

KAVGA

DÜNDEN GÜNE GÜNDEN YARINA

Devrimci hareket proletaryanın kurtuluşunu başa almalı
Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi kuruldu
Rıza Zelyut'la Söyleşi: Mezhep bilmeyiz, yolumuz Sol'dadır

VOLTAY GREVCİLERİYLE DAYANIŞMA
METAL İŞKOLUNDA KİLİT, TÜRK METAL'DE BİRLİK

İSMAİL SEZGİN

DENEYİM

Bu sene çalışmak için gittiğim İzmir-Çeşme otoyol inşaatında işçilerden çok şey öğrendim, komünistlerin gücünün, sınıfın içinde oldukça sınırsız olacağına güvenim daha da pekişti.

İşçilerin insanı söylediğiyle değil, *yaptığıyla* ölçtüğünü öğrendim. Boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini gözledim. İş arkadaşlarımla yanından ayrıldıktan sonra da kalıcı olacak ilişkiler kurdum.

İşçi sınıfı devrimcisinin kolu kanadı işçilerdir. Komünistler yaşamı en iyi işçi sınıfının içinde öğrenirler.

PINAR PALA (12 yaşında)

ANKARA'YA

Dışında kavga var
Haklıyla haksızın kavgası
Aslında bizim
Hepimizin kavgası
Yani yaşam, onur
Yani ekmek kavgası

Karnımız tok, sırtımız pek
Peki ya onlar?
Halen yaya yürüyorlar.

Haklı olan haksız
Haksız olan haklı oluyor
Ne biçim düzen
Ne biçim bir yaşam bu?

MURAT ÇEPNİ, SAMSUN

BİLGİ

Lisede okuyan devrimci düşünceye sahip bir öğrenciyim.

Derginizin 10.sayısını okuduğumu, görüşlerinize katıldığımı ve bundan sonra derginizin okuyucusu olarak kalacağımı belirtirim.

Sizden, bana, işçi ve insan hakları konusunda geniş bir yazı hazırlamama yardımcı olabilecek bilgi sağlamanızı rica ediyorum. Bunu derginizde yayınlayın, ya da bana gönderin.

KAVGA OKURLARI, EGE

ALİ ÖZSOY DEDE

Ege'den bir grup Kavg'a okuyoruz. Çok değerli, ilerici, aydın, bilge bir Alevi Dedesini yitirdiğimiz için, hepimiz çok üzgünüz.

Ali Özsoy Dede bir halk savaşıydı. Onun ölümü toplumda, özellikle Alevi ve devrimci kesimde büyük bir kayıptır. Ailesine, Alevi toplumuna ve *Kavg'a*'ya başsağlığı dileriz.

A.K., ŞAM

DERGİ, KİTAP

Kavg'a'yı alıyorum. Arkadaşlar diğer sayılarını istediler. Burada çoğunluğu Hatay'lı olmak üzere Türkiye'nin her yerinden öğrenci var. Bize dergi ve kitap yollayabilir misiniz? Onlar olmadan bu öğrencilere yardım edemem.

İZMİR EĞİT-SEN

M. TEPELİ'YE YARDIM EDİN!

İzmir Çamlık'ta Karabağlar Uluğbey İlkokulu öğretmenini Mehmet Tepeli, karaciğer sirozu ve portalhipertansiyondan hastadır. "Mehmet Tepeli'yi Yaşatalım Komisyonu" adına İzmir Eğitim-Sen 1 nolu Şube sekreteri Orhan Yüce'nin yaptığı çağrıda şöyle deniliyor:

"Doktorlar Mehmet Tepeli'nin yaşayabilmesi için ameliyatın gerekli olduğunu bildiriyorlar. Fakat bu ameliyat Türkiye'de yapılamıyor. Yetkili kurum ve kuruluşlar ise bunca yıl çalıştığı bir öğretmenini ameliyat için hâlâ yardım elini uzatıp, yurt dışına göndermemiştir.

"İş bize düşüyor! İnsanın değerini bilen eğitim emekçilerine ve duyarlı insanlara düşüyor. O öldükten sonra ağıt yakmak değil, yaşarken sahip çıkmak bir insanlık görevidir. Bu anlayışla Mehmet Tepeli'ye yardıma katılalım. Mehmet Tepeli'yi yaşatalım."

Londra Halk Müziği Çalışmaları Merkezi'nin yeni bir ürünü

R. Yürükoğlu yönetimindeki Talipler Halk Müziği Topluluğu'nun ikinci kaseti

Yapımcı ASM Müzik Üretim ve Pazarlama

Çoğaltma RAKS

Arif Sağ hocamız ve dostumuza, bu kasetin çıkmasındaki yardımları için içten teşekkürlerimizi sunarız

Okuyucularımız, Mehmet Tepeli arkadaşına parasal yardımlarını şu hesap numarasına yatırabilirler: *Mehmet Tepeli, İş Bankası Karabağlar Şubesi, 3418-300- 322492*

ŞAHİN KÜÇÜK, İZMİT

DOPDOLU

Kavg'a dergisini büyük bir zevkle okuyoruz. *Kavg'a*, olaylara gerçekçi yaklaşan ve her sayısında dopdolu içeriğiyle bizleri aydınlatan bir dergi. Özellikle de son zamanlarda *Kavg'a*'nın desteğiyle sesini duyurma imkanı bulan Alevilik konusunda atılcı yaklaşımları var.

Biz kardeşliği esas tutarak yetmiş üç millete bir nazarla bakan bir kültürün sahibiyiz. Bazı zavallıların Aleviliği bölücülük olarak göstermeleri, kitleselleşen Alevi toplumundan duydukları endişe ve korkunun ifadesidir.

H.R., İSTANBUL

"MEMUR" LAR

İstanbul'da 26 Ocak 1992 tarihinde "Kamu Çalışanlarının Sendikal Hakları" konulu bir miting düzenlendi. Mitingi yedi "memur" sendikası örgütledi. Katılım 5 bin dolayında oldu. Mitingde "memur" denilen kamu işçileri sendikalarının açtırılmaması ile ilgili politikalar eleştirildi. Konuşmacılar, grevli toplu sözleşmeli sendika haklarını sonuna kadar savunacaklarını, işçi-memur ayırımına ve sendikalaşmayı engelleme politikalarına karşı çıkacaklarını dile getirdiler.

Biz mitinge *Kavg'a* pankartı altında katıldık. "Memur" işçiler, kendi işkollarında kurulu işçi sendikasında yer almalı, "memur" sendikalarını alıp bunlara katılmalı, eğitim işkolunda da Türk-İş'e katılmalıdırlar. Böylece, hem işçi sınıfının ana sendikal gücüyle birleşip sendikal birliği pekiştirecek, hem de işçi-memur ayırımının ortadan kalkmasına yardımcı bir adım atmış olacaklar.

TÜLAY ŞENER, İZMİT

LÜKS MÜ?...

31 Ocak 1992 tarihli *Sabah*'ın son sayfasında şöyle bir haber dikkatimi çekti: "DPT'nin araştırmasına göre gecekondularda sefalet değil kısmi refah yaşıyor." Bu başlık altında, İstanbul, Ankara ve İzmir gecekondularında yaşayan insanların yüzde kaçının elektrikli fırını, buzdolabı, renkli TV'si, siyah-beyaz TV'si, otomobili, videosu, çamaşır makinesi, dikiş makinesi, elektrikli süpürgesi, teybi varmış, hesaplanıyor.

Bugün bunlara sahip olmak, lüks DEĞİL, işçinin insanca yaşamasını sağlayacak ihtiyaçların yalnızca bir kısmıdır. Bakacaklarsa, işçinin taksitleriyle boğuştuğu eşyalara değil, asıl şuna baksınlar:

Bu gecekondularda yaşayan işçiler, emekçiler kendilerine, ailelerine zaman ayırabiliyorlar mı, eğlenmeye, dinlenmeye, tatile çıkabiliyorlar mı? Kültürel etkinliklere katılabiliyorlar mı? Eğitim olanakları ne? Neden ekmek parası için sabahtan gecenin körüne kadar çalışmak zorunda bırakılıyorlar?

Bizler bu soruların cevaplarını biliyoruz. Kapitalizm altında bu saydıklarımız bir avuç insan için geçerlidir. Bu tür gazete haberleri de, sistemin pisliklerini örtmeye yarıyor. Madem gecekonduda bu kadar "refah var", işçi sınıfıyla burjuvazi yer değiştirsin.

HASAN ÇEKMER

MUHTACIZ

Toplum hizmetine adayım diyen Her insandan örnek, öze muhtacı Hastalığı doğru teşhis eyleyen Tahlihi bilimsel, izm'e muhtacı

Niceleri geldi, nutuklar attı Toplumun dardını bir pula sattı Hiddetle kürsüde, çalımlar yaptı Şiddetsiz, yumuşak söze muhtacı

Bol bol vaatlerle sözler verdiler Tasada, kıvançta biriz dediler Oy isterken gamlı, sonra güldüler Çifte standartsız yüze muhtacı

Güven duygusunun örülmesini Gönülsüz birliğin yerilmesini Uygarca yanışta yürünmesini İsteyerek giden dize muhtacı

Doğru karılmazsa birliğin harcı Nasıl biter bunca çekilen acı Ayrılık dardına bulun ilacı Derdi doğru gören göze muhtacı

Barışı isteyin kaçın savaştan Belki kurtuluruz bu kara kıştan Toplumu koruyun çamurdan yaştan Vurmayın yokuşa düze muhtacı
8 Şubat 1989

A. HELVACIOĞLU, İZMİT

AHD

AHD (Körfez Anadolu Halk Oyunları ve Tiyatro Derneği) ocak ayı sonunda bir gece düzenledi.

Derneğin 15 kişilik korusu, 12 kişilik halk oyunları ekibi, deneyimli solocu arkadaşlar gece için hazırlandılar. Biletlerin geceye üç gün kala satışa çıkmasına karşın, dernek üyelerinin büyük coşku ve özveriyle hazırlandığı eylem başarılı geçti.

Açılış konuşmasından sonra, türküler okundu, halk oyunları ekibimiz Diyarbakır ve Gaziantep oyunları oynadı. Semahlar döndü, çekiliş yapıldı. Salonda hazırlanan köy evi dekoru özellikle beğenildi.

Geceden sonra yaptığımız genel üye toplantısında eylemi değerlendirdik. Çalışmaların temposunun yükseltilmesi ve 21 Mayıs'ta bir gece daha düzenlenmesi kararlaştırıldı.

OZAN DERSİMLİ

ULUSÇULUK VE ALEVİLİK

Ben bir Dersim Alevisi ve bir *Kavg'a* okuru olarak milliyetçi

tutumlara karşı tavrımı belirlemek istedim.

Alevilik doğuşundan bugüne kadar eşitliği, özgürlüğü, kardeşliği ve dayanışmayı savunduğu için egemen güçler Aleviliğe her türlü zorbalığı yapmıştır. Duvarlarda taş yerine kullanmışlar, diri diri toprağa gömmüşler, zindanlarda çürütmüşler, sürgünlere sürmüşler. Yine de o, yenilmeden bugüne kadar ayakta durmayı başarmıştır.

Ama milliyetçi tutum rahat durmuyor. Bugün Türk ve özellikle Kürt milliyetçiliği Alevilik kültürünü "kapmak" için bayağı uğraşıyorlar. Türkiye'deki bütün Aleviler Kürtmüş. İsyandar sırasında batıya göç etmişler ve Türkler onları Türkleştirmişler(!) "Alevilik Kürtlerin bir aşiretidir" gibi gerçekle bağdaşmayan, mantıksız söylentiler.

Devrimci geçinen bazı Kürt aydınları, Alevileri Alevi olarak değil Kürt olarak kabul etmeye hazırlar.

Burada Kürt aydınlarına sesleniyorum, Aleviliğin varlığını neden bir türlü kabul etmiyorlar? Etmedikleri gibi de Alevi gençlerini Alevilikten caydırmaya çalışıyorlar... Alevilik dediğimiz zaman bizleri "mezhepçilik ve şeriatçılıkla" suçluyorlar.

Alevilik şeriatçılık olamaz.

Alevilik demokrasidir, özgürlüktür, eşitliktir. Aleviliği gerçekle alakası olmayan iddialarla yorumlayan kimselerin herşeylerinden *şüphe ederim*. Böylelerinin emeğe saygıları olamaz.

Alevilik bugüne kolay gelmemiştir, çok ağır bedeller ödemiştir. Yok öyle hazırda konmak! Avrupa'da bazı gençlerle yazışıyorum. Bana mektuplarında Pir Sultan'ın, Bedreddin'in, Kalender Çelebi'nin, Nesimi'nin, bütün Alevilerin Kürt(!) olduğunu söylemekte ve beni, Aleviliğin özgür olmasını savunduğum için gericilikle suçlamaktadır. "Gericilikten kurtulmam" için de İsmail Beşikçi'nin, Yalçın Küçük'ün kitaplarını tavsiye ediyorlar. Biz İsmail Beşikçi'yi ezilmişliğiyle tanırız, ama **bütün Alevileri Kürt olarak gösterme hakkını kimse vermemiştir kendisine**.

Yine Avrupa'dan bana yazan çokbilmişler diyorlar ki, "anadiller ulusu, halkı belirler". Yani bir insan Arapça konuşuyorsa Araptır, Kürtçe konuşuyorsa Kürttür, Ermenice konuşuyorsa Ermenidir, diyorlar. Eğer anadiller milletleri belirliyorsa, o halde Kürtlerin de Dersim adına konuşmaya hakları yoktur. Dersim Kürtçe konuşmuyor, Kürt değildir, Zazaca konuşuyor, Zazadır diyorum.

Kürt aydınlarına bir ricam olacak. Bütün Alevileri Kürt olarak göstereceğiniz, halkınızın içinde hâlâ Aleviliğe düşmanca kin besleyenler var, onları *ikna* edin. *Biz Kürt halkına karşı değiliz. Biz milliyetçi tutumlara karşıyız*.

Efendim, Alevilerin kestiği yenmezmiş... Allah zina yapanları affedebilmiş, ama Alevinin kestiğini yiyenleri affetmezmiş.

Yedi Aleviyi öldüren sorgusuz sualsiz çarıklerle direkman cennetlikmiş... Hâlâ geçerliliğini koruyan bu çağdışı düşüncelere karşıyız.

Aynısı Türkler için de geçerli. Geçen yıl Erzincan'da Hacı Bektaş Kültür Derneği'nin düzenlemiş olduğu gecede konuşan Diyanet İşleri'nin üst düzey yetkilisi olan zat, konuşmasında "Alevilerin asıl Türk olduğunu" söylemiş ve tabii ki ağzının payını almıştı. Eğer asıl Türkler Alevilerse, neden Alevilere her türlü zulmü yaptınız ve yapıyorsunuz?

Dersim'e din adamı bir vali gönderdiler. Elektriği, suyu, yolu olmayan köylere cami yaptırdı. Amaçları Alevi halkını kendi yaşam biçiminden uzaklaştırmaktı. Bugün Diyanet İşleri'nin saun aldığı, Aleviliği reddetmiş, yine de "Aleviyim" diyen bazı kimselerin çabasıyla Alevilik oyununa getirilmek isteniyor. Alevilik camiye sokulmak isteniyor.

Alevilik oyunlara gelmemeli! Alevilik laikliktir ve kabesi kibleli, meclisi, hepsi *cemevine* çıkar. Alevilerin gideceği yer cemevleridir. Devrimciliğin, demokrasinin, eşitliğin kaynağı olan Aleviliği herkesin daha iyi kavraması dileğiyle, sevgi ve saygılar sunarım.

Ozan der beni olduğum gibi kabul gör
Değiştirip de sızlama beni olursun kör

İSD

NAZIM

Nazım'ı anmak, onu işçi sınıfının mücadelesinde oluşuyla tanımak demektir. Onu ne Nazım Hikmet vakfı ne de burjuvazinin televizyonu böyle anabilir. Nazım için "müthiş bir şairdi, hümanisti" demek onu bilmemektir.

Biz, onlar gibi haftalarca paneller düzenleyip "sergiler" açmadık, ama İSD genel merkezi olarak onu sevenlerle, 2,5 saat kadar Nazım sohbeti yaptık. Nazım'ı Nazım'a yaraşır bir biçimde anlattık.

Nazım, işçi sınıfının değeridir. "ulusal" değil *enternasyonalisttir*. Nazım Hikmet *bizimdir!*

KİD

YENİ SEZON BİLDİRGESİ

Değerli kundura işçileri. Mesleğimiz en ağır üretim alanlarından birisidir. Ağırlık olarak maden işçilerini takip etmektedir.

Böyle olmakla beraber kundura işçileri tüm sosyal haklardan yoksundurlar, nasırlı ellerinden ve emeklerinden başka hiç bir güvenceleri yoktur. Bir yılın 5-6 ayını kesatla yani işsizlikle, açlıkla ve umutsuzlukla geçirmektedirler.

İşçilik ücretleri işverenler tarafından sezon başlarından en fazla %10 ya da %20 civarında tek taraflı artılmaktadır. Çoğu işyerinde bu zamlar yılda biri geçmemektedir. Bu artışlar yıllık enflasyon ve fiyat artışları karşısında varolan alım gücümüzü dahi korumamaktadır. Her geçen yıl daha da yoksullaşıyoruz. Çiftbaşı sistemiyle

KAVGA-İzmir

GEÇİKTİ AMA...

Postanın "azizliğinden" ötürü geciken bir haberi, geç de olsa duyurmak istiyoruz.

Kavga, İzmir Hacı Bektaş-ı Veli Tanıtma ve Kültür Derneği'nin 15 Aralık 1991 günü Atatürk kapalı spor salonunda düzenlediği "Hacı Bektaş Veli"yi Anma ve Dostluk Günü"nde, dostlarla can canaydı.

10 saat süren geceye, İzmir ve Ege'nin çeşitli yörelerinden gelen 10 bine yakın insan katıldı. Yer bulamayıp geri dönenler oldu. Gecede, önce dernek başkanı Av. Ali Akdayı, kuruluş bildirgesini okudu. Sonra ilk dinletiyeye geçildi.

Ege Üniversitesi'nden bir öğrenci korusu, halkın bağrından kopup gelen türkülerini dile getirdi. Ardından çeşitli yörelerin halk ozanları ve semah ekipleri geldi. Gece İstanbul Turhal Dayanışma Derneği'nin otantik gösterisi ile devam etti.

Aşık Turabi'nin esprilerinin ardından, Alevi aydınlarının önde gelenlerinden Selahattin Özel, burjuva mantığı ve tavrı ile Alevi-Bektaşî düşüncesinin felsefi özü arasındaki farkı çok iyi dile getirdi.

Ardından, fonda gümbür gümbür sesi, kürsüde can yoldaşı Sıdka Su ile Ruhi Su geldi aramıza. Sıdka Su, ilerici ve haktan yana olan düşüncenin Piri olmuş sevgili eşinin kavgasını anlattı. Salonda Hacı Bektaş-ı Veli'nin resmi asıydı ve hemen onun yanında da Usta'nın...

Ozan Yavuz Top, güçlü sazi ile olağanüstü bir müzik ziyafeti sergiledi. Sözüyle de Alevi toplumunun felsefesini anlattı. Alevilik, kendisini solda tarif etmiştir. Günümüzde genel olarak "sol" bilinen partilere oy vermiştir. Ama kendi öz felsefesi desteklediği bu partilerle hiç bir zaman örtüşmemiştir. Yani Alevilik oy verdiği partilerde kendisini bulamamıştır, dedi.

Daha sonra ozan Musa Eroğlu müziği ile gönülleri kavrayıp onlarla bir söyledi, "Gelin Canlar Bir Olalım"la kitlenin özünü dile getirdi. Salonun duygusal yoğunluğu müthişti.

Derken Arif Sağ usta. Ne

söylesek, ne yazsak da okurlarımıza, halkla bütünleşmenin son boyutunu anlatabilesek. Onbine yakın insan bir oldu, yürek sızısını, sevgi sonsuzluğunu, ozanlarını kucaklayarak yaşattı. Bir kıvılcım, İzmir'de yüreklerdeki yangınlara yetti.

Biz böyle bir gece daha yaşamadık. İzmir Hacı Bektaş-ı Veli Derneği'ni kutlarız. Gece haberinin yayınlanmasındaki elimizde olmayan gecikmeden ötürü özür dileriz.

AÇIKLAYICI BİLGİ

(1991 yılı içinde kurulan İzmir Hacı Bektaş Veli Kültür ve Tanıtma Derneği'nin yayınladığı tanıtıcı bildiriden alınmıştır.)

Derneğin amacı, büyük düşünür ve yol önderi Hacı Bektaş Veli'nin felsefesini, kültürünü, yerleştirdiği yöreleri tanıtmak ve yaymak, bu yönde bilimsel araştırma ve inceleme yapmaktır.

Derneğin kendisine ilke edindiği yaklaşımların bazıları şunlardır:

- 1) İnsan sevgisi, onuru, emeği en yüce değerdir.
- 2) Gerçek yol "ilim yolu, akıl yolu"dur. İlimden gidilmeyen yolun sonu karanlıktır.
- 3) Din, dil, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin bütün insanların temel hak ve özgürlükleri savunulmalıdır.
- 4) Kardeşlik, hoşgörü, sevgi ve saygı, paylaşım ve dayanışma ruhu, kısaca çağdaş demokrasi anlayışı ülkemizde yerleşmelidir.
- 5) Kadın hakları özel olarak önemlidir. Kadın ve erkek eşit ve aynı hakka sahip olmalıdır.
- 6) Alevi - Bektaşî yolu, mazlumun yanında olanların yoludur. "ZALİMİN ZULMÜNÜ, İNANMIŞLIĞIN DİRENCİ YENER. BU GÜN YENMEZSE, YARIN YENER. PINARLAR KURUR, AMA DAĞIN SUYU BİTMEZ" diyerek zulme baş eğmeyen ŞEHİT ŞAH HÜSEYİN'in yoludur.
- 7) Alevi-Bektaşî kültüründen gelmeyen, fakat Hacı Bektaş Veli kültürünü seven bütün kardeşlerimize derneğimizin kapısı açıktır. Böyle kardeşlerimizi derneğimize üye olmaya çağırıyoruz. ●

Alevi Töreleri ve Semahlar

Ehlibeyt dergisi, "Alevi Töreleri ve Semahlar" adlı bir video bandı hazırlamış. 150 dakikalık bant, birbirinden güzel semahlarla Alevi kültür zenginliğinin güzel bir örneğini sunuyor.

Ehlibeyt dergisini ve video bandının hazırlanmasına emeği geçen dostları kutluyor, bu videoyu tüm okuyucularımıza tavsiye ediyoruz.

"Alevi Töreleri ve Semahlar" bandını, 25 Alman markı karşılığında "*Ehlibeyt* Dergisi, 6074 Rödermark Schillerstr. 16, Federal Almanya" adresinden edinebilirsiniz.

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına A. Gök ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Piyerloti Caddesi, No:17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Tel: (1)516 84 63 ■ Temsilcilikler: Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya: Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ G.Antep: Özlem Aydın, Cumhuriyet Mah. 58 No'lu Sk. No:41, Şahinbey. ■ İzmir: Oktay Göktaş, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, kat 5, No:505, Konak ■ İzmit: Ayhan Kardeşler, İstiklâl Cad. Yavuz Sok. No:24, Kat:3, Tel:(21)15 01 88 ■ Silifke: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Mersin: Mehmet Yılmaz, Bahçelievler Mah. 346 Sok. Dinger Apt. No:3/7 P.K.3, Pozlu ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhoof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsruhe. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Tayfun Hüseyin Keleş, Heer Janf weg 3, 3073 pl, Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Metinler Matb. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 80 000TL, İngiltere: 20 Sterlin, Almanya: 80 DM, Fransa: 200 FF, İsviçre 65 SFr, Amerika 53 \$ Avustralya: 53 \$ ■ Havaeleler için hesap: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

4 GÖREV BİLİMLE VE HALKLA KUCAKLAŞMAK
Devrimci hareket proletaryayı başa almalı, halkla kaynasmalıdır

5 KAVGA'NIN YANKILARI
Yalçın Küçük... Ancak mizah olur!

6 TÜRK METAL
Kavga, Kocaeli'nde Türk Metal üyesi grevci Voltay işçileriyle dayanışma örgütledi

8 AVRUPALI SENDİKACILAR KONUŞUYOR
Danimarkalı sendikacılarla söyleşi

10 DEMOKRASİ KAVGASINDA ODALAR
Demokratik meslek kuruluşlarına ilişkin *Kavga*'nın tutumu

12 "MEZHEP BİLMİYİZ, YOLUMUZ SOL'DADIR"
Rıza Zelyut'la söyleşi

15 ALİ ÖZSOY DEDE
9 Şubat'ta yitirdik

16 ALEVİLİĞİN BÜYÜK BİLGESİ
İsmail Kaygusuz, Yunus Emre'yi anlatıyor

20 KIZILLARIN NEFESİ ENSELERİNDE
Rusya'daki son gelişmeler

24 ŞEYH BEDREDDİN'İ KURTARALIM
Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi kuruldu

Görev, bilimle ve halkla kucaklaşmaktır

Burjuvazi, dünya çapındaki karşı-devrim ve gericiilik döneminden aldığı cesaretle, Türkiye'yi tehlikeli bir dönemece götürmeye çalışıyor.

Bundan bir süre önce Özal, istemediği bir gelişmeyi anlatmışçasına, "Türk milliyetçiliğinin artmasının tehlikeli bir gelişim olacağını" söylemişti. Ardından, şubat ayında Demirel, "Anadolu'nun çeşitli yerlerinde, bölücü akımlara karşı Türkiye'yi savunma cemiyetlerinin kurulduğu yolunda bilgiler" aldığını duyurdu. Devletin bilgisi dışında gelişen birşeymiş gibi...

Demirel'in bu konuşmasından 3 gün sonra, öldürülen DGM başsavcısı ve 2 polisin cenazesinde, "kana kan intikam" sloganlarının atıldığı bir ortamda, Özal tekrar konuştu ve "devlet terörü gibi şeyler duyuyorum, bunlara hiç gerek yok" diye beyanatta bulundu.

Cumhurbaşkanı da başbakan da, kendilerini, değindikleri gelişmelerin ya da "olası gelişmelerin" dışında tutmaya çalışıyorlar. Amaç, burjuvazinin işçi sınıfına ve devrimcilere karşı yürüttüğü ve daha da yoğunlaştırmayı hesapladığı terörün toplumsal meşruluğuna halkı inandırmaktır.

Demirel faşist hareketin gelişmelerini "uzaktan" duyuyormuş! Buna kim inanır? Demirel 30 yılda 7 kez başbakan oldu. Bu dönemleri ne halkımız, ne de arşiv unuttu. Demirel ne zaman başa geldiyse faşist harekette yükseliş olmamış mıdır? Olmuştur. Yine böyle olmaktadır.

Demirel'in, Özal'ın "açıklamaları", devlet desteğinde ve de devletin öz kadroları içinde gelişmekte olan faşist hareketin adının duyurulmasından başka birşey değildir. "Büyük Türk milleti" başlıklı ve "Türk polisi" imzalı bildirilerin dağıtıldığı, "kanımız aksa da zafer İslamın", "yetki isteriz, teröre yeteriz", "kahrolsun komünistler" sloganlarının bağırıldığı ve hatta "müslüman ülkede bandoya ne gerek var" deyip polis bandosunun çalmasını reddedildiği polis gösterisi, bu gelişmeyi doğrulamaktadır.

Dinci-gerici ve faşist özlemlerin dile getirildiği polis gösterisindeki konuşmasında Özal şöyle diyordu:

"Bunların karşılığının aynen verilmesi gerekir... İşkence, insan hakları sözlerinin arkasına sığınarak, teröristlerle pazarlıklar edildiğini duyuyorum... Bunlarla iyi mücadele etmemiz gerekir, yoksa devam eder... Bundan sonra terör kanununun aynen tatbik edilmesini istiyorum. Hatta bazı eksikliklerimiz var. Onlar da eklenmeli." (abç)

Burjuvazinin manevralarına doğru yanıt, proletaryanın kurtuluşunu başa almaktadır

Oya Hisarlı

Bu sözler, devletin en tepesinin ağzından çıkıyor. Devrimcileri "yakala-öldür-yoket", halkı sustur, sindir! Burjuvazinin oynadığı tiyatro budur. Tiyatronun perdeleri sökülüp kopartılmalı, perde arkasındaki tezgah gösterilmelidir.

Burjuvazi suçludur! Kürt halkının ezilmesinden, sömürülmesinden, yok-sayılmasından, en temel hak ve özgürlüklerinden yoksun olarak terör ve baskı altında inatılmasından, bugün en beterrinden Kürt milliyetçiliğinin geçmişi intikamını alırcasına yükselmesinden burjuvazi sorumludur.

Kürt halkıyla PKK'yı özdeşleştirme manevrası yapan, PKK lideriyle "görüşüp uzlaşma arayışı"ndaymış havasını vermeye çalışan, bir yandan sahte "demokrasi" nutukları atarken, özel istihbarat birimleri, "çanak istihbarat" vb. ile tüm ülkedeki terörü daha merkezi, "uzman işi" yapma girişimlerini yürüten, her iki halkta birbirine karşı düşmanca, nefrete dayalı duygular kabartma telaşı içinde olan burjuvazidir. Amaç, yeni soykırımlara toplumu hazırlamaktır.

Haklı noktalardan yola çıkmakla birlikte, Kürt milliyetçiliği, bu mizan-sen içinde Türk milliyetçiliğinin azmasını kolaylaştırmaktadır. Ve biz, uzun süredir bu gelişmeye karşı işçi sınıfını, devrimci hareketi uyarıyoruz.

Milliyetçiliğin iyisi olmaz, hiçbir milliyetçi düşünce işçi sınıfının ve ezilen halkların çıkarına değildir diye, kimseden gocunmadan çizgimizi çizdik. Namuslu çizgi budur. Türkiye işçi sınıfını, Türk-Kürt emekçi halkların ortak çıkarını düşünen çizgi budur. Bu, *Komünist Manifesto*'daki "bütün dünyanın işçi ve emekçileri birleşiniz" anlayışının doğurduğu tutumdur.

Anadolu halkında bir deyiş vardır:

"Taziya tavşanı tuturtan iki tarafın da hayhuyudur." 2.Dünya Savaşı'ndan bugüne dünya ekonomisinde yaşanan en büyük krizin derinleştiği şu ortamda, "işçi sınıfı ve Türk ve Kürt emekçileri 'hayhuya' düşsün, tek bir yumruktaki birleşmiş bir güç olarak egemen sınıfın üstüne yürüyemez duruma gelsin." Burjuvazinin isteği budur. Kendi içindeki çekişmeleri yatıştırma, uzlaşmalara gitme arzusu bununla da bağlıdır.

Milliyetçilik denilen burjuva günahı, ancak işçi sınıfı, proletaryanın kurtuluşunu başa alarak yenilebilir

Bunun karşısında Türkiye solu, kendisini kişiliksizleştirmeye iten burjuvazinin oyununa gelmektedir. Osmanlı hilesi SP, Perinçek, Küçük vb. unsurlar başrollerdedir.

Devrimci hareket, Marksizme, Leninizme olan inancını yitirip Kürt milliyetçiliğinin kuyruğuna takıldıkça, şiddetli ilke konumuna getiren tutumunda ısrar ettikçe, gelişmelerin giderek daha da edilgen bir unsuru olmaktadır. İşçi ve emekçi halkla kaynaşmayarak, onların yakıcı sorunları ile ilgilenmeyerek, koca yığınları burjuva görüşlere bırakarak, gericiilik ortamının gelişmesine objektif olarak hizmet etmektedir.

Oysa yaşam, devrimci hareketin pusulasını düzeltecek zenginliklerle doludur. Sol hâlâ göremiyor ya da görmemekte inat ediyor ama, dinci-faşist gericiiliğin azmakta olduğu bu dönemde, Alevilik, laik-ilerici özülle devrimci hareketin en büyük desteğidir.

Hadi diyelim, yakın tarihten, kendi deneyimlerinden ders çıkarmıyorlar, peki dinci gericiiliğin üniversitelerde devrimcileri dövecek kadar güç toplamasından da mı ders almıyorlar? Ne gezer... "Müslüman gençlikle ittifak" arayışları henüz son bulmadı. Umalım, devrimci hareket uykusundan uyandı-ğında çok geç kalınmış olmasın. Çünkü, Alevi toplumuna burun bükerek aldığı yara, kolay kapanabilecek bir yara değildir.

Aynı vurdumduymazlık, "sendikal birlik" konusunda da yaşanıyor. İşçiler, Ege'de örneği yaşanmakta olduğu üzere öteki sendikalardan akın akın Türk-İş'e geçiyorlar. Devrimci hareket Türk-İş'te birliğe karşı, Türk-İş'e "küs"! Doğrulara, yaşamın gerçeklerine karşı gösterilen bu inat, bu direnç, Marksizmle uzlaşmadığı gibi, bir meziyet de değildir.

Öte yanda, Türkiye tarihinde görül-medik ölçüde kayıp insan var. Bu sayının 12 Eylül ve 12 Mart dönemlerinin toplamını bile aştığı söyleniyor. Yalnızca 1991 yılı için ve yalnızca şüpheli ölüm olarak İnsan Hakları Vakfı'nın verdiği rakam 152'dir. Buna yalnızca 1992'nin ilk iki ayında gerçekleşen "şüpheli ölümleri" eklersek, hayli yüksek bir sayı ortaya çıkıyor. "Beğenmediği insanı tarama" yetkisi bile artık polise yetmiyor.

Devlet terörünün böyle azmasına, devrimci hareket, ancak bir tek yoldan yanıt verebilir: Türk ve Kürt milliyetçiliğinin işçi sınıfının ve emekçi halkların sırtına yüklenmeye çalışılan burjuva bir günah olduğunu ilan edip, Türkiye işçi sınıfının birliğini ve halkların kardeşliğini pratik enternasyonalist tutumla savunarak! Yani proletaryanın kurtuluşunu başa alıp, emekçilerin tüm öfkelerini işçi sınıfının devrim ve demokrasi kanalına toplayarak! Anadolu kültürünün Aleviliğin şanlı tarihinde ifadesini bulan demokratik ve ilerici özüne sahip çıkıp benimseyerek! Burjuvazinin terörünün karşısına tek bir yumruk gibi birbirine sarılmış emekçilerin yığınsal muhalefeti dikerek!

Devrimciliğin kaynağı bilimdir. Marks'ın, Engels'in, Lenin'in tüm yapıtları ve yaşamları tartışmasız bunu kanıtlar. Pırıl pırıl silahımız olan Marksizme sarılmalı, düşmanın saldırısı altında onu geliştirmeliyiz.

Ezgiye, baskıya, insanın insan tarafından sömürülmesine karşı olan herke-se ulaşmalıyız. Anadolu insanı, insanlararası sevgiye, saygıya, dürüst-çe ilişkilere dayalı samimiyete inanıyor, onu arıyor. bunu gördüğü yerde de kucak açıyor. Devrimciler olarak görevimiz, Marksizme sınıksız sarılarak, Anadolu halkını samimiyetimize inandırmaktır. Onunla kaynaşmaktır.

Önümüzde dünya işçi sınıfının uluslararası birlik, mücadele ve dayanışma günü 1 Mayıs var. İşçi sınıfı devrimcileri 1 Mayıs'ı bu anlayışla karşılamaya hazırlanıyorlar. ●

Marx yerine Hacı Bektaş Veli

"Sovyetlerde sosyalizmin çözümlüyle kâbesini kaybeden bazı solcular ne yapacağını şaşırması görünüyor. Marx yerine Hacı Bektaş Veli, Engels yerine İbn-i Haldun, Lenin yerine Bedrettin ve bugün sosyalizmi canıyla dişile savunmaya çalışan Kastro yerine de yaşayan sakallı dedeler. Böyle olunca yaptıkları da 'kavga' yerine Cem ayını oluyor. Alevilikten sol politika üretilebileceğini keşfeden Yürükoğlu'nun 'işçi sesi' olarak duyduğu ses

Yalçın Küçük, Yeni İnsan, Aralık 1991

Tartışmada Yöntem

"'Güzel' ses tartışma götürür; netleştirmek mümkündür, ancak uzmanlarını işe sokmak zorunlu oluyor. 'Müzik değeri olan ses' de yeteri kadar net sayılamaz; bu nedenle imkanı ya da hacimli ses demeyi uygun buluyorum..."

"Homurdanmak, bir zamanlar TKP'nin vedet dansörü R.Yürükoğlu taraftarı bir yayında olduğu türden 'ırkçı' demek

bakmak gerekiyor; benim hipotezim doğrudur; Livaneli'nin mutlaka Türk olması gereklidir. Çünkü sesi yok ve bana göre çağdaş müziğin en iyi bestecilerinden birisi olan Timur Selçuk da sesi çok sınırlı olduğu için Türk olmak durumundadır..."

Y.K., Yeni İnsan, Şubat 1992

Türklük dönüşü

"Hakkımda yazılanların çok büyük bir bölümünü okumam, vaktim

YALÇIN KÜÇÜK

Türk-İş, seçimlerde gördüğü güzel ise sehabe. Yürükoğlu son yazısında şeriatın, tarikatın ve hakikatın belgisinden bahsediyor. Çekmediği bir huu kalıyor. Ne diyelim... Tuuu!"

Yeni İnsan, Şubat 1992

Ruhi Su Ermeni mi?

"Bilim adamı önyargılıdır... Benim önyargıma göre 'biz' Türklerin müzik değeri olan sesi *olamaz*. (abç-Kavga) Eğer bir Türk'te müzik değeri olan bir ses görüyorsa, Türklüğünden kuşku duyuyorum.

"(...) Benim temel görüşüm... Türkler'de güzel ve hacimli bir ses bulmak *imkansızdır*. (abç-Kavga)"

ko-laydır; daha ciddi olanı gözlem yapmaktır. Herkesin bildiği bir yerde gözlem yapılabilir; pop müzikte Nilüfer'in sesi üzerinde durulabilir. İmkani midir? Eğer imkanı ise Nilüfer'in Türk olup olmadığını araştırmak zorunludur. Cem Karaca'nın sesinin hacimli olup olmadığı üzerine karar verdikten sonra, Cem'in Türk olup olmadığına bakmak zorunludur. İbrahim Tatlıses'e Türkiye'nin Pavarotti'si diyorlarmış; bunu bir dersimde öğrendim ve Pavarotti'ye İtalya'nın İbrahim'i denmesini önerdim...

"Sümüklü böcek türünden koku çıkartarak, aylar türünden homurdanarak tartışma olmaz: Bilimde... olumsuzuna

yok. Ancak duyuyorum; içinde bir düşünce kırıntısı olduğunu duymadıkça okumuyorum. Fakat bir zamanlar TKP'nin vedet yöneticisi R.Yürükoğlu'nun yandaşı bir dergide benim ırkçı olduğumun yazıldığını duydum, zamanlıdır. Doğu Perinçek'in Teori'sinde benim Kürt milliyetçisi olduğumun teorileştirildiğini de duydum, okumuyorum. Ancak, zamanlıdır.

"(...) Ben Kürtler için düşman ulusun olmadığını hiçbir yerde yazmadım..."

"Türkiye dönüş marşlarının çalıştığı bir sırada, Yürükoğlu ve Perinçek yanlısı dergiler, iki Türk, beni ırkçılık ve Kürt milliyetçiliğiyle suçuyorlar..."

Y. Küçük, Yeni Ülke, 9-15 Şubat 1992

BİR MEKTUP

Sevgili Yürükoğlu, Alevilik konusuna getirdiğin teorik katkı ve Türkiye devrim hareketine sunduğun politik açımdan dolayı seni yürekten kutlarım. Hem kitap, hem "Alevilikte sınıf sorunu ve günümüz" yazısı, hem de "Hamburg Konferansı" konuyu dört dörtlük bağlıyor. Türkiye'de Alevi yığınlarla bağlarının giderek güçlenmesi de, çok sevindirici, açınım dolu bir çizgi olduğunu kanıtıyor.

Çok şey öğrendim. Ulaştığım çevrelere konuyu anlatmaya çalışıyorum. Çoğunluk, her zamanki ve her konudaki olumsuz tavırlarında ısrar ediyor. Bu insanlarda her yazdığına itiraz etmek artık hastalık olmuş. Yeni birşeyler öğrenmeyi adeta aşağılatıcı birşey sanıyorlar. Oysa Alevilik konusundaki yanlışlarında ısrar ettikçe kendi kendilerini aşağılamış olacaklar.

Adamlar ne kadar zengin bir hazinenin üstüne oturduklarını algılamaktan acizler.

Onları altın madenin içine indirdin, "bizi buraya neden getirdin? Bu sarı tozlar da ne?" gibi sorular soruyorlar.

Burada bir noktaya işaret etmek istiyorum. Evet, Türkiye sol hareketi Alevilik konusunda getirdiğin doğrulara direniyor. Ama bu direnişte bilgisizliğin ve inatçılığın ötesinde birşeyler var.

Bu adamlar doğuştan bu yana, ta kendilerini devrimci ilan ettikleri güne kadar, Sünni kültürüyle yetişiyorlar. Bu kültürü daha sonra şöyle ya da böyle bastırmaya çalışmaları, bilinçlerinden söküp atabildiklerini göstermiyor. Hatta başka konulardaki performanslarına bakılacak olursa, bu türden bilinç yenilemeyi başarabilmeleri çok zor.

Bu bağlamda İslamcılarla hemen kaynaşmaya hazır olmaları da dikkat çekici. Sonra "ben dinsizim, allahsızım" demeleri gerçekten dinsiz, allahsız olduklarını kanıtlıyor. Olsa olsa "ben devrimciyim" demeleri cinsinden bir

niyet belirtiyor.

"Dinsiz" olmak o kadar kolay mı? Bunu başarabilecek entelektüel donanıma, Marksist baza sahipleri mi? Kafalarındaki allahı hangi bilimle atacaklar? Din, allah en iyi durumda bilinçaltılarının bir köşesinde yaşıyor. Yoksa, Aleviliğin özünde bir dinsizlik ideolojisi olduğunu neden hâlâ anlamazlar? Sünnilik konusunda ağızlarını açmazlar da, Alevilik konusunda bir anda tarih bilinciyle donanmış teorisyen kesilirler.

Kısacası, Alevilik konusundaki şiddetli reaksiyoner davranışlarının altında, yeni ve hiç bilmedikleri bir alana yelken açma cüretini göstermek yeri, ataleti korumak kaygusu, bu sıcak ve bilinen dünyada yuvarlanıp gitmek isteği de var. Ancak bunun yanı sıra, bu tepkilerin çok derinlerinde Sünni bir unsurun varlığını sezdiğimi söyleyebilirim.

En içten selamlarımla,

Coşkun Adalı

ANCAK MİZAH OLUR

TÜRK ZARDOZ'U

Bir İngiliz filminde (tam hatırlayamıyorum, galiba Zardo'z'du), cahil yerlilerde dehşetle karışık saygı uyandıran dev bir maske vardır: Zardo'z. Ona taparlar, tahlil vb. verirler.

Günün birinde cesur bir yerli maskenin içine girer. Girer ki ne görsün? Kendilerine hükmeden Zardo'z, aslında, maskeyi idare eden, ufak tefek, acınası bir insandır. Dahası, Zardo'z, ruh hastasıdır...

Emperyalist İngilizin Zardo'z'u olur da bizim Zardo'zumuz olmaz mı? Var, Türk Zardo'z'u! Bir farkla ki, bizimkisi, Türk burjuvazisine çekmiş. Çapsız, küçücük!

YA HABİBİ YA MUHİBBİ...

"Habib" ve "muhib" eski dilin iki güzel sözcüğüdür. Biri sevgili, öteki dost anlamına geliyor.

Klinik olay Yalçın Küçük, Alman faşizminin ırkçı bilim adamlarını (ve de Güneş-Dil teorisinin mucitlerini) kıskaçlıktan çatlatarak dehşetli buluşlarıyla tanınıyor.

Küçük'ün Kuantum Fiziği'nin yardımıyla(!) yaptığı son katkı "Ses-Dil" teorisidir. Bilim çevreleri henüz solcuların sesi konusunu aydınlatmadığı için teoriye "tamamlanmamış" gözüyle bakılıyorsa da, "Ses-Dil" teorisidir, hazretin "gökü tutmaya" başladığına ilişkin kendi iddialarını kanıtlamada oldukça başarılı. (Bakınız, son kitabının ithafnamesi)

Küçük, Kürt milliyetçiliğinin "habibi" olmuş. Ne güzel dememeli Kürt halkı. Şu soru yanıtlanmalı: Yalçın Küçük, bu teorilerle *kimin* "muhibi"?

ÖNYARGININ BÖYLESİ

İnsan düşünen hayvandır derler ya, Yalçın Küçük de düşünmüş, düşünmüş, düşünmüş... Ve Ocak ayında şöyle buyurmuş:

"Marx'ın bakışından artık bir sistem niteliği taşıyan bir ayrılığı dile getirmek istiyorum... Yeniden ve daha yalın bir biçimde... Artık Marx'ın tüm düşüncesini, kabul edemediğim ölçüde olgunluk-eğilimli buluyorum..." (abç)

Gözlerine inanamayanlar için, bir de şubat düşünceleri: "Lenin, Marx'ı devrimciyleştiren isimdir; politikada büyük katkısı vardır, teoride katkısını *önemsemiyorum*." (Şubat ayı) (abç)

Türkçe meali: Yalçın Küçük, Marks'ın artık "kabul edemeyeceği ölçüde" yetersiz kalan tüm düşüncesinden ayrıldığını ilan ediyor. Zaten

onu devrimciyleştiren Lenin, ama onun teorik katkısı da "önemsenmez"!

İlahi Küçük! Ses-Dil teorisini "açıklarken" anlamsız biçimde kullandığın önyargı kavramı, tam da burada yerine oturuyor.

Senin önyargın, yıllarca kendini Marksist sanmandı. Yukarıdaki yargınla sen, şimdi bu önyargıdan kurtulmuş oluyorsun.

Kimseler seni anlamıyor ama, sen "gökü tutuyorsun".

Resmi ve özel kuruluşlarda hizmet veren, kaset ya da plak dolduran tüm ozan, türküçü ve şarkıcılara önemli duyuru:

1.1.1992 tarihinden itibaren geçerli bir buyruğa göre, sesi güzel olanlar, Türklük iddia edemeyecek, Türkçe icrayı sanat eyleyemeyeceklerdir. Söz konusu vatandaşlarımızın en kısa zamanda bölgelerindeki idari ve mülki amirliklere bağlı "ırk tasdik muamelat müdürlüklerine" başvurarak en az üç nesilden soyağaçlarını çıkarttırmaları ve "nüfus kimliklerine" kaydettirmeleri menfaatleri icabıdır.

Buyruk hilafına davrananlar hakkında kovuşturma açılacak, çalışma karneleri derhal iptal edilecek, isimleri "Hacimli Ses" gazetesinde yayınlanacaktır.

Dr. Ümmü Bülbül

"- Kullanılan dilin zaman içinde gırtlak etkileyebileceğini kabul ediyorum." (Yalçın Küçük)

"- Sesim güzel ve hacimlidir, 8 yaşından beri Arapça mevlüt okurum. 500 bin yıl sonra yaşayacak torunlarımla güzel sesli olmasını istiyorum. Çocukluğumu kilise korosunda, ya da Kuran kursunda geçirmiş birisiyle hayatımı birleştirmek istiyorum. NOT: Arapça, Rusça konuşanlar ve karaderililer tercihimdir. Adayların gırtlak röntgenleriyle birlikte 'Psikopat Hamdi'ye başvurmalarını rica ederim." (İlanlardan)

"- Yalçın Küçük solcu olabilir mi?"

"- Kuantum fiziğine göre, olamaz."

"- Neden?"

"- Mikrop mikroskobu etkiler, muhib habibi, burjuva münavevri, haleti ruhiye vaziyeti fikriyeyi etkiler..."

Hazırlayan: Mercan Köklü

Dayanışmadayız!

Kocaeli'nin Karamürsel ilçesine bağlı Ereğli köyündeki Voltay Teknik işyerinde Türk Metal üyesi 86 işçi, 10 Ocak'tan beri grevdeler. Bu greve, ilk gün Harb-İş'in yaptığı ziyaretin dışında, bir süredir hiçbir sendika ve kuruluşun destek gitmiyor ve Voltay işçilerinin mücadelesine gereken önem verilmiyordu.

Bu ortamda, Türk Metal Kocaeli Bölge Temsilcisi H.Aziz Arıca, 6 Şubat'ta bir çağrı yayınladı. "Kocaeli'nin demokratik kurum ve kuruluşlarıyla bireylerine" seslenen çağrıda özetle şöyle deniyordu:

"Demokrasiden yana olanları Voltay grevindeki işçilerle omuz omuza Türkiye işçi hareketinin tarihine geçirmek istiyoruz. Çağdışı baskı yapan, ucuz işçi çalıştıran, demokrasiyi hiçe sayan, bütün bunlara rağmen sözde demokrasi savunuculuğu yapan işverenlerle olan yaşam mücadelemizde demokrasiden yana gerçek güçleri yanımızda görmek istiyoruz."

Devrimci hareketlerin Kürt hareketine takılıp kaldığı ve burjuvazinin kamuoyunun dikkatini işçi sınıfının sorunlarından başka yerlere çekmeye çalıştığı şu dönemde işçi eylemlerini tekrar gündemin önüne çıkartmak son derece önemlidir. Bu anlayışla, Türk Metal açıklamasının ardından harekete geçtik, *Kavga* olarak kendilerine destek vereceğimizi ve ilk olarak 8 Şubat'ta grevdeki işçileri ziyaret edeceğimizi söyledik. Kocaeli genelindeki tüm sendikalara, platform ve kuruluşlara giderek, bu girişimimizi duyurduk.

Sendikalar sıcak davrandılar. Türk Metal'e soğuk bakan sendikalarda bile olumlu bir kamuoyu oluşmaya başladı. Belediye-İş, Petrol-İş, Laspetkim-İş, Özçelik-İş, Çimse-İş, Selülöz-İş, Harb-İş ziyarete geleceklerini söylediler. Yalnızca Otomobil-İş şube başkanını *gelmeyeceğini* ilan etti. "Sollar", bu sendikayı "gerici" gördükleri için ilgi göstermediler.

Bunun üzerine, "solların" geleneksel yanlış tutumu nedeniyle böyle bir dayanışmaya alışık olmayan Türk Metal'e gidip, diğer sendikalardan Voltay grevine destek geleceğini ve grev ziyaretine birlikte gidileceğini söyledik. Türk Metal yöneticileri de, Kocaeli'ndeki yerel basına 8 Şubat'ta *Kavga* öncülüğünde Voltay grevini destekleme ziyaretleri

Kavga, grevci Türk Metal işçilerine dayanışma eylemi örgütledi.

Otomobil-İş eyleme katılmayı reddetti

yapılacağını bildirdi.

Cumartesi günü grev ziyaretine Türk Metal sendikasının tuttuğu otobüsle gittik. İşyerinin önünde koca bir kalabalık toplandı. Ziyaretçiler, *Kavga*'cılarının yanısıra, Özçelik-İş şube başkanı, Laspetkim-İş şube idari sekreteri, Çimse-İş şube yönetim kurulu üyeleri, Türk Metal Kocaeli bölge temsilcisi ve bu sendikalara mensup işçilerden oluşuyordu.

Burada bir konuşma yapan Türk Metal bölge temsilcisi H.Aziz Arıca, konuşmasına *Kavga*'ya teşekkür ederek başladı, mücadelelerinin "hak grevi mücadelesi" olarak sürdüğünü, sendikayla işçinin dayanışma içinde olduğunu ve haklarını alıncaya kadar mücadele edeceklerini söyledi. Özçelik-İş şube başkanı da desteklerinin süreceğini, grevin başarısının en büyük istekleri olduğunu belirtti.

Sendikacılar sonra söz alan *Kavga* temsilcisinin konuşması özetle şöyleydi:

"Değerli Voltay grevcileri. Grevinizi *Kavga* dergisi adına selamlıyorum.

"İşçi sınıfının birliğine saldırıların, onu bölücü çabaların yoğunlaştığı şu dönemde, sendikanın işçisine, işçinin sendikasına her zamankinden daha sıkı sarılması gerekiyor. Sendikaların birbiriyle ilişkileri de her zamankinden daha sıcak olmalı. İşçi sınıfının 'insanca yaşam' hedefine ulaşabilmesi, çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirebilmesi kavgasında sendikaların güçlerini birleştirmeleri zorunludur.

"Bugün burada, sendikacısı, işçisi ve işçi sınıfı devrimcisiyle, devletin ve işverenlerin sınıfımızı bölme çabalarının sonuçsuz kalacağına, işçi sınıfının aklı ve iradesiyle kendine zarar getirecek şeyleri dışlayacağını güzel bir örneğini veriyoruz.

"Bu anlayışla onurlu mücadelelenize başarılar diliyorum."

Voltay eyleminde çeşitli acemiliklerimiz oldu. Çok daha geniş bir kesimi grevle dayanışmaya seferber edebildik. Ama önceki solların farkımızı koymada ve metal işçisinin bizi daha yakından tanımasında yararlı oldu. Voltay işçileriyle dayanışmamızı şimdi daha iyi örgütleyeceğiz.

Voltay ziyareti yerel basın da geniş yer aldı. *Kocaeli*,

Özgür Kocaeli, *İzmit* gazetesinde işçilerin ellerinde *Kavga* dergileriyle fotoğrafları çıktı. *İzmit* gazetesinde Ayhan Kardeşler'in konuşmasının özeti yayınlandı. Eylem, beş gün boyunca basının gündeminde kaldı.

Sosyalizme, işçi sınıfı ideolojisine saldırının azgınlığı, devrimci hareketin yozlaşmaya yüz tuttuğu şu dönemde, işçi sınıfı devrimcilerinin sendikaları sınıf dayanışmasına yöneltmeleri önemlidir. Sendikal hareketle bütünleşmemiz, bizim öteki solların farkımızı da göstermektedir.

Son olarak Otomobil-İş'e gelelim. Voltay'da grevci işçilerle sınıf dayanışması eylemine Otomobil-İş neden katılmadı? Bu sendikanın Kocaeli şube başkanı, Türk Metal üyeleriyle sınıf dayanışması göstermemelerinin gerekçesi olarak *Kavga*'nın 12.sayısında çıkan "Rabak'ta ihanet" yazısını gösterdi. "Siz bizim için böyle böyle yazmışsınız, ben sizin örgütlediğiniz grevci işçilere destek eylemine gelmem" dedi ve "ben oradaki (Ra-

bak'taki) işçilere bunun hesabını sorarım, onlara gününü gösteririm" diye ekledi.

Bir kez, *Kavga*'ya kızıp grevci işçilere küsmek, işçi sınıfının mücadelesine yabancılaşmış birinin tutumudur. İşçi sınıfına vermediğin her destekle aslında burjuvaziye destek veriyorsun. Lenin senin gibilere "ham kafalı" diyor.

İkincisi, Rabak'taki ihanet değil de ne? Tekrar soruyoruz: "Hangi onursuz sendikacı, işverenin, işçilerin üçte ikisini 'taksitle' işten çıkarmasına rıza gösterebilir?"

Sonra, siz kime hesap soruyorsunuz, kime gününü göstereceksiniz? Sizi adamdan sayıp

o göreve seçmiş işçilere mi? Asıl Rabak'taki işçilerin sana hesap sorması gerekir. Çünkü, işverenin Rabak'ta yüzlerce işçiyi işsizliğe mahkum etmesine onay verirken yüzünüz bile kızarmadı. İşçiler doğruları *Kavga*'ya aktarınca mı "onurunuzu" hatırlıyorsunuz? "Hesap soracağız" dediğiniz işçilerden birinin kılına zarar gelirse, çok yanlış iş yaptığınızı anlarsınız.

Kavga, Rabak'taki Otomobil-İş üyesinin de Voltay'daki Türk Metal üyesinin de mücadelesinde yer alıyor, alacaktır. Çünkü bizim yolumuz, "işçi sınıfının birlik, mücadele, dayanışma yolu"dur. ●

Biz farklıyız

Kavga - İzmit

Geçtiğimiz günlerde İzmit'te sendikalar, demokratik kitle örgütleri ve dergilerle, çeşitli istemler öne süren bir platform oluşturuldu. Bu amaçla, *Mücadele* dergisiyle beraber çeşitli kuruluşları ziyaret ettik. *İşçilerin Sesi*, platform çağrısına şöyle tutum aldı: "Platformun çalışmalarına katılırız, fakat basın bildirilerinin altına imza koymayız, sendikalara da *İşçilerin Sesi* olarak gitmeyiz. Aramız iyi değil, kavgalıyız. Onlara küsüz. Gelirsek itici oluruz."

Şaşırmamak elde değil. Devrimciyim diyenlerin işçi sınıfının örgütlerine bu yaklaşımı düşündürücüdür. Sendikaya "küsmek" ne oluyor? Bu ne kendini beğenmiş, ne densiz "devrimcilik"? Bunlar, daha sonra bizim bastır-

mamızla platformdan çekildiler.

Toplantıda, sendikalar kendi aralarında görüşmüşler - bu haklı mücadeleyi desteklediklerini, ne yapılması gerekiyorsa onu yapacaklarını, hazırlanan metni Kocaeli Sendikalar Birliği'ne götüreceklerini söylediler. Bu birliğe sendikalar dışındakilerin gele-meyeceklerini belirttiler.

Sendikaların bu tutumu doğaldır. Çünkü geçmişte sendikalarla siyasi dergiler arasında yapılan birçok platform toplantısında, hep dar grupçu mantıklar ön plana çıkmış, sendikaların devrimcilere güveni kalmamıştı. Buna *Mücadele* tepki gösterdi. Sizin bu işi yapacağınız yok, bizleri oyalyorsunuz deyip platformdan çekildi. Bu tutum bizce doğru değildi.

Toplantıdaki temsilcimiz, bizi de platformdan çıkardılar

diye düşünerek çıkıp büroya gelmiş. Platformun parçalandığını, sendikaların işi kendilerinin yapacaklarını söyledi. Bunun yanlışlığını konuştuk. Ertesi gün, sendikalara gidip, Sendikalar Birliği'ne gelmek istediğimizi belirttik.

Sonuç son derece olumlu oldu. "Başımızın üstünde yeriniz var" diyerek, platform çalışmalarında bizleri Sendikalar Birliği toplantısına çağıldılar. Ayrıca Petrol-İş Yarımca şubesinin yönetim kurulu toplantısına da gelmemizi istediler.

Kavga temsilciliği olarak bu tür toplantılara mutlaka katılacağız. Sendikalara işçi sınıfı devrimcilerinin dürüst ve güvenilir olduklarını, işçi sınıfı için ellerinden geleni artlarına koymayacaklarını pratikte göstereceğiz. "Sollar"dan farkımızı eylem içinde kavrayacaklar. ●

Petkim işyeri temsilcisi Ahmet Kulu, Kavga'ya anlattı

Öncü parti gerekli

Sayın Ahmet Kulu, 1988'den beri çalıştığınız Petkim'de 4 aydır işyeri temsilciliği yapıyorsunuz, Son zamanlarda Petkim'de yeniden yoğunlaşan gelişmeleri anlatır mısınız?

Petkim geçmişinde sınıf sendikası rolünü icra eden bir örgütün bulunmaması işçi için bir kayıp sayılmalıdır. Biz, 91 yılında seçimi aldık. O zamandan bu yana işçilere şunu söylüyorum: Geçmişteki mutabakatçı, uzlaşmacı anlayış kaldırılmalı, işçi kendi meselesine kendisi sahip çıkmalıdır.

89 Tüpraş sözleşmesinin bizden farklı bitmesinden dolayı bize yaklaşık %30'luk bir ek zam doğmuştu. İşçiler ve sendika olarak bu istemi gündeme getirdik. Ancak, çabamız sonuçsuz kaldı. Yeni kurulan hükümetin, "size bu parayı verirken diğer işyerleri ayağa kalkacak" demesi işçilerde moral bozukluğu yarattı. Bu parayı alamayız gibi bir anlayış hakim olmaya başladı.

Bunun üzerine şube, vizite eylemi kararı aldı. Yüzde 80 katılım bekliyorduk ama istediğimiz ölçüde seyretmedi. Yönetim kurulunun, taban ile birlikte olayı değerlendirmeden eylem kararı alması nedeniyle katılım düşük oldu.

Şimdi tekrar bunun örgütlenmesini yapıyoruz.

Bu sefer, tabanın söz ve karar sahibi olması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun için tabanla birlik oturup eylemin şeklini ve biçimini tartışacağız.

Bu örgütlenme girişimizi gören işveren vekilleri şimdi bizi ek zamlarla ilgili ücret değerlendirmesi adı altında tekrar masaya çağırdılar. Eylemler, bu görüşmelerin nereye varacağıyla bağlı.

Tüpraş ile Petkim arasında işçilerin ücret vb. hakları açısından epeyce bir farklılık var, değil mi?

Diğer KİT'lerle, özellikle yanımızda bulunan Tüpraş ile aramızdaki fark büyüktür. Tüpraş'taki işçinin gündüzcü ücreti yüzde 64, vardiyadaki ücreti yüzde 48 daha fazla.

Mesele sürüncemede bırakılıyor. Görüşmeler ve eylemler gündemdedir. Biz bu haksızlığın, ancak işçilerin burada yapacağı mücadele ile kaldırabileceğini düşünüyoruz.

Petrol-İş özel sayısında "dünya değişiyor, biz sendikal anlayışımızı niye gözden geçirmiyoruz" diyen bir yazı yayımlandı. Sizce sendikal anlayış ne yönde, nasıl gözden geçirilmeli?

Dünyadaki değişimin gerisinde kalmak tabii ki mümkün değil. Ama, bir yandan "demokrasi" denilirken, bir yandan da, işçi sınıfının mücadelesi önüne bir takım anti-demokratik yasa ve tüzüklerle engel konulmaktadır. Sendika yönetimleri bunun üzerinde düşünmüyorlar. Sendikal sorunları çözme anlayışımız, emek-sermaye çelişkisini esas almalı, sınıfa güvene dayanmalıdır.

Sendikaların varlığı yetmiyor. İşçi sınıfına, dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeleri tahlil eden, somut politikalar üreten bir sınıf partisi gerekiyor. Aksi takdirde sınıfın sendikal mücadelesi Zonguldak gibi olur.

Zonguldak'ta gerçekten ekonomik mücadele büyüdü ama başarısız oldu. Neden? Politikasızlıktan, arkasında bir sınıf partisi olmamasından dolayı! Direnişin önünde, sınıfına inanan bir parti olması halinde işçi sınıfı hükümetler yıkar. Aksi takdirde, sınıfın önünün açılması mümkün değil.

Sendikaların yaklaşımlarını gözden geçirmelerine bir öncü parti mi öncülük yapmalı demek istiyorsunuz?

Evet.

Yeni DİSK'i nasıl değerlendiriyorsunuz?

Binlerce işçinin işten atıldığı ortamda, birlik gerekli. Bana göre DİSK'in yapacağı en akıllı iş, kongre yapıp kendisini feshetmesi ve Türk-İş içerisinde örgütlenmesidir.

Yani, işçinin %80'i Türk-İş bünyesinde toplanmışken bölmek yanlış, Türk-İş'te birleşmeli diyorsunuz...

Evet, orada mücadele etmeli. Tersi tutum, işçi sınıfını bölüp parçalamaktan başka bir yere götürmez. Daha iyi çalışma ve yaşam koşulları mücadelesi, işçi sınıfının birlikte mücadelesinden geçiyor. Sendikalar arasında rekabet olsaydı, sanırım 89 baharındaki

mücadeleyi toplumsal bir harekete çevirmek bir hayli zor olurdu.

Tabii, Türk-İş'i, tepedeki sendikacıyla değil 2 milyona yakın üyesiyle tanımlamalı, değil mi?

Yöneticilerin eksikleri, sendikanın üyelerine mal ediliyor. Üyenin ne suçu var?

İşçiler şubeleri, şubeler genel merkezi eleştirebilir, değiştirebilir. İşte, bir öncü parti ihtiyacı burada da kendini gösteriyor. Ancak böyle bir parti sınıfa önderlik yapabilir, onun önünü açabilir. Sıkıntılarımızın giderilmesi buna bağlıdır. ●

Sendikal beklentilerimiz

Sendikalar 2000'li yıllara girerken önlerindeki sorunları dikkatle değerlendirmeli ve temel hedeflerini koymalıdır. Bu süreçte, öncelikle dünyanın içinde yaşadığı değişimi iyi kavramamız gerekmektedir.

Sanayileşmiş ülkelerdeki teknolojik değişimlerin çevre ülkelere yansımalarına imkân yok. Bu gelişme, kendisine ayak uyduran, ayak uydurmaya eğilimli her ülkeye olumlu katkılarda bulunuyor. İşçi sınıfının mücadelesinin önünü temizliyor.

Örneğin, yeni teknolojilerin kol gücünün üretimdeki rolünü azaltması, işçi sınıfının ufkunu genişletiyor, işçilerin yeteneklerini geliştirmede yeni olanaklar yaratıyor. Yeni istemleri öne çıkarıyor.

Yaşam bize bu gelişmelere ters istikametlerde gidilerek ayakta kalinamayacağını her

Petkim Karbon Siyahı'ndan Hasan Özsinmez, sendikaların önündeki bazı acil görevlere dikkati çekiyor

fırsatta gösteriyor. Sendikalar bu yaşam gerçeğinin dışında değiller.

Sendikalar, - kapitalizm altında gerçekleştiği için işçi sınıfı açısından işsizlik, vb. birçok olumsuzluğu da getiren - yeni teknolojik gelişmelerin içerdiği olumlu yönleri bulup çıkartmak, üyelerinin bunlardan yararlanmalarını sağlayacak bir mücadele platformu üretmek ve bunların hayata geçirilmesini sağlamak durumundadırlar.

Yeni teknolojilerin, iş değerlendirmesi gibi uygulamaların sendikalarca doğru

kavranması, bu tür uygulamaların sendikaların izleyebileceği, müdahale edebileceği biçimlerde hayata geçirilmesini sağlayacaktır.

Bu başarıldığı vakit sendikalar, güçsüzleşen değil, işçi sınıfının vazgeçilmez ve güçlü kurumları olur. Çünkü hem yaşam gerçeğini bir kez daha yakalamış, hem de yeni teknolojiler karşısında üyelerinin yeteneklerini geliştirerek, nitel değişimini sağlamış olacaktır. Ve ancak bunlar yapılırsa, üretken ve yaratıcı emek gerçekten değerini kazanabilir.

Tabii, sendikalar bunları yaparken, işçi sınıfının hedefinin "işçi sınıfı demokrasisi" olduğunu akıllarından bir an bile çıkarmamalıdır. Çünkü, kapitalizm altında sömürü bitmez. Ve bugün "bitti" denilen sosyalizm, işçi sınıfıyla birlikte dimdik ayakta. ●

**EMEKCİYSENİZ,
SÖMÜRÜYE DUR DEMekten,
GERÇEK DEMOKRASİDEN,
1000 YILLIK GELENEĞİ GELECEĞE
TAŞIMAKTAN YANAYSANIZ,
KAVGACIYSANIZ, KAVGA
TEMSİLCİSİ OLUN!**

Devrim ve demokrasi kavgasını işçi sınıfının dünya görüşüyle yükselten

KAVGA

temsilcilikler açmaktadır

İstekli okuyucularımız, özgeçmişlerini, ad ve adreslerini içeren yazılı başvurularını 2 fotoğrafla (6x9) birlikte, aşağıdaki adreslere taahhütlü olarak postalayabilir, telefonla ya da şahsen başvurabilirler.

Türkiye: KAVGA Merkez Bürosu, Piyerloti Caddesi, No:17/4, Çemberlitaş, İstanbul. Telefon: (1) 516 84 63

Avrupa: KAVGA Avrupa Temsilciliği, Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere

İşsizle dayanışma işlinin görevi

Kavga Londra bürosu, geçtiğimiz ayda Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nın (TGWU) konuğu olarak İngiltere'ye gelen, bu arada Londra İşçi Birliği'ni ve TGWU Tekstil Şubesi'ni ziyaret eden bir gurup Danimarkalı sendikacıyla sohbet etti. Sohbeti yayına *Serpil Giray* hazırladı

Londra İşçi Birliği salonunda görüştüğümüz Danimarkalı sendikacılar, Bjarne Pedersen (Genel İşçiler Sendikası), Henning Dam Krag (Kamu Görevlileri Federasyonu), Tom Jensen (sendikal eğitim uzmanı), Daisy Skjoedt (LO iç eğitim merkezi sorumlusu) ve Britta Westh Nielsen (LO eğitim uzmanı) idi. Kendilerine yönelttiğimiz soruların yanıtlarını gurubun toplu yanıtı olarak düzenledik.

Danimarka'da sendikal hareketin örgütlenmesi hakkında bilgi verir misiniz?

Ülkemizde sendikaların örgütlenme düzeyi oldukça yüksek. Gerçi konfederasyon sayısı üç ama, bunlar arasındaki uyum çok güçlü. Aralarında rekabet yok ve üçü de ASK'a (Avrupa Sendikalar Konfederasyonu) üye.

Başta LO (Danimarka Sendikalar Konfederasyonu) geliyor. 1898'de kurulan bu konfederasyona bağlı 30 sendika, 1 milyon 400 bin işçiyi (toplam işgücünün yarısını) temsil ediyor. (1946'daki üye sendika sayısı 72 iken, sendikal birleşme/katılma yoluyla 1971'de 57'ye şimdi de 30'a düşürüldü.) FTF (Kamu Görevlileri Sendikası) kamu görevlilerini, bir üçüncü sendikal kuruluş da (Öğretim Görevlileri Sendikası) akademisyenleri örgütüyor.

Ülkemizde bir işkolunda birden fazla sendika örgütlenmesi yok. Ama bir işyerinde birden fazla sendika bulunabiliyor. Örneğin bir fabrikada aşçı bir sendikaya, büro işçisi bir diğerine, tornacı bir başka sendikaya üye oluyor. Ancak bu, sözleşmeler açısından güçlük yaratmıyor. Çünkü hiçbir zaman tek tek fabrikalarda sözleşme bağlanmıyor.

Toplu sözleşmeler iki yılda bir yapılıyor. Ana konular bütün işçiler için geçerli olmak üzere (minimum koşulları belirleyen bir çerçeve sözleşme biçiminde-*Kavga*) bağlanır. Ayrıntılar, özgün sorunlar

daha sonra yerel pazarlıklarla belirlenir. Sempatı/dayanışma grupları Danimarka işçi sınıfının önemli kazanımlarından biridir.

Ülkenizde asgari ücret uygulaması var mı?

Evet. Asgari ücret, şu anda (1991 itibarıyla-*Kavga*) niteliksiz işçi için saat başına 56 bin TL, nitelikli işçi için de saat başına 96 bin TL'dir.

İşçilerin haftalık çalışma süresi 37 saatle sınırlıdır. çalışma süresi 1959'da 45 saatti. 1985'te 39 saate ve 1987'de de 37 saate düşürdük. 1979 yılında da yılda beş hafta ücretli tatil hakkını elde ettik.

35 saat mücadelesinde durum nedir?

Almanya'da birkaç yıl önce bu

konuda önemli bir mücadele yürütülüyordu. Şimdi peşini bıraktılar. Mücadele sürmediği için, haftalık çalışma saati azalacağına *yükseliyor*.

"35 saat" bizim hedeflerimiz arasındadır. Ama öncelikli hedefimiz, işsizler için yeni işler yaratılması. İşsizlik % 10.

Ülkenizde sendikalaşma oranı ne düzeyde? İşsizler sendikaya üyesi olabiliyor mu?

Sendikalaşma oranı yüksek, (işli) işçilerin % 85'ten fazlası sendikalıdır. Sendika üyesi olmak için bir işte çalışmak zorunludur, ancak, çalışanın işsiz kalması sendika üyeliğini etkilemiyor.

Bir önemli sorun da, iki buçuk yıldan fazla işsiz kalanların işsizlik sigortasından faydalanamamasıdır.

İşsizleri korumak, onlara iş olanakları yaratmak için yürüttüğünüz çabalar açısından onların sendikalarda örgütlenmesi daha olumlu sonuç vermez mi?

Haklısınız. Sendikalaşma oranı çok yüksek olduğu için bu ihtiyacı pek hissetmemiştik ama ileride sorun olabilir. Açıkçası bu konuyu pek düşünmemiştik.

Henüz işe girmemiş genç insanların da sendika üyesi olabilmesi gerekir. Aslında ülkemizde, 35 yaşına gelip de daha hiçbir işte çalışmamış/iş bulamamış pekçok işçi var.

Tek Avrupa Pazarı, Danimarkalı işçileri nasıl etkileyecek?

Bizim standartlarımızda bir

yükselme yaratmayacağını düşünüyoruz. Tabii, yatırımların ucuz emek alanlarına kayma olasılığı yüksek. Bazı Danimarkalı imalatçılar üretimi ucuz emek sağlayan ülkelere aktardılar bile.

Olumsuz etkilere karşı ise, işgücünün eğitime ve yetiştirilme düzeyine güveniyoruz. Avrupa'da en yüksek üretim verimliliği Danimarka'da olup, ülkemiz birim başına maliyet açısından da Avrupa'nın 2. ucuz ülkesidir. Ürün kalitesi de çok yüksektir. Örneğin, ayakkabı yapımcısı bir büyük firma ucuz emekten faydalanmak için taşındığı Portekiz'den, ürün kalitesinin düşüklüğü nedeniyle geri gelmek zorunda kaldı.

Uluslararası tekeller sınır tanımıyor. İşçi sendikalarının uluslararası örgütlenmesi hakkında neler düşünüyorsunuz?

İşçilerin etkin uluslararası örgütlenmesi zorunluluk, hem de çok önemli bir zorunluluktur. ILO aracılığıyla, sendikal örgütlerin kurulup geliştirilmesine yönelik birtakım projeleri destekliyoruz. Türkiye'nin sendikal örgütleriyle de (örneğin Türk-İş) ilişki içindeyiz.

Danimarka'daki Türkiyeli işçilerin sorunlarıyla ilgili gözlemlerinizi neler?

Yabancılar nüfusun % 3'ünden az bir bölümünü oluşturuyor. Yaklaşık 40 bin Türkiyeli işçi var. Bunlar kağıt üzerinde bizimle eşit haklara sahip, ama gerçek hayatta böyle değil. Belki Almanya'daki kadar aşırı ırkçı saldırılar görülüyor, ama bizde de başka biçim ve düzeylerde ırkçılık var. Örneğin, üç genç çıraklık için başvursa ve en uygun aday da Türkiyeli işçi olsa, çıraklığa alınmaz. Türkiyeli işçiler arasında işsizlik %20-30 dolaylarında. Biz onların Danimarka halkıyla kaynaşmalarını istiyoruz.

Türkiyeli işçiye ileteceğiniz bir mesaj var mı?

Türkiye'deki gelişmeleri dünya kamuoyuna duyurmak bizim görevimizdir. Bu uğurda savaşmak ve Türkiyeli işçilerin sorunlarını (uluslararası planda) gündeme getirmek için olanaklarımız vardır.

Uzun yıllardır tanıdığımız *Kavga* dergisi kadroları aracılığıyla Türkiye işçi sınıfına mücadelesinde başarılar diliyoruz. ●

DANİMARKA

Nüfus: Yaklaşık 5,1 milyon, ekonomik aktif nüfus 2,8 milyon (bunun 300 bini serbest meslek sahibi, 800 bin kamu işçisi, 1,5 milyon özel sektörde işçi). Çalışan nüfusun yüzde 10'u işsiz.

Ekonomik durum: Hizmetler ve yüksek teknolojiyle bağlı sektörlerde büyüme, gemi yapımı gibi geleneksel endüstrilerde de küçülme gözleniyor. Ülkede zorlu bir sınıf mücadelesi sürüyor. Hükümet ücret artışlarını sıkı kontrol altına almaya çalışırken, işçiler çalışma saatlerini düşürme

ve ücretleri yüksek tutma kavgası veriyorlar.

İşçi sınıfının mücadeleye

elde ettiği bazı kazanımlar: 1920: 8 saatlik işgünü ve 48 saatlik çalışma haftası

1938: Yılda 2 hafta ücretli tatil

1952: Yılda 3 hafta ücretli tatil

1959: 45 saatlik çalışma haftası

1964: Emeklilik ek yardımı

1970: 41,5 saatlik çalışma haftası

1979: Yılda 5 hafta ücretli tatil

1985: 39 saatlik çalışma haftası

1987-90: 37 saatlik çalışma haftası

Bu arada, sosyal demokrat hükümetin 1970'de getirdiği bir yasayla, 50 ve daha fazla işçi çalıştıran limitet şirketlerin yönetim kurullarında iki işçi temsilcisi bulunması öngörüldü. 1980'de işçi "katılımı" oranı üçte bire çıkarıldı.

Bu işçi temsilcileri, şirketin öteki müdürleriyle aynı hak ve "sorumluluğa" sahipler. Örneğin bazı konularda işçilere bilgi vermeleri yasak. Danimarka'da işçi-işveren uyuşmazlığına ilişkin toplantılara her nedense "işçi temsilcileri" katılamıyorlar! ●

Kadınlar Sesinizi Yükseltin!

Dünya kadın hareketinin başkaldırısı, ilk kez, bundan 135 yıl önce ABD'nin Newyork kentinde gerçekleşti. 8 Mart 1957'de 4 bin doküma işçisi kadın, 12 saatlik işgününe ve ağır işkoşullarına karşı sokaklara döküldüler.

Clara Zetkin'in önerisiyle 8 Mart, 2.Enternasyonal'in 1910 yılındaki bir toplantısında Dünya Emekçi Kadınlar Günü olarak kabul edildi. 8 Mart geleneği, dünyanın işçi ve emekçi kadınlarına komünistlerin bir armağanıdır.

Kadının aşağılanması özel mülkiyetin ve sınıfların ortaya çıkışıyla başladı. Analık hukunun yıkılışıyla, kadın, asırlar boyu horlanıp dışlanarak, emeğine el konularak yaşadı.

Kapitalizmin feodalizmi yıkip geçmesi sırasında ev ekonomisinde de değişimler gerçekleşti. Toplumsal üretim sürecinde kapitalizm, kadını, ev ekonomisindeki belirleyici rolünden ayırarak, fabrikaların içine çekti. Bu, aynı zamanda kadının erkekten ekonomik bağımsızlığının nesnel koşullarının da hazırlanmasıydı.

B.Dilber, kadın sorununda Marks'ın şu sözlerini hatırlatıyor:
"Kadın özgürlüğünün derecesi, genel özgürlüğü tayin eder."

Kapitalizm altında kadın hareketi başlıca iki koldan gelişti, burjuva ve proleter!

Burjuva kadın hareketi, 1789 Fransız Devrimi'nde öne çıktı. Bu, feminizme ilk hazırlıktı. Avrupa'da 19.yüzyıl boyunca süren burjuva devrimlerde, burjuva kadın hareketi radikal bir çizgide yer aldı. 1848 devrimleri, burjuvazinin gericileştiğinin ifadesi olurken feminist hareketin radikalliğini de törpüledi. Tüm Avrupa burjuvazisini dehşetli korkulara sokan 1871 Paris Komünü, feminist hareketin son "radikal" maskesini de söktü attı. Feminist hareket kadın sorununun *özel mülkiyetle* bağını görmek iste-

mediği için, feminizmin "kadın"ı soyut bir kadındır.

Kapitalizmde kadın 2.sınıf vatandaştır. Ama feminizmde, "ezen sınıfın üyesi burjuva kadın" ve "ezilen sınıfın üyesi emekçi kadın" ayrımının olmayışı, onun sorunu "kadın - erkek" çelişkisi içinde sunmasına yol açar.

Oysa, sınıf mücadelesinin sayısız örneğinin de gösterdiği üzere, kadının kurtuluşu, sömürü düzeninin ortadan kalkmasıyla *başlayacak* ve asıl işbölümünün ortadan kalkışıyla (sınıfsız toplumda) sağlanacaktır.

Sosyalizm, özel mülkiyetin ortadan kaldırılmasına yönelerek, kadının kurtuluşunun

koşullarını yaratan biricik toplumdur.

Tüm sınıfların kadınlarının kadın olmaktan gelen *ortak* sorunları vardır. Bu sorunların çözümü uğruna mücadeleyi *bugünden* verecek ve ona kapitalizmin sınırlarını aştracak, bizi ileriye taşıyacak güç, *işçi kadınıdır*.

İşçi kadın hareketi, hem kadını hem de erkeği mücadele içinde eğitecek, eşitsizliği besleyen erkek şovenizmiyle savaşıacaktır. Aleviliğin kadına bakışındaki üstünlük, işçi kadının mutlaka yararlanması ve tüm topluma örnek göstermesi gereken bir hazinedir.

İşçi kadının, bugünden yükselttiği ve sınıflı topluma özgü

belli başlı istemlerini şöyle özetleyebiliriz:

1. Kadınların yasalar karşısında tam eşitliğinin sağlanması, kadınları aşağılayan boşanma uygulamasının, meşru-gayrimeşru çocuk ayrımının, zina yasasının vb. kaldırılması.

2. Yaşamın her alanında kadın erkek eşitliğinin, fırsat eşitliğinin sağlanması. Yatılı kreş, yuva ve ilkokullar açılması ve kadının siyasal yaşama aktif katılmasının önündeki engellerin kaldırılması.

3. Ülkenin somut koşulları göz önünde bulundurularak, tüm yönetim yasama ve yargı organlarında, *parti, sendika*, meslek örgütü ve demeklerin karar organlarında kadınların en az 1/3 oranında bulunmaları, yüzde 50 temsilin hedeflenmesi.

4. Ev işlerinin toplumsallaştırılması için kollektif yemekhaneler, kollektif çamaşırhaneler açılması.

5. Doğum kontrolü ile hamilelik sürecini kaldırmanın, tüm kadınlara eşit ve parasız bir hizmet olarak sunulması.

6. Kadınların kazançlarından kaybetmemek ve bedelsiz ilaç tıbbi yardım almak koşuluyla doğumdan önce ve sonra 8'er haftalık süre için işten serbest bırakılmaları.

7. Kadınları aşağılayan her çeşit işin yasaklanması, ayrıca kadınların çalıştıkları tüm mesleklerin bu açıdan ele alınarak kadını aşağılayan içerikten çıkartılması.

Bütün bu istemlerin önemini, Marks'ın şu sözlerinin ışığında daha iyi anlamak olanaklıdır: "Kadın özgürlüğünün derecesi, tabii ki genel özgürlüğü tayin eder." ●

İŞÇİ ARKADAŞLAR,

1 Mayıs'a hazırlanıyoruz

Bir Mayıs, işçinin sınıf savaşımının inşili çıkışlı eğrisinin kavga ya yansıdığı kutlu bir günümüzdür, dünya işçi sınıfının *uluslararası birlik, savaşım ve dayanışma* günüdür.

Bu 1 Mayıs'ı kutlamaya hazırlandığımız şu dönemde ortam olumsuzluklarla doludur.

Dünya ekonomisindeki kriz daha da derinleşmekte ve Türkiye ekonomisini de içine almaktadır.

Sosyalist sistemin çöküşüyle birlikte, dünyada ve Türkiye'de *ulusçuluğun*, işçi sınıfına, halklara zehir saçma-

sı hızlandı. Buna, Marksizme ve Marksist hareketlere en aşağılık saldırılar eşlik ediyor. Yarı-felç olmuş Türkiye devrimci hareketi, bir yandan Marksizmi terkederken bir yandan da burjuva ulusçuluğunun kuyruğuna takılma derdinde, kimliğini yitiriyor.

Öte yandan, yargısız infazlar, kaybolmalar, siyasi polisin "meşru" cinayetleri aldı yürüdü. Tüm toplumu sindirme çabası yoğunlaşıyor.

Ancak, her olumsuzluk olumlu ögeyi, her tehlike olanağı yanında getiriyor. Sendikaların kendi çalışmalarını devrimci bir gözle değer-

lendirme ve ortamdan militan bir atılımla çıkma olanağı var.

Ulusçuluğun olumsuz derslerinden proleterya enternasyonalizminin yaşamsal önemini göstermede, Marksizme saldırıdan Marksizme daha sıkı sarılıp onu geliştirmede, insan haklarına saldırıdan tüm toplumu insan haklarının yığınsal savunusu için ayağa kaldırmada yararlanabiliriz, *yararlanmalıyız*.

1 Mayıs 1992'yi bu yönde bir dönemeç yapacağız! Onun için, İŞÇİ ARKADAŞLAR, 1 MAYIS'A HAZIRLANIYORUZ.

Kavga, tüm işçi ve emek-

çileri 1 MAYIS'I ALANLARDA KUTLAMAYA ÇAĞIRIYOR!

Başta İstanbul, İzmir gibi endüstri merkezleri olmak üzere tüm Türkiye 1 Mayıs alanı olmalıdır. "İşçinin militan birliği", "ölüm olsa sonumuz, demokrasi yolumuz", "işçiler birleşin, iktidara yerleşin", "işçiler-Aleviler devrimlerde birdirler", "işçiler-Aleviler aynı yolda musahibtirler", "işçilerin birliği-halkların kardeşliği" belgileri alanlarda çınlamalıdır.

1 Mayıs, burjuvazinin yelkenini düşürecek bir görkemle kutlanmalıdır. Kızıl flamaları-

mızla, Bedreddinlerimiz, Pir Sultanlarımız ve Nazımlarımızla, üç çift davul-zurnamızla, halayımız, sazlarımız ve semahımızla, alnımıza çekilmiş kızıl bantlarla, marşlarımız, türküler ve şiirlerimizle KAVGANIN COŞKUSU yeri göğü tutmalıdır.

İşçi sınıfı devrimcileri böyle yapacaklar. Dünya aleme, onbinlerce işçi ve emekçinin dolduracağı 1 Mayıs alanlarında TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ ALEVİLİKLE MUSAHİBLİĞİNİ duyuracaklar.

Haydi, 1 Mayıs'a! Haydi Kavga! ●

Demokrasi kavgasında

H. A. Andırın işçi sınıfı devrimcilerinin odalara ilişkin görüşünü dile getiriyor

Ocak ayının ilk haftalarının ardından odalarda genel kurul maratonu başladı. Bu süreç içinde odaların konumu ve yapısı ile geleceğini tartışmakta büyük yarar var.

Odalara ilk kuruluşu 1950'li yıllara dayanıyor. 1950 ve sonrası yıllar Türkiye'de kapitalizmin artık fabrika aşamasına geçiş döneminde hızlı yol aldığı yıllar. Fabrika aşamasına geçişin sınıfsal netleşmeyi de hızla ortaya çıkaracağı açık. Odalar işte böyle bir ortamda doğuyor. Odalar, devletin genişçe bir mühendis ve mimar kitlesini denetimde tutabilmesi amacıyla, 6235 sayılı yasayla 27 Ocak 1954'de korporatif örgütlenmeler olarak kuruluyorlar. Ve 1960'lı yıllara kadar devlet çizgisinde tutulabiliyorlar.

1960'lı yıllarda, işçi sınıfı "kendisi için sınıf" olmada önemli yol alıyor. Ülkede tekelleri kapitalizm derinleşirken, finans-kapital iktidarı tamamen kendi eline ve denetimine geçirmenin kavgasını veriyor. Gelişme ve örgütlenme sürecindeki işçi sınıfı, kendisini yaratan toplumsal sisteme karşı çıkışlarıyla yaşama damgasını vurmaya, toplumda önemli bir güç olarak kendisini hissettirmeye başlıyor.

Özellikle 70'li yıllara gelirken hızlanan bu süreç başta gençlik olmak üzere mimarlar ve mühendisler de dahil tüm toplumsal katmanlar üzerinde etkisini gösteriyor. Ülkede kavganın şekli birden değişiyor. Rüzgarın işçi sınıfından yana esmesi her çevreyi hızla siyasetin içine çekiyor. Demokrasi kavgası değişik katmanlarla ve gittikçe büyüyen katılımı önemli bir hız kazanıyor.

Bu ortamın, ülkedeki çalışanları ve küçük ayrıcalıklara sahip olan kitleyi etkilememesi olanaksız. İşte bu koşullar altında, 1965 yılı ve sonrasında, odalar, görece olarak daha fazla varlıklarını hissettirmeye başlıyorlar. Özellikle 1970'li yıllardan sonra odalar, demokrasi kavgasında açıkça işçi sınıfından yana olma çabasıyla devrimci ve demokrat bir çizgiye oturuyorlar. İşçi sınıfının demokrasi kavgasında çok daha önemli bir yer tutmaya başlıyorlar.

Odalara, yönetimlere gelen kişilerin sosyal demokrasiden çok şey bekleyen, CHP'yi "umut" olarak gören bir kitle olmasına ve tüm hatalarına

karşın, yine de siyasal yaşamın içinde olmaya çalışıyor. O dönemde "resmi"lerin geçtiği yerden odalar da geçiyor. Ve odalara, her dönemde kalacak şekilde bir hastalık yerleşiyor: Reformizm.

12 Eylül 1980 sonrasında faşist yönetim, devrimci durum dönemindeki çalışmaların da etkisiyle, TMMOB'nin ve bağlı odaların çalışma alanlarıyla yetkilerini daralttı. Teknik eleman hareketinde önemli bir yer tutan "kamuda ücretli çalışan mühendislerin odaya üye olma zorunluluğu"nu kaldırdı. Odalara çok önemli bir birikim ve hareket taşıyan bu kitlenin dolaylı yünden odadan uzaklaştırılması, TMMOB açısından bir çok olumsuzluğu taşıdı. Teknik eleman hareketinin bir anlamda duraklamasına neden oldu.

12 Eylül faşizminin çözülmesinin ardından, özellikle işçi hareketindeki kıpırdanmalarla birlikte odalarda yeniden kıpırdanmalar, kendi içindeki işleyişlere müdahale etmeler, demokratikleşme yolunda adım atmalar başladı. Özellikle 1990 yılında yapılan genel kurullarda, odalarda demokratik işleyiş yerleştirme çabasında önemli kazanımlar sağlandı. Bazı odalarda işyerlerinde ücretli çalışan mühendislere yönelik işyeri temsilcilikleri, il ve ilçe temsilcilikleri oluşturulmaya başlandı.

Sendikalaşma tartışmaları, bu genel kurullardan sonraki 1990-1992 çalışma döneminde daha yoğun tartışılır oldu.

Bugün odalar nasıl olmalı

Odalara geçmiş, bugün demokrasi kavgasındaki konumunu anlamada önemlidir. Odaların geçmişinde, olumlu bir çok geleneğin yanında olumsuz birçok öge ve anlayış vardır. Odaların bugün geldiği "sağ" sosyal-demokrat düşüncenin kökü, kısmen şimdiki TBKP'nin 1980'li yıllardaki anlayışında, kısmen de devletin çeşitli girişimlerinde aranmalıdır.

Bugün odaları sorgularken iki yönden yaklaşmak gerekmektedir.

Bunlardan *birincisi*, odaların üye bileşimleri, üyelerinin konumu ve odaların bu üye kitlesine hizmetinin hangi kitleye yönelik olduğudur. *İkinci* yön ise, bugün ivedi olarak ne tür bir çalışmanın odaları demokrasi kavgasında bir silkelenmeye sokacağına ve iç işleyişte demokratikleşmeyi yaşamaya geçireceğine ilişkindir.

Öncelikle birincisini ele alıp oradan hareket etmekte büyük yarar var, çünkü odaların geleceği bu anlayışın içinde netleşecek. Bu da odaların

bugününe ve yarınına üyelerinin sınıfsal konumuyla bakıştır.

Özellikle son on-onbeş yıllık dönemde - mühendisler de içinde - hizmet sektörünün yapısında çok önemli değişimler olmuştur. Bir kere mühendislerin çok önemli bir bölümü, ayrıcalıklarının büyük bir bölümünü süreç içinde yitirmiştir. Bundan onbeş yıl önce mühendis olup çalışma yaşamına başladıklarında görece önemli bir yer ve konumda olmaları rağmen, bugün mühendislerin bir çoğu işsiz gezmektedir. Büyük bir bölümü ücretli emekçi konumundadır, emeğinden başka geçim aracı, sermayesi yoktur. Bugün bu kitleden büyük bir bölümü "ücretli emekçidir, çünkü emek sürecine ve artık-değer üretimine o da katkı yapıyor".

"... Bir kapitalist olarak kapitaliste işgücünün kullanım değeri, onun fiili kullanım değerinde, belirli bir somut emeğin - yani eğirme emeği, dokuma emeği vb. - yararlılığında değildir.... Onu metada ilgilendiren kendisinin ödediğinden daha çok değişim değeri olmasıdır. Ve bu yüzden de onun açısından emeğin kullanım değeri, ücretler biçiminde ödediğinden daha çok miktarda emek zamanı geri almaktadır. Bu üretici işçilerin arasında, metanın üretimine şu ya da bu yoldan katkı yapan, fiili operatörden (kapitalistten farklı olarak) menejere ya da mühendise kadar herkes vardır. (K.Marks, *Artık-Değer Teorisi*, c.1 s.156-157'den aktaran Emine Engin, *Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye*, s.100)

G ü n ü m ü z d e TMMOB'de yaklaşık 150 bin üye var. Bunların %80'den çoğu, ücretli emekçi konumunda olan mühendislerdir. Bu nedenle, odaların korporatif yapısı, büyük bölümü emekçi olan bu örgütlerin sınıfsal karakterinin önünü karrartıyor. İşçi aristokrasinin de ötesinde, bu kitlenin kendisini sınıfsal konumunun tersi bir yerde - işverenin yanında - görmesine, burjuva gibi davranmasına neden oluyor.

Bundan kurtulmanın ve ücretli emekçileri gerçek konumunda örgütlemenin yolu *sendikalaşmaktır*. Ancak sendikal örgütlenme, büyük çoğunluğu ücretli emekçi konumunda olan mühendis kitlesinin önündeki sorunların çözümünde, yaşam koşullarının iyileşmesinde etkin olabilir. Odaların somut pratiği bellidir. Kamuda ve özel sektörde ücretli çalışan mühendislerin

önemli kazanımlar elde etmesinin yolu, sendikalaşma ve sınıfın dayanışmasıdır. Bu nedenle de, önümüzdeki yıllar, sendikalaşmanın ve sendika örgütlülüğünün en çok tartışılacağı ve yaşama geçirilmeye çalışılacağı bir sendikalaşma dönemi olacaktır.

Sendikal örgütlenmenin gerçekleşmesi, odaların, özellikle ücretli çalışan mühendisler açısından cazibesini yitirmesini getirecek ve üyeliğin zorunlu olması gündemden çıkabilecektir. Ücretli çalışan mühendislerin oda örgütlülüğü dışında kalması durumunda odalarda ağırlıklı küçük üretici yani küçük burjuvalar kalacaktır.

Ücretli çalışan mühendisler kend sendikal örgütlenmelerini yaratma sürecinde olmalı. Yine aynı şekilde, işveren konumunda olan mühendisler de, zaten tavır ve hareketleriyle birlik halinde oldukları işveren örgütlenmelerinde olmalıdır. Odalar, mühendislik hizmeti olarak nitelendirilen işleri yapan "küçük üreticilerin meslek ve dayanışma örgütü" olarak kalmalıdır.

Zaten daha bugünden odaların çalışmalarının ana bölümünü, proje onay hizmetleri oluşturmaktadır. Kendi üyesini, kitlesini

Mühendislerin büyük bölümü, emek sürecine ve artık-değer üretimine katkı yapan ücretli emekçilerdir. Bu kitleyi örgütlemenin yolu sendikalaşmaktır. Böylece Odalar, demokrasi kavgasında yerlerini sendikalaşma mücadelesi içinde alacaklardır.

n i s a v u n m a çabasında olacak odalar, ülkenin nesnel konumu gereği yine demokrasi kavgasının bir parçası olacaktır. Küçük burjuvazi ne kadar yalpalarsa yalpalasın, kendi yaşamının kalıcı olarak ancak işçi sınıfının demokrasi kavgasında olacağını sonuçta bir bütün olarak çıkarlarını işçi sınıfının yanında olmada yatırdığını görecektir.

Bu, bizim mühendis kitlemize ne kadar zor gelirse gelsin, hem proletaryaya en yakın sınıf olan küçük burjuvazinin çıkarı nesnel olarak gerçek demokraside, işçi sınıfının yönetimindeki demokrasidedir.

İkinci konuyu ele alırken de, bir önce üzerinde ısrarla durulanlar göz önüne alınmalıdır. Bugün oda yönetimlerinin önündeki temel bir görev oluşturulmaya başlanan işyeri temsilciliklerini kurumsallaştırmak ve bunların *seçimle* oluşmasını sağlamaktır, çünkü sendikal örgütlenme

dalar

bu taban üzerine oturacaktır.

Oluşturulan işyeri temsilcileri ile hızla "sendikalaşma", "ücretli mühendislerin ivedi sorunları ve çözüm yolları" konulu toplantılar yapılmalıdır. Bu çalışma TMMOB geneline yayılmalı ve kamuda çalışan ama oda üyesi olmayan mühendislerin de katılabileceği, ülke çapında "ücretli çalışan mühendisler kurultayı" düzenlemeli ve bu kurultayın süresi, sorunların tartışılmasına ve çözümüne ilişkin karar almaya yetecek uzunlukta olmalıdır.

İl ve ilçe temsilciliği örgütlenme-verimli olabilecek ve üye kitlesinin katılımını sağlayabilecek şekilde yeniden planlanmalıdır. Temsilciler kapsadıkları bölgenin üyelerince seçilmeli ve ancak onlarca görevden alınabilmelidir. Aynı işleyiş, bölge temsilciliği, şubeler ve merkezler için de geçerli olmalıdır.

Hatta şöyle bir yol bile izlenebilir. Yasalar zorlanarak, kongrede oda yönetiminden daha geniş, temsil etme gücü daha yüksek (oda meclisi niteliğinde) bir kurul oluşturulabilir. Oda yönetimi, bu geniş, yönlendirici nitelikteki kurulun alacağı kararları yaşama geçiren bir "yürütme kurulu"na dönüştürülebilir. Bu, örgüt-içi demokrasinin gelişmesine büyük katkı yapabilir.

Bunun yanında, projeci mühendisler sadece "odaya gelir kaynağı" olarak görülmemeli, oda bu kitleye yönelik eşitsiz dağılımların oranlanmasına, teknik kontrollerin düzenli ve güvenilir şekilde yapılmasına özen göstermeli, bu amacını yerine getirebilecek şekilde teknik donanımını geliştirmelidir. Belediyelerin proje anlaşmalarına uyması için gerekli yaptırım yolu aranmalı, bunun için yasal düzenleme istenmelidir.

Odalar, tüm üyelerinin çıkarlarını koruyabilmek, onlara uygun çalışmalar götürebilmek için, sanayi odası gibi burjuva kurumlardan yakasını kurtarıp kendi kitlesinin sorunları temelinde bilime dayalı çalışma yapılmalıdır.

Odalar, başta sendikalar olmak üzere tüm yığın örgütleriyle dayanışma ve işbirliği içinde olmalıdır. Odalar, kendilerini "kamu kuruluşu" olarak değerlendirerek üyelerinin gerçek çıkarları doğrultusunda çalışmalarını engelleyen yasa ve yasa hükmünde kararnamelelerin, siyaset yasağının kaldırılması amacıyla kampanyalar başlatmalıdır.

Odaların demokrasi kavgasında yerini alması, bu mücadele içinde gerçekleşecektir. Önümüzdeki dönem odalar için sendikalaşma dönemi-
dir.

Herkes kendi işkolundaki sendikaya

H. A. Andırın yazarı

İzmir'de TMMOB'ye bağlı odalar tarafından 28 Aralık 1991 günü "kamu çalışanlarının sendikalaşması" konulu bir forum düzenlendi. Toplantı, forumdan çok bir panel şeklinde olmasına rağmen, oldukça öğretici oldu.

Alpaslan Işıklı ve Yıldırım Koç'un konuşmacı olarak bulunduğu panele katılım oldukça iyiydi. Salonda, TMMOB'ye bağlı mimar ve mühendislerin yanı sıra, Eğitim-İş, Tarım-Sen, Tüm Sağlık-Sen gibi "memur" sendikalarının temsilcileri vardı.

Panelde olumlu noktalardan biri, konuşmacıların mühendis kitlesinin ücretli çalışan (ve oldukça önemli) bölümünün geçirdiği evrime yaklaşımlarıydı. Açıkça "bugün artık mühendisler de işçi sınıfının bir parçasıdır" denmemesine karşın, sonuçta aynı noktaya varan konuşmalar yapıldı. Özellikle son on-onbeş yıl içinde mühendis kitlesinin her boyutuyla "ücretli emekçi" konumuna gelme olgusu vurgulandı ve bu kitlenin sendikalaşması gerektiği teslim edildi.

Bir diğer olumlu nokta, her iki konuşmacının da sendikal birlikten yana olmalarıydı. Salonda bulunan "memur" sendikalarının temsilcileri,

buna tepkilerini Türk-İş'i kötüleyen sorular şeklinde yansıttılar.

Toplantının olumsuz bir yönü, "sadece kamu çalışanı" mühendislere yönelik olmasıydı. Niye böyle hazırlandığının nedenini anlamak olanaksız, çünkü sendikalaşma yalnızca kamuda çalışan mühendisin sorunu değil. Özel sektörde ücretli çalışan, SSK'ya bağlı, sendikaya üye olmaları doğrudan engellenmiş ve toplu sözleşmelerde "kapsam dışı" sayılan birçok mühendis var. (Keza, "memur" sendikaları da -Eğitim-İş, Eğitsen, Tarım-sen, Sağlık-sen, vb. - kamu çalışanlarını örgütlemeye çabasında. Ya özel sektörde çalışanlar?)

Bunun yanında, Yıldırım Koç'un salondaki kitleye, "sendikalaşın da nasıl sendikalaşırsanız sendikalaşın, ister ayrı sendika kurun, ister mevcut sendikalara katılın, ama sendikalaşın" demesi, her ne kadar ajitasyon havası taşısa da, doğru olmadı.

Önemli olan ilkeyi doğru koymaktır. Eğer baştan ilkeyi doğru koymazsanız, doğacak yanlışlıklarda sizin de payınız olur. Zaten kendisini işçiyle özdeşleştirmede zorlanan bir kesime "siz şimdi

sendikalaşın, sonra doğruya ulaşılır, birlik olur" mantığıyla öğüt vermek, bu yığını giderek büyüyen yanlışlara yöneltir. Evet, sendikalaşmak, ama doğru temelde sendikalaşmak!

Bugün gerçek, mühendislerin büyük bir bölümünün ücretli, işçileşmiş olduğudur. (Bu konuda Emine Engin'in Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye adlı çalışması, açıklayıcıdır.) İşçileşme! Bu nokta açığa çıkartıldıkça, işçiden ayrı "memur" ya da "mühendis" sendikasını savunmanın anlamsızlığı iyice belirginleşiyor.

Teknik elemanların, öteki kamu işçilerinin sorunlarının doğru çözümü, bu gerçeği kavramaktan ve benimsemekten geçiyor. İşçileşen mühendislerin yeri de, "memur" adı verilen kamu işçilerinin yeri de işçi sendikasıdır.

Mühendisler çalıştıkları işyerleri ve sektörler gereği, birçok işkoluna dağılmışlardır. Bu durumda doğru tutum, herkesin kendi işkolundaki sendikaya üye olmasıdır.

Evet, sendikalaşma! Ama ayrı gayrı değil, herkes kendi işkolundaki sendikaya! ●

Alev Yayınları

İşçi sınıfının demokrasi kavgası gün 24 saat sürüyor. Bu kavganın anahtarı doğru bilincir.

Faşizm ve Burjuva Demokrasisi	R. YÜRÜKOĞLU	30.000TL
Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye	EMİNE ENGİN	13.000TL
Romanya'da Karşı-Devrim	MERCAN KÖKLÜ	12.000TL
Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu	A. BABAİŞAK - MERCAN KÖKLÜ	5.000TL
Dr. Bedir Aydemir - Yaşamı ve Görüşleri		ÇIKIYOR
Musahiplik	İSMAİL KAYGUSUZ	7.00TL
Alevilikte Dar	İSMAİL KAYGUSUZ	HAZIRLANIYOR
Ali Haydar Celasun Dede - Konuşmalar		HAZIRLANIYOR
İstanbul Hemşerileri (roman)	İSMAİL BİLEN	14.000TL
Ali Özsoy Dede: Görüşleri - Şiirleri		10.000TL
Savaşlı Yıllar I: Son Görgü Cemi (roman)	İSMAİL KAYGUSUZ	22.000TL
Plankiya Magna (roman)	İSMAİL KAYGUSUZ	HAZIRLANIYOR
Beni Avuçlarınızın İçine Yazın (şiir)	OZAN ÖNCÜ	10.000TL
Kıvılcım Yağmuru (şiir)	ABDİN AYDIN	10.000TL
Bir Dost Bir Post Yeter Bana (şiir)	İPEK BAYRAK	10.000TL

YENİ ÇIKAN ÜÇ KİTABIMIZ

OKUNACAK EN BÜYÜK KİTAP İNSANDIR

R.Yürükoğlu

Üçüncü genişletilmiş basım

OSMANLIDA KARŞI DÜŞÜNCE VE İDAM EDİLENLER

Rıza Zelyut

ÇORUMLU HALK OZANLARI
(Araştırma - derleme)

Hüseyin Çırakman

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ODEMELİ VE İNDİRİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞKİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.
ALEV YAYINLARI, PİYERLOTİ CADDESİ 17/4-C ÇEMBERLİTAŞ - İSTANBUL TEL: 516 84 64
DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ, İSTANBUL: ARKADAŞ, PAPIRUS, SAY, TUMDA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

Alev Yayınları

“Mezhep bilmeyiz, yolumuz Sol’dadır”

Sayın Rıza Zelyut, Alevilik üzerine yoğun çalışma yapan bir aydınımsınız. Bu alana nasıl yöneldiğinizi anlatır mısınız?

Alevilik, resmi görüşün dışladığı ve gizliden gizliye mahkum etmeye çalıştığı bir ideolojidir. Ben bir Alevi olarak bunu yaşadım. Ayrıca toplumbilimin gerçekleri ile olaylara bakınca bunu daha net gördüm. Türkiye’de ilerici, devrimci, demokrat düşüncenin oluşmasında, elbetteki geçmişle bağımızı kopartmamak, geçmişin ilerici kalıtımı ile bütünleşmek gerekiyordu. Ben bu devrimci kalıtımı Alevilik içinde yakaladım.

Devrimciler, Türkiye’nin kalkınmasını, yükselmesini yürekte isteyen, özverili insanlardır. Devrimcileri susturulmuş ülkeler, geri kalmaya mahkumdur. Ben başından beri, devrimci düşüncenin gelişmesi için uğraşarak, gerçekte ülkemizin yükselmesi için mücadele ettim. Aleviliği de bu bağlamda araştırdım ve bu amaçla gündeme getirmeye çalıştım.

Öte yanda, genelde devrimci hareket, Aleviliğe “dindir” diye tepkiyle yaklaşıyor, Alevilik sorununun ele alınmasını “dincilik, gericilik” olarak niteliyor. Soldaki bu yaklaşımı nasıl karşılıyorsunuz?

Türkiye’de sol hareket, ne yazık ki yeterli bilgi birikiminden yoksun. Aldığı bilgiyi özümsemek ve bunu kendi toplumuna uyarlamak zor bir iştir. Türkiye’deki araştırmacılar bu konuda zayıf.

Aleviliğin ne olduğu ancak gerçek Marksist çözümleme ile anlaşılır. Ben Aleviliği ancak Marksçı toplumbilim yöntemini uygulayınca çözebildim, bu yöntemle kafamdaki soruların yanıtlarını yakaladım.

Aleviliği din gibi görenler, Engels-Marks toplumbilimini bilmeyen solculardır. Bunlar zamanla gerçeği göreceklerdir. Kendilerine bir zamanlar çok kıızıyordum ama şimdi umutla bekliyorum.

Bedir Yöle, günümüzün önde gelen Alevi aydınlarından, Semah Kültür Vakfı yöneticisi yazar Rıza Zelyut’la görüştü

Diyanet işlerinin bir yetkilisi de (İrfan Yüce) geçenlerde Aleviliği bir mezhep olarak ele almıştı...

Alevilik bir mezhep değil, siyasal, ekonomik, kültürel, inançsal boyutları olan bir muhalefet hareketi ve bu hareketin sarmaladığı bir yaşam biçimidir. Aleviliğe mezhep diyen diyanetçiler de bunu kerhen söylüyorlar. Çünkü, onlara göre dört mezhep vardır ve bu mezhepler de Sünnidir. Bu dört mezhep dışındakiler cehennemliktir. Açınız bunların yayınladıkları kitapları, hatta okullarda verilen din derslerine bakınız, söylediğini görürsünüz.

Aleviliği “mezhep” sayma olgusu yeni başladı. Bu da geleneksel Sünniliğin istemeye istemeye attığı bir adım. Amacı ise daha önce belirttiğimiz amaç: Aleviliği, resmîyetin (Sünniliğin) bir parçası haline getirmek..

Alevilik, bir mezhep değildir. Nesimi ne demiş:

Sorma be birader mezhebimizi
Biz mezhep bilmeyiz, yolumuz vardır

Şairin sözünü ettiği yol, anlattığımız ilişkiler bütünüdür.

Alevi toplumunda bugün gözlenen dağınlığı ve hareketlenmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Alevi toplumu, muhalefet hareketlerinin odağını oluşturduğu için yüzyıllar boyunca ezilmiş, perişan edilmiştir. Osmanlı devleti, Anadolu’daki Alevi çoğunluğu ile mücadele edebilmek için Avrupa’ya açılmış ve oradan, “devşirme” yoluyla

Hristiyan ailelerin çocuklarını taşımıştır. Bu devşirmeler zamanla yönetim kademelerine getirilerek Anadolu halkının ezilmesinde kullanılmışlardır.

Bu baskı, Alevileri birbirinden koparmış, küçük topluluklara bölmüştür. Zaman içinde pek çok Alevi de Sünni olmuş, böylece Alevi nüfusu azınlığa düşmüştür. Alevilik, önderlerinin zaman içinde ortadan kalkmasıyla tam bir dağınlığa içine girmiştir, ama elbette bu dağınlıkta temel etken, Alevi düşüncesinin kendisini zaman içinde yenileyememesiydi.

Bugün, ilerici felsefenin zenginlikleri ve yeni aydınlanma, Alevilere yepyeni ufuklar sunmakta, onların önüne de zengin seçenekler getirmektedir. Özünde bir devrimci hareket olan Alevilik kendisini yenileyerek çağa uyabilir.

Özellikle inançlar ve kültürler üzerindeki baskıların tüm dünyada reddedilmesine bağlı olarak, Türkiye’de de Alevi kültürü üzerindeki baskıya duyulan tepki, son yıllarda su yüzüne çıktı.

Ayrıca 12 Eylül diktasının gerici Türk-İslamcı kültür politikası gereği Alevileri Sünnileştirme politikası da, Alevilere “ne oluyoruz” dedirtmiştir.

Alevilerin kendi kimliklerine ve kültürlerine dönüşleri, en doğal haklarıdır. Yapılacak şey, bu dönüşü karşı çıkarak değil, dönüşü, *özüne uygun ve çağdaş bir kılıkla* gerçekleştirmeye çalışmaktır.

Alevi toplumundaki hareketlenmeyle konu Türkiye’nin gündemine oturdu. Sizin de bunda önemli katkınız oldu. Özellikle Alevilik Bildirgesi’nin hazırlanmasıyla bir dönemeç alındı, değil mi?

Aleviliğin adını anmak, Alevi olduğunu söylemek bir zamanlar sorundu. Gerçekten bugün bu konuda oldukça yol aldık.

Ben, 1989 yılında Hamburg Alevi Kültür Merkezi’nden İsmail Kaplan ile birlikte “Alevilik Bildirgesi”ni hazırlarken, doğrusu çekiniyordum. Hatta bu arkadaşlar, bana gelecek herhangi bir tehlikeyi ve kaybı karşılama sözü de

verdiler.

Bildirgeyi çoğaltıp aydınların eleştirmesine açtık. Aydınların tümü de isteklerimize katıldı. Bu bildirgeyi okuyan 40 yaşlarındaki bir Alevi vatandaşın ağladığını söyledi bir dostum.

Hürriyet gazetesinde çalışıyordum o sıralar. Alevilik üzerine bir dizi yazı hazırlama önerisinde bulundum. Kabul edildi. Bunun röportajlarını yaparken, diziyi haber alan Sabah gazetesi, sevgili dostum Mehmet Fuat Bozkurt’a alelacele bir yazı hazırlattı ve bunu yayınladı.

Böylece konu resmen günlük basının gündemine geldi. Özellikle yurt dışındaki Alevi kuruluşlarının, bu arada Hamburg ve Berlin’deki derneklerin çabaları Türkiye’ye de yansıdı. Bu da kamuoyunu özellikle de Alevi vatandaşları uyardı. Ancak bugün, işçiler, memurların bazıları yine de kendilerini gizliyorlar. Çünkü sosyal ve dolaylı ekonomik baskı, Alevileri küçük görme olayı halkın alt katmanlarının kafasına çiviyle çakılı olarak duruyor.

Gösterilen çabalar sonucu Alevilik olağanlaşınca, bu konuda mevki veya siyasal yer kapma hevesinde olan yeni tipler de belirmeye başladı. Bunu Alevi kesimin iyi bilmesi ve ona göre davran-

RIZA ZELYUT

Ben Rıza Zelyut. 1948 yılında Tokat Niksar'ın Ormancık köyünde, orta halli bir çiftçi ailesinin çocuğu olarak dünyaya gelmişim. Köyümüz, Anadolu Aleviliğini en orjinal biçimde yaşayan bir köydür. Şah İsmail'in ataları olan Erdebil Ocağı'na bağlıdır. Masalı, hikayesi, türküleri, halk oyunları ile sanki küçük bir Anadolu'dur. O köyde yetiştiğim için kendimi şanslı sayıyorum.

Öğretmen okulunu yatılı okuduktan sonra, 1970 yılında Trabzon Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümü'nden mezun oldum. Öğretmenliğe başladım, Van ve İstanbul'da çalıştım.

Yazmaya, okul dönemlerinde başladım. Öykü ile edebiyat alanına girdim. 1969 yılından itibaren değişik sanat dergilerinde öykülerim yayınlandı.

Öğrencilik yıllarımda "devrimci düşünceyi geliştirmek" gibi bir gayem vardı. Türkiye'deki düşünceleri, özellikle devrimci düşüncenin değişik boyutlarını araştırmak, halk kültürünün ne olduğunu ortaya koymak, alternatif düşüncelerin geçmişteki boyutlarını araştırmak bana cazip geldiği için, öyküden uzaklaşıp araştırma alanına girdim.

1973 yılında Cumhuriyetin 50.yılı dolayısıyla Türk Dil Kurumu'nun düzenlediği "Türkiye'nin Kalkınmasında Cumhuriyetin rolü" konulu araştırmada birinci oldum. 1976 yılında Hacı Bektaş'la ilgili deneme yarışmasında ikinciliğim oldu. Bu arada o dönemde Türkiye'de çıkmakta olan tüm dergilerde, Cumhuriyet'te, Yeni Ortam gazetesinde yazılarım yayınlanıyordu.

Kitaplarım 1979 yılından itibaren gündeme geldi. 1979'da yayınladığım *Sonsuz Yarım Gün* adlı, 12 Mart döneminin eleştirisi olan bir öykü-destan nedeniyle mahkemeye verildim. Sonra mahkeme sıkıyönetime aktarıldı. Bunun sonucunda, 1980 yılının 12 Eylül'ünden sonra öğretmenlikten uzaklaşmak zorunda kaldım.

1982 yılında *Halk Şiirinde Gerçekçilik* adlı incelemem çıktı. Daha

önce de, üç bilim-kurgu çocuk romanım yayınlanmıştı: *Yabancılar, Uzayda Savaş, Geçmişe Yolculuk*.

1983 yılında *Hürriyet* gazetesine girdim. 1991'in Mart ayında Alevilik üzerinde yoğun çalışmalar yaptığım için buradan uzaklaştırıldım.

Bu süre içinde, Osmanlı kültürünün ne olduğunu tahlil eden ve Osmanlı düşüncesinin günümüze yansımaları çözümlemeye çalışan, *Osmanlıda Karşı Düşünce ve İdam Edilenler* adlı çalışmam çıktı. Türkiye'de devrimci düşüncenin geçmişinin ne olduğunu gösterdiği gibi, Osmanlılık ve doğulu-luk özelliğinin günümüze yansımaları ele alan bir çalışmadır.

Daha sonra *Halk Şiirinde Başkaldırı* adlı bir kitabım çıktı. Bu, *Halk Şiirinde Gerçekçilik*'in şiir yönünden zenginleştirilmiş haliydi. Kitapta, özellikle müzimiz ne olduğu, nereden geldiği ve nereye gittiği üzerine görüşler getirdim.

Egemen kesimin siyasete olduğu gibi bilime, toplumbilime kendi çıkarları doğrultusunda biçim ve yön verdiğini biliyoruz. Resmi görüş dediğimiz bu görüşü deşifre etmek benim en büyük tutkum. Alevilikle ilgili çalışmalarımın altında da bu gerçek yatıyor.

Aleviliğe yönelişim, Aleviliği dinsel bağlamda bir uyanışa götürmek değil, Alevilikle bugünkü sol düşünce arasındaki bağlantıları ortaya çıkarmak, bu bağlamda sol ile Alevilik arasındaki ilişkiyi güçlendirerek çağdaş bir yapılanmaya hazırlık şeklindeydi.

Bu alanda, *Özkaynaklarına göre Alevilik, Alevi-Bektaşilerde Mizah* adlı çalışmalarımın yanı sıra, *Hürriyet* gazetesinin ilave olarak verdiği *Hacı Bektaş-ı Veli* adlı bir kitapçığım ve basında çıkmış değişik yazılarım var.

Halen Türkiye'deki devrimci düşüncenin geçmişte hangi boyutlarda geliştiğini irdeleyen bir çalışma üzerindeyim. Çalışmalarım Türkiye'deki devrimci düşüncenin köklerini araştırmaya, devrimcilerle Alevilik arasındaki ilişkileri güçlendirmeye yöneliktir. ●

ması gerekir. Aleviliği sağa çekmek isteyenlerin önü kesilmelidir.

Dedelik kurumunun bugünkü konumunu nasıl görüyorsunuz?

Dedeler, geçmişte Alevi toplumuna önderlik eden kişilerdi. Bunlar Alevi felsefesini yaşatan, onu toplumcu biçimiyle bireylere uygulayan, uygulatan kişilerdi. Pir Sultan Abdal bir Dededir. Şah İsmail bir Dededir. Hacı Bektaş Veli bir Dededir.

Dedeler bu önderliklerini, ortaçağda, toplum yapısı gereği dinsel güçlere bağlamışlardı. Bugün, dinsel düşüncenin zayıflaması sonucu, önderliği gerektiren neden ortadan kalkmıştır. Zaman içinde Alevilikle birlikte Dedelik kurumu da aşınmıştır.

Dedelerin yüzde doksan dokuzu Dedeliğin ne olduğunu bilmemektedir. Bu kişilerin artık Alevilere önderlik etmeleri mümkün görünmemektedir. Alevi kitle, çağdaş ve bilimsel olmayan her tutuma karşı çıkmaktadır.

Dedeliğin bu değiştiğiniz sorunları aşması, çağın gerisinde kalmaktan kurtulması için ne gibi adımlar atılmalı? Örneğin, Dede ve Dede çocuklarının

eğitimi üstlenmek üzere - Türkiye'de ya da yurtdışında - bir okul, enstitü kurulması önerisine ne diyorsunuz?

Bence, kitlelerin geçmişten gelen bir alışkanlıkları ve saygıları gereği Dedeliğe sahip çıkmak zorunludur. Ama bu sahiplenme, geçmişi olduğu gibi almak olamaz. Bilgili, dürüst, namuslu, özverili Dedeler kitle için öğretmen kabul edilebilir. Yoksa, "babası şu, soyu şu" diye cahil ve bencil bir kişi Dede yapılamaz. Böyle kişileri onların talipleri de kabul etmiyorlar.

Yapılacak şey klasik Alevi bilgisinin yanısıra Alevilerin isteyen Dedelerini çağdaş bilim, toplumbilim ve sanat kültürüyle eğiterek belirli kadrolara atamak olabilir. Bu da eğitim ve sınavla gerçekleştirilmelidir.

Dedeliğin düştüğü kısır durumu Babacı Bektaşiler çözmüşler kendi içlerinde. Onlar soydan değil, kültürden yola çıkıyorlar. En yeterli, en bilgili kişiyi kendilerine Dede yapıyorlar. Türkiye'de diğer geniş Alevi kesimde bu sorun benzer biçimde çözülebilir.

Soydan gelen Dedeler arasında, eğitim sonucu sınav yapılabilir. Böylece Aleviliği küçük düşüren bazı kişilerin ve

çıkarıcıların önü de kesilmiş olur. Bunu izlemek üzere bir "yüksek denetleme kurulu" oluşturulabilir. Fakat bu aşamadan sonra böyle bir uygulama bana olanaksız görünüyor. Çünkü bu kültür oldukça aşındı.

Sizce Alevilik hangi temele oturmalı, hangi temelde toparlanmalı?

Son sıralarda *Cumhuriyet*'te çıkan bir yazımda vurgulamıştım, ama bazı kesimleri redaksiyonda atıldığı için tam anlaşılamadı: *Alevilik soldur*. Bunu açık yüreklilikle kabul etmek gerekiyor.

Bunu söylerken, "sol Aleviliktir" demek istemiyorum. Ama Alevilik *sol-dur*. Tarih içindeki işlevine bakacak olursanız, Aleviliğin bugünkü sol düşüncenin işlevini yüklediğini görürsünüz. Özellikle Anadolu Aleviliği eşitlikçi (sosyalist) bir yaşam sürmüştür. Bu içe kapalı yaşamı başkaları bilmez, ama ana hatlarıyla sosyalisttir ve dünyada tektir.

Öyleyse bugün Alevilik, tarihte oynadığı rolüne uygun davranmalıdır. "Alevilik kendi geleneğine uygun araştırılmalı, yorumlanmalı" derken bunu vurgulamak istiyordum. Bugün bazı Aleviler, yarım yamalak bilgileriyle Aleviliği tarif etmeye, açıklamaya kalkıyor-

lar ve bu olguyu sadece bir inanç biçimine indiriyorlar. Bunların içindekilerden bazıları iyi niyetlidir. Ama çoğu da siyasal tutumunu, Alevilik adı altında kitleye sunmak isteyen kişilerdir.

Alevilik konusunda yoğun bir bilgisizlik var. Yayımlanan kitap sayısı çok gibi görünüyor, ama bu kocaman kitle ve önemli bir kültür için çok yetersiz, çok! Bu konuda bilimsel yollardan araştırmalar, değerlendirmeler yapıldığında, Aleviliğin doğuş ve gelişme sürecine uygun yapılanmasının bugün demokrat-devrimci bir yapılanma olacağı açıkça ortaya çıkar.

Başka türden yapılanmaların tümü Aleviliği yok etmeye yol açacaktır.

Bu söyledikleriniz, R.Yürükoğlu'nun *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır* adlı kitabında yer alan "günümüzde Alevilik ancak işçi sınıfına yaklaştığı, onunla kaynaştığı ya da onun dostu olduğu oranda, kapitalizm altında da devrimcileşir ve yeni bir devrimci ömür ve işlev kazanır; bu olmazsa Alevi düşüncesi içinde milliyetçiliğin dinciliğin ve devlete saygıcılığın giderek güçlenmesi ve bünyeyi ele geçirmesi kaçınılmazdır" görüşüyle üst üste düşüyor...

◀Sözünü ettiğiniz gibi, Aleviliğin oluşumu ve gelişimi, tarih içindeki yüklediği rol, R.Yürükoğlu'nun değerlendirmesini doğruluyor. Ben biraz daha net, biraz daha anlaşılır olarak "Alevilik soldur" derken bunu vurgulamak istiyordum.

Burada şunların da altını çizmek isterim: Bir kez Alevilerin kimliği çağdaştır, laiktir, demokratır, devrimcidir. Alevinin yeri, soldaki geniş yelpazenin içidir. Bu kanatta yer almayan, bu kanadı reddeden birisi, hem felsefi olarak, hem de pratik olarak Alevi olamaz. Olsa olsa Pir Sultan Abdal'ı ipe gönderen Alevi gibi olur..

Bir insan Alevi kimliğini taşıyorsa, asgari olarak hümanist ve eşitlikçi bir dünya görüşüne sahip olmak, onu savunmak zorundadır. Bizler, bu felsefi savunduğumuz için Aleviyiz, yoksa kromozom sayımız Sünnilerden çok ya da az olduğu için değil...

İkinci olarak, demokrat ve devrimcilere sesleniyorum: Peşin yargılı olmadan, Aleviliği öğrenmeye çabalayınız. İnsanlık kültürünün bir parçasını "dindir, inançtır, mezheptir" gibi basit yargılarla kaldırıp atmayınız. Geleneksel Sünni yaklaşımının değişik bir biçimi olan "Aleviliği red" olayı, sosyal bir kişinin yapacağı iş olamaz.

Ayrıca, Türkiye'de Alevi kültürünü tanımayan birisinin halk ile sağlam ilişki kurması, bu ilişkiyi sıcaklaştırması mümkün değildir. Türkiye'de solun kendini halkçı biçimde anlatması için gereken malzemeler, Alevilikte bol bol vardır. Yine, örnek gösterilecek önderler de bu kesimden bol bol çıkmıştır.

Alevilikteki hareketlenmeye karşı, Aleviliği Sünniliğe ve devlet içine çekme girişimleri var. Bunlardan biri, Aleviliğe devletin çeşitli kurumlarında yer verilmesi önerisi. Bu öneriyi nasıl karşılıyorsunuz?

Aleviliği devlet kurumları içine çekme çabaları bir gerçek. Fakat bu çekilmek istenilen nasıl bir Alevilik? Önce bunun altını çizelim. Resmi görüşlülerin sözünü ettiği akım veya anlayış, Alevilik adı verilmiş Sünniliktir. Sünni tekelciliğinin egemen olduğu devlet, gerçek Aleviliği asla benimseyemez!

Aleviliğin resmileştirilmesi demek olan bu hareket, Aleviliğin özünün boşaltılması demektir. Aleviliğin doğru düzgün biçimde araştırılması ve özüne uygun biçimde tanıtılması çabasını çok önemli görüyorum. Bu yapılmazsa, Alevilik bazı gerici ve çıkarıcı Aleviler de kullanılarak Sünniliğin bir yedek gücü durumuna getirilecektir. Bunda kaybı olanlar ise yalnız Aleviler olmayacaktır. Bütün liberal-demokrat-devrimci kesim kaybedecektir.

Buradan bir kez daha sesleniyorum: Aleviliğe karşı çıkmak değil, Aleviliğin gericileştirilmesine karşı çıkmalıdır ilericiler, demokratlar...

Devletin kuralları içinde, Sünniliğin değneği gibi kurumlar içinde yer almak, yarar değil zarar verir. Ancak, geleneksel bilgi depoları olan, maddi ve siyasal çıkar peşinde koşmayan Dede-lerle desteklenecek, Alevi-Sünni bütün kesimlerden aydınların yer alacağı özerk bir Alevilik Müdürlüğü veya enstitü kurulabilir.

Cumhuriyet'te, son aylarda bu konu üzerine bazı tartışmalar yayınlanmış-

tı. Bu haber ve tartışmalar, özetle Alevilerin Diyanet İşleri'nde temsil edilmeleriyle ilgiliydi.

Sünni gericilerin önderliğinde geliştirilmek istenen bir hareketle Aleviler Diyanet'e, daha doğrusu Sünni akımın içine çekilmek isteniyordu. Bu hareket, bazı mevki düşkünü Alevilerle, siyasal çıkar uman sağ görüşlü Aleviler destek verdiler.

Fakat, Aleviliğin yüzlerce yıl içinde sürüp gelen demokrat bir geleneği vardır. Bu geleneğin şimdi sağ çizgiye çekilmesi bana olanaksız görünüyor. Özellikle Alevi taban, sağa karşı tepkicidir.

Aleviliği siyasi yatırım aracı ya da

rum: Durmadan kişi hak ve özgürlüklerinden, şeffaflıktan söz ediyorsunuz. İşte size bir fırsat! Alevinin de, Sünninin de, Hristiyanın da istemediği şu "zorunlu din dersi" uygulamasına son vererek bir somut iş yapınız. O zaman biraz inandırıcı olursunuz. Avrupa ile bütünleşme peşinde koşan bir Türkiye, "zorunlu din dersi" gibi bir çağdışılık ile nasıl çalabilir Batı'nın kapısını, merak ediyorum.

İmam hatip okullarına gelince. Bunlar, devletin parası ile, daha doğrusu vatandaşın zorla toplanan para ile belli bir kesimin çıkarlarını savunan adam yetiştirme kurumlarıdır. SÜNNİ KESİMİN BÜYÜK ÇOĞUNLUĞUNUN BİLE KARŞI OLDUĞU bu okullar,

"Bugün Alevilik, tarihte oynadığı rolüne uygun davranmalı, Aleviliği sağa çekmek isteyenlerin önü kesilmelidir"

mevki aracı yapmak isteyenlerin sonu hüsrana oldu, bundan sonra da olacaktır.

ANAP'lı bakan Fahrettin Kurt, seçimlerden önce, "aslına bakarsanız, bünyemizde diyanete yer yoktur" diye bir itirafta bulunmuştu. Siz, diyanet işlerinin ve ona bağlı tüm alt kuruluşların (kurslar, yurtlar, diyanet vakıfları vb.) kaldırılması konusunda ne düşünüyorsunuz?

Diyanet İşleri, devletin Osmanlı feodalizmine (şeriat biçiminde beliren dinsel ideolojiye) karşı kendisini korumak üzere oluşturduğu, kapitalist dönem Sünniliğinin bir kurumudur. Bu Sünni kurum, kapitalizm yerleştikten sonra devleti de dinsel bakımından, buna göre biçimlendirme görevini üstlenmiştir. Temelde Sünni tekelciliğinin bir somut göstergesidir.

Bu nedenle Diyanet İşleri'nin kısa sürede ortadan kaldırılacağını sanmak yanıltıcı olur.

Zorunlu din dersi uygulamasını ve imam hatip okullarını ne yapmalı?

"Zorunlu din dersleri" uygulaması, laiklikten söz eden bir ülke için yüz karasıdır. Sünni diktasının somut bir göstergesidir. 12 Eylül ideolojisinin somutlaşmasıdır. Vicdanlara, inançlara, kişi haklarına yönelik bir saldırıdır.

Buradan yeni hükümete sesleniyo-

yine de yaşıyor. Çünkü, özellikle fakir çocuklarının yönlendirildiği bu okullar, zenginlerimizin içten destekledikleri kurumlardır.

"Alevi köye cami değil, CEMEVİ!" önerisi hakkında düşünceleriniz?

Cemevi, bir kitlenin kendi inancını, kültürünü yaşatabilmesinin araçlarından birisidir. Buraların çok amaçlı olarak yapılması gerekir. Yani cemevi, bir mabet olduğu gibi, bir tiyatro salonu, konferans merkezi de olmalıdır. Oradan bilgi yayılmalıdır. Bu tür düşünülen bir cemevi ülkemiz ve kültürümüz için kazanım olacaktır.

Hacı Bektaş'ı anma törenlerini bir süredir devlet örgütüyor. Şimdi ANAP gitti, ancak törenlerin yine devlet eliyle yapılması sorunu gündemden inmedi.

Devlet neden Hacı Bektaş Veli'yi anmak için çaba gösteriyor? Alevilere şirin gözükme ve becerebilirse Alevileri "temsil" etmek için.

Devlet bu konuda samimi ise, bıraksın da kendi büyüğümüzü kendimiz analım. Eğer yardımcı olacaksa, organizasyon için yeterli parasal kaynak yaratsın, yeter. Başka hiçbir şeye karışmasın...

Hacı Bektaş başta olmak üzere tüm

Alevi kutluları için anma töreni yapma sorumluluğu, Türkiye ve yurtdışındaki Alevi kuruluşlarının ve 12 ocağın temsilcilerinin, Çelebilerin başının, Alevi sanatçıların ve gönlü Alevilikten yana, kendini kanıtlamış bilim adamlarının birlikte oluşturacağı bir kurula/kuruluşa devredilse, daha olumlu bir sonuç alınmaz mı?

Alevi büyüklerini anma törenlerini kesinlikle Alevi kuruluşları organize etmelidir. Bu konuda yurtdışındaki Alevi derneklerinin deneyimine ve katkısına ihtiyaç vardır. Türkiye'deki tüm Alevi derneklerinin katılımı şarttır. İş, yerel yönetimlerle birlikte yürütülmeli, ayrıca etkinliklerin kaliteli olması için mutlaka sanatçılar ve bilim adamları danışman olarak yer almalıdır.

Biraz da içinde yer aldığınız vakıf girişimi hakkında konuşalım. Alevi toplum açısından olumlu bir girişim olarak gördüğümüz Semah Kültür Vakfı hangi gereksinimden doğdu?

Alevi kültürünü gerçek yönleriyle tanıtmak ve bunu Alevilere doğru yansıtabilmek için bir kuruluşa gereksinim var. Biz, bazı derneklerin bu işi yapmak istediğini ama yaygınlaştıramadığını gördük. Bu nedenle, Alevi olsun olmasın, bu konuda çalışabilecek, düşünce üretebilecek insanların önderliği ile bir vakıf oluşturmak istedik.

Vakfın kuruluşu zor da olsa tamamlandı. Toplumumuzda Alevilere karşı takınılan olumsuz tavır bu çalışmalarımız sırasında da kendisini gösterdi. Ama demokratik hakkımızı, zorlayarak da olsa aldık.

Vakfın ne gibi amaç ve hedefleri var?

Önümüzdeki temel hedef, Aleviliğin ne olup ne olmadığını tartışmak ve gerçeğe uygun biçimde saptamaktır. Aleviliğin gündeme gelmesiyle birlikte bu konuda her kafadan bir ses yükselmeye başladı. Daha sonra çeşitli etkinlikler gerçekleştireceğiz. Alevilik konusundaki kısıtlamaların ve gizli engellerin karşısına dikileceğiz.

Aleviliğin eriyen değerlerinin çağdaş bir yenilenmeyle yaşatılması gerektiğine inanıyoruz. Alevi düşüncesinin ilerici özünün sade bizim için değil, insanlık için bir kazanım olduğu görüşündeyiz. Saray ve bürokrat tarikatı olan Mevlevilik kendisini oldukça yaygınlaştırırken, gerçekten hümanist bir yapısı olan ve milyonlarca insanın bugün yaşadığı Alevilik hiç bilinmiyor.

Son bir sorumuz olacak. Bir süre önce görüştüğümüz Şeyh Hüseyin Tekkeşinoğlu Dede, Sivas'ta Ali Baba zaviyelerinin "özel kişilere satılması" gibi bir sorunu dile getirdi. Bu örnekten yola çıkarak, Alevi toplumunun kutsal yerlerinin Vakıflar bünyesine geçirilmesi, içine cami yapılması ve hatta satılması gibi uygulamalara karşı, Alevilere nasıl bir tavsiyede bulunabilirsiniz?

Alevilerin kutsal yerlerinin korunması kesinlikle şarttır ve bu bir insanlık görevidir. O yerler tüm halkımızındır. Başka amaçlarla kullanılması, büyük Alevi kitlenin inancına ve kültürüne yapılmış çirkin bir saldırıdır. Alevi kitlenin bu alanlara sahip çıkması, demokratik yoldan tepkisini ortaya koyması gerekir. ●

ÖLÜRSE TEN ÖLÜR, CANLAR ÖLESİ DEĞİL

Sabreyle ki bahar gele erişe
Kırmızı gül goncasına karışa
Cümle alem muradına erişe
O zamanlar zar edersin ağlama

Ali Özsoy Dede "insan" diyor-
du, "herşeyin başı insan".
İnsanlık yolunda, insan için
harcadığı ömrünü ansızın noktaladı.
Ölümün güzeli olmaz, her ölüm erken
ölümdür. Ama Ali Dede'nin ölümü de
düşünceleri, yaşantısı gibi güzeldi.

Ali Dede 84 yaşında öldü. Arkasında
binlerce talip, yedi çocuk, onlarca torun
bırakarak.

Ali Dede Alevilikte Dedelik gele-
neğinin seçkin bir temsilcisi idi.
Doğrunun, hakkın, emeğin, emekçi-
nin her zaman yanında oldu. Gerçek-
leri ifade etmekten, dile getirip
savunmaktan hiçbir şart altında bir
adım bile geri durmadı.

Ali Dede, Anadolu'nun dört bir
bucağında Alevi düşüncesinin, fel-
sefesinin yolunu sürdürüyor, taliple-
re kardeşçe, hakça bir yaşamı
öğütüyor, öğretiyordu.

Onun, "bizim toplumumuz akıl
meclisi, irfan cemi. Bizim ibadetimi-
zin, tarikatımızın cennet-cehennemle
ilgisi yok. Ne cennete aşkımız, ne
cehennemden korkumuz yok. Yalnız
insan haklarını savunmak. İbadetimizin
vaziyeti bu" sözleri, Aleviliğin mater-
yalist, hümanist, engin bir kaynak
olduğunun kanıtıydı.

60 YILDIR KESİNTİSİZ DEDELİK YAPIYORDU

1907 yılında Şarkışla'nın Sivrialan
köyünde dünyaya gelmişti. Babası da,
dedesi de Sivrialan doğumluydu. Baba-
sı Veli Ağa (Güzel Ağa), dedesi
Hüseyin Ağa, dedesinin babası İbra-
him Ağa'ydı. Dedeler toprağı, Pirlar
yurdu Sivrialan, Ali Dede gibi Aşık
Veysel'in de köyü idi.

Ali Dede'nin ocağı, Erzincan'ın
Kemaliye kazası Ocak köyünden gel-
mişti. Gözcü Karacaahmet'in oğulları
Hızır Abdal ve Gani Abdal'ın kuşağın-
dan geldiklerini anlatırdı. Erzincan'a

ALİ ÖZSOY DEDE 1907 - 1992

Horasan'dan gelmişler.

Ali Dede 16 yaşında Dedelik yap-
maya başlamıştı. Ölümüne kadar kesin-
tisiz 60 yıl aktif Dedeliği sürdürdü.
Ege'den Antep'e, Sivrialan'dan Yoz-
gat'tan Aksaray'a, Eskişehir'e, İstan-

bul'a kadar binlerce talibi vardı.

BİRDENBİRE VEDA ETTİ CANLARA

84 yaşında olmasına karşın düşünceleri
gibi bedeni de dipdiri idi. 9 Şubat
sabahı ansızın, birdenbire kalbi duru-

verdi. Yaşamında ilk kez yüreğine söz
geçirememişti.

Havalar soğuk olmasa taliplerinin
içinde olacak, cem yürütecekti. "Can-
lar beklerler, birazcık havalar ısınır
ısınmaz gideceğim" diyordu. Öldüğü
gün Manisa'nın Çepnidere köyünün
Alevileri "Dede'miz gelecek" diye
hazırlık içindeydiler.

Bitmez bir enerjiye sahipti. Bir
bakarsın Ege'nin bir dağ köyünden
seslenirdi, bir bakarsın Yozgat'tan,
Kalecik'ten...

BENİ TALİPLERİMİN İÇİNE GÖMÜN

Çocukları kadar talipleri de değerliydi
onun için. Onların yanında kendini
evinde duyardı. Bu yüzden öldüğünde
taliplerinin köyüne gömülmek iste-
mişti.

İsteğine uygun olarak Elmapına-
rı'na götürüldü. Elmapınarı Anka-
ra'nın, Çankırı yolunun
101.kilometresinde tipik bir Alevi
köyü.

Sanki Elmapınarı'na Dedeliğe
gelmişti. Talipleri ağıtlar, türküler
yaktılar. Talipleri Ali Dede'nin me-
zarını, köye de köyün önündeki
ovaya da hakim Umut tepesine
kazdılar, onu yüreklerine gömdüler.
Her biri onunla ilgili bir anısını
anlatırken kurbanlar kesilip yemekler
yenildi. Dede adeta sofrada oturuyor,
taliplerine lokma dağıtıyordu.

Ali Dede'miz, insani olan, güzel
olan herşeye tutkundu. Ona en fazla
gereksinmemizin olduğu bir zamanda
onu yitirdik.

Kitabının çıkmasına çok sevinmişti.
Bu kitap, insanca yaşam kavgasında Ali
Dede'mizin işçi-Alevi dostlara bıraktığı
sevinçli, değerli bir mirastır.

Ali Özsoy Aleviyem n'olacak
Emeğini satanlar bir gün olup gülecek
Zindanları tarla edip sürececek
Sağ olup da o zamanı görmeli

Evet, öldü ise ten öldü, canlar ölesi
değil.

KAVGA

O'nu tanıdığım bir yıl sonra
kaybettik. Bir Alevi dedesiyle
ilk kez tanıştım. 84 ya-
şında olduğuna inanmak zordu, inana-
madım. Öldü. Öldüğüne de
inanmadım.

Ölmek aklıma geldiğinde - madem
ki ölmek var gerisi boş - dediğim
zamanlar olmuştur. Şimdi düşünüyö-
rum, ölmenin de bir onuru, ölmenin de
bir anlamı var.

Ölmenin onuru, yaşama atılan imza-
dır. Ölmek için yaşamış olmak gerekir.

Ali Dede yaşamın onurudur. Milyar-
larca insanın, yaşamış olanlarından
birisidir.

Bir dolu hayata 84 yaşında ve
ansızın nokta koydu. Türkülerimizin
tamamlanmayan mısralarına üç nokta
konur. Üç noktalı türküler bitmez.

ONU ÖLDÜRMİYELİM

Ejnan Çelik, ansızın yitirdiğimiz Ali Özsoy Dede'yi anlatıyor

Türküler Anadolu insanıyla birlikte
yaşar gider. Ali Dede yaşama nokta
koymadı. Onun yaşam öyküsünün
sonunda üç nokta var. Üç nokta
yaşamaktır. Ali Dede insanımızla bir-
likte, insana olan sevgisiyle yaşayacak-
tır.

Ölmek O'na göre bir iş değildir.

Hem Ali Dede olmak, hem ölmek
olmaz.

Anlamalı, güzel şiirler söylerdi. İnsa-
nımız inanılmaz derecede zeki ve
inanılmaz derecede yaratıcıdır. O'nu
tanıdıkça ve O'nun yazdığı ve okudu-

ğu şiirleri dinledikçe buna inancım
arttı. Demek ki bu kaynağı kurutama-
mışlar. Dehşet sevindim.

Anadolu'nun dört bir yanını dolaşır,
Ankara'ya geldiğinde yanımıza da
uğrardı. "Dede elini öpeyim, nurlana-
yım" derdim. Gülerdi.

Benim "Sünni" olduğuma hiç inan-
madı. İnsanda birleştiğimizi bilirdi.
Bilirdi ki biz insan sevgisinde, doğru-
da, emeğin yüceliğine olan inançta,
biriz. Gerisi boş laf.

O'ndan etkilendim. Tanrıyı yukarıda
aramayanlardan biriydi. Kendi kendini

yetiştirmişti. İyi yetiştirmişti.

Resmi ideoloji, gelişmenin, yaratıcı-
lığın önüne engeldir. Resmi ideoloji bir
yönlendirmedir. Düzene uygun kafalar
yaratma amacı taşır. Alevi toplumu
resmi ideolojiden uzak kaldığı için
yaratıcıdır. Bir Ali Dede, ancak böyle
bir kaynaktan gelmiş olabilirdi.

O'nun insana olan inancını, insana
olan sevgisini diri tutmak gerekir. Bu
kaynak kurutulmamalıdır.

Artık kapımız çalınınca içeriye bir
Ali Dede girmeyecektir. O'nun elini
öpüp nurlanamayacağız, sesinden şiir-
ler dinleyemeyeceğiz, anlamlı ve derin
gülüşüne tanık da olamayacağız.

Olsun, O kendi kaynağıyla birlikte,
bu kaynak yaşadıkça yaşayacaktır.

Bu bir görevdir. Ali Dede'yi öl-
dürmeyelim. ●

Yunus Emre'den, bizim Yunus'tan, onun evreni kucaklayan hoşgörülü ülu gönlünden dostlara binlerce merhaba!

Aşk imandır bize gönül selamet
Kiblemiz dost yüzü daimdir salât
Dost yüzün göricek şirk yağmalandı
Anın çün kapıda kaldı şeriat
Gönül secde eder dost mihrabına
Yüzün yere koyup kılar münacat
Münacat için vakt olmaz arda
Kim ola dost ile bu demde halvet
Derildi beşimiz bir vakte geldi
Din tamam olıcak değer muhabbet
Doğruluk bekleyen dost kapısında
Gümansız ol bulur ilahi devlet
Yunus o kapıda keminde kuldur
Ezelden ebede dektir bu izzet

YUNUS'UN KIBLESİ DOST YÜZÜDÜR

“İnancımız sevgi” diyor Yunus, “kiblemiz dost yüzü, namazımız niyazımız onadır. Dostun yüzünü görünce şeriatı kapıda koyduk. Dostun yüzü, insanın kendisidir, bizim mihrabımız ve secde-miz onadır. İbadet için vakit mi olurmuş? İbadet sevgi-muhabbet, hiç vakitle kısıtlanır mı? Derip devşirip bire indirdik biz o beş vakti! Bu bir vakit sınırsızlığında din sevmekle tamamlanır...”

Şeriatı kapıda bırakıp gönül evine, hakikat evine girmiş olan Yunus Emre'mizi Sünni yöneticiler, şeriatçılar sahiplenmeye kalkıyorlar. Kapısının önünde yığılmışlar, basın-yayın araçlarıyla, burjuva ve dinci yazarları, bilim adamlarıyla Yunus'u gönül evinden çıkarmak, Sünnileştirmek istiyorlar. Oysa Yunus, şeriata ve onun ilkelerine, bu ilkelerle yönetilen beyliklere ve devlete karşı muhalefetin bayrağını şiirlerinde dalgalandırıyor.

Yunus, Anadolu Aleviliğinin ilk ulularındandır. O şeriatı, şeriat inançlı devleti yadsımış, zararlı bulmuş ve başkaldırmıştır. Şeriat ilkeleriyle birlikte zamanın yönetimlerini, hanlarını ve beylerini hep eleştirmiştir. Bakın Yunus şöyle der:

Danışmand okur tutmaz derviş yolun gözetmez
Bu halk öğüt işitmez ne sarıp zaman olışsar
Gitti begler mürveti binmişler birer atı
Yedigi yoksul eti içtiği kan olışsar

...
Müşülmanlar zamana yatlı oldu
Halal yenmez haram kıymatlı oldu
Haram-i hamir tuttu cihanı
Fesat işler eden hürmetli oldu
Şakird ustaz ile arbede kılur
Oğul atayla izzetli oldu
Fakir miskinlikten çekti elini
Gönüller yıkuben heybetli oldu
Peygamber yerine geçen hocalar
Bu halkın başına zahmetli oldu

Yunus Emre'nin bu dizelerini Sünni yorumcuların dediğince, “bir zahidin, yani dindar bir kimsenin zamanından şikâyeti” olarak değerlendirmek tamamıyla yanlıştır.

YUNUS, DÜZENE VE ŞERİATA BAŞKALDIRMIŞTIR

Yunus döneminin düzenine ve yönetimlerine karşıdır. Düzenin temelden bozulduğuna, zalimliğine ve kandökücülüğüne başkaldırmıştır. Şiirlerinde “öğüt işitmez halka” durup dinlenmeden bunu anlatmaktadır. Feodal beyler yoksul halkı iliklerine değin sömürmektedir ve onlar için öldürmek zevktir. Haram-i hamir, yani mayası bozuklar cihanı doldurmuştur, onca fesat ve namussuzluklarına rağmen saygı görürler.

Düzenin getirdiği ahlak bozukluklarına da dikkat çeken Yunus, dervişlerin yolgöstericilik görevlerini yerine getirme-

ANADOLU ALEVİLİĞİNİN BİR BÜYÜK BİLGESİ YUNUS EMRE

‘KIBLEMİZ DOSTTUR, DOSTA SECDE EDERİZ’

İsmail Kaygusuz, Yunus Emre'yi, Yunus'un felsefesinin temel öğelerini, o döneme damgasını vuran felsefi akımların çerçevesi içinde anlatıyor. Birinci bölümünü bu sayımızda yayınlıyoruz.

diklerinden de yakınıyor. Konyalı dervişlerle birlikte, kendi batını-Alevi çevresinden bazı gezginci dervişleri de kıyasıya eleştirmektedir. Bunların halkı aydınlatma-eğitme görevini bırakıp, bey olarak çevreye korku ve heybet saldıklarını, düzenle kaynaştıklarını kapalı da olsa söylüyor.

Yunus Emre ve onun mensup olduğu çevrenin dervişleri, yolgösterici ve aydınlatıcı, inanç ve düşüncelerinin propagandacılarıdır! Yunus şiirlerinden birinde,

Vardığımız illere şol sefa gönüllere
Halka Taptuk ma'nisin saçtık elhamdülillah

diyerek, Piri Tapduk Emre'nin düşüncelerinin yayıcısı olduklarını açıkça söylüyor.

Yunus, tanrıyı kendi sıfatında görmüştür, bundan hiç kuşku-gümanı yoktur. Oruç, namaz, zekât hac, yani şeri tapınmalar onun için bir cinayettir. O, kendinde gördüğü tanrıyla birleşmiş ve Hak ile Hak olmuştur. Şeriat ve ilkeleri, ibadetler hakkındaki bu düşüncelerinin ayrıntılarını Yunus'un kendi dilinden izleyelim:

Can olgıl can içinde kalma güman içinde
İstediğin bulasın yakın zaman içinde
Rüku sücuda kalma ameline dayanma
İlm ü amel garkolur naz ü niyaz içinde
Oruç namaz zekât hac cürm ü cinayettürür
Fakir bundan azattır has-öl havas içinde
Ayn-el yakın görüptür Yunus mecnun olupdur
BİR ile BİR olupdur Hakk-al yakın içinde

Yunus çok çalışmış, çabalamış, çok çileler çekmiştir bu olgunluğa erişmek için. Öznefsine kılıç çalmıştır. O şimdi “herkeştir”. Kur'an okuyan da, Kuran'ın içindeki de kendisidir. Üstelik meydana çıkmış, bunun siyasetini yapmaktadır:

Siyaset meydanında galebden çıkan o
Siyaset kendi olmuş girmiş meydan içinde
Tartmış kudret kılıcın çalmış nefsin boynuna
Nefsini tepelemiş elleri kan içinde
Sayrı olmuş iniler Kur'an ününü dinler
Kur'an okuyan kendi kendi Kur'an içinde

...
Baştan ayağa değin Haktır ki seni tutmuş
Haktan ayrı ne vardır kalma güman içinde
Oruç namaz gusül hac hicaptır aşıklara
Aşık andan münezzeh halis heves içinde
Girdim gönül şehrine daldım onun bahrine
Aşk ile gideriken iz buldum can içinde
Yunus senin sözlerin ma'nidir bilenlere
Söyleniser sözlerin devr-i zaman içinde

Seksen yılı aşkın yaşamı boyunca bir kez bile hacca gitmemiş olan Yunus, er-evliya'yı ziyaret edip erin eşiğine yüz sürmekle Kâbeyi tavaf kılıyor. O, Hakkı er yüzünde görmektedir. Yunus için bir gönüle girmek, binlerce kez Kâbe'ye gitmekten yeğdir.

Aşık oldum erene ermek ile
Hakkı gördüm er yüzün görmek ile
Her nere baktım ise er oturur
Gönlün aldım yüz yere sürmek ile
Haktan erer türlü nasip erlere
Olmaz imiş Kâbeye varmak ile
Kâbe senin eşiğindir bilmiş ol

Bulamazsın yol çekib aramag ile

...
Ey erenler ey kardeşler görün beni nittim âhi
Ere erdim eri buldum er eteğin tuttum âhi
Canım bir gözsüz bir can idi içi dolu sen-ben idi
Tuttum miskinlik etegin ben menzile yettim âhi

Yunus Emre için cümle yaratıklar birdir, ayrısı gayrısı yok, eşittir. Cümle varlığa tek bir gözle bakmayan, hakikatte asidir. Hakikat bir denizdir, şeriat bir gemi. Tahtaları ne denli sağlam olursa olsun gemiye güvenilmez, dalga biraz arttı mı tahtalar kırılır. Öyleyse o gemiden çıkıp hakikatin kucağına atılmalıdır. Kurtuluş buradadır. Hakikatin kâfiri şeriatın evliyasıyla eşdüzeydedir. Şeriat oğlanları ortalıkta “şeriat da şeriat!” diye çığlık atıyorlar. Girip de Hakikat kapısından şöyle bir baksınlar, bakalım bir daha geri dönebilecekler mi?

“BİZ BİLİMİN TALİBİYİZ”

Bizler bilimin talipleriyiz ve aşk kitabı okuruz, diyor Yunus. Öğretmenimiz Çalap'ın kendisidir! Gittiğimiz yola gelmek isterseniz, dört kitabı yüzeyden şerhedenleri dinleyerek değil, içanlamlarını, yorumlarını öğrenmelisiniz. BEN'likten çıkıp, adını değiştirip öyle geleceksin. Çünkü bizim inancımızın temel ilke ve buyrukları hiçbir d bulunmaz. Yunus, “sözün hülasasını” kendi coşkun diliyle şöyle dile getiriyor:

Söylemek harcısı söylemegin hasdır
Söylemegin harcısı gönüllerin pasıdır
Gönüllerin pasını ger sileyim derisen
Şol sözü söylegilkim sözün hülasasıdır
Cümle yaratılmışa bir göz ile bakmayan
Şer'in evliyasıya hakikatte asidir
Şeriatın haberin şerh ile aydam işit
Şeriat bir gemidir hakikat deryasıdır
Ol geminin tahtası her nice muhkem ise
Deniz merci kat'olsa tahta uşanasıdır
Bundan içeri habar işit aydeyim ey yar
Hakikatin kâfiri Şer'in evliyasıdır
Biz talibi ilimleriz aşk kitabın okuruz
Çalap müderris bize aşk hod medresemizdir

...
Hakikatin ma'nisin şerh ile bilmelidir
Erenler bu dirlige riya dirilmelidir
Hakikat bir denizdir şeriatıttır gemisi
Çoklar gemiden çıkıp içine dalmadılar
Bunlar geldi tapiya şeriat tuttudurur
İçeri giribeni ne varın bilmediler
Dört kitabı şerheden asidir hakikatte
Zira tefsir okuyup ma'nisin bilmediler
Şeriat oğlanları bahsedüp da'vi kılur
Hakikat erenleri da'viye kalmadılar
Yunus adın Sadık'tır bu yola geldin ise
Adın değiştirmeyenler bu yola gelmediler

...
Severem ben seni candan içeri
Yolun ütmey bu erkândan içeri
Şeriat tarikat yoldur varana
Hakikat marifet andan içeri
...
Gayridür her milletten bizim milletimiz
Hiç dinde bulunmadı din ü diyanetimiz
Bu din ü diyanette yetmiş iki millette
Bu dünya ol ahrette ayırdur ayatımız
Zahir suya banmadan el ayak deprenmeden
Baş sücuda varmadan kılınur taatımız
Ne Kâbe vü ne mescid ne rüku ne sücud
Hak ile daim becid olur münacatımız
Gerek Kâbeye varalım gerek meclise girelim
Gerek suyla yunalım çün bile illetimiz
Yunus canın yenile kim dostluğun anıla
Aşk ile dinlerisen bilesin kudretimiz

Yunus'un okuduğu kitabı kalem yazmamıştır, yazabilmesi için yedi deniz dolusu mürekkep olmalıdır. Yunus, oruç namaz için içki içmiş, sarhoş olur. Seccade üzerinde ise altı telli saz ya da kopuz dinlemeyi tercih eder:

Ben bir kitap okudum kalem yazmadı onu
Mürekkep eyler isem yetmeye yedi deniz
Ben oruç namaz için suci içtim esridim
Tesbihü seccadeyçün dinledim çeşte kopuz

Açıkça görüyoruz ki, Yunus'tan verdiğimiz bu birkaç örnekte bile şeriatı, Sünniliği öven tek bir sözcük yoktur. Zamanının bey ve yöneticilerinin yanında olduğunu belirleyen bir dolaylı söylem de yok.

YUNUS, DEVLETİN DEĞİL ALEVİLİĞİNDİR

Her fırsatta Osmanlı'nın kanlı geçmişiyle övünen Türkiye Cumhuriyeti burjuva devleti, bu Yunus'u şimdi "devlet sanatçısı" yapma sevdasında.

O Osmanlı ki, Alevi kanı içmekten doymayan şeyhülislamı Ebu Suud efendi, ölümünden ikiyüz yıl sonra Yunus için "katli vaciptir" diye fetva yazıyordu.

O faşist yönetim ki, 12 Eylül faşist darbesinin ardından, çoğunluğu Alevi ilerici, devrimci binlerce insanımızı kırma uğratır, hapislerde çürütürken Osmanlı'yı aratmıyordu.

O burjuva devlet ki, "Türkiye'nin %98'i Sünnidir!" diyerek 20 milyon Alevinin varlığını yadsıyan padişahvari Özal yönetimi eliyle, "Türk-İslam sentezi" dediği devlet felsefesini güçlendirmek için düşünür ve ozan avına çıkmış.

Yazarları, çizerleri, tüm basın-yayın araçlarıyla Hacı Bektaş Veli ve Yunus'un e'yi bu sentezin içerisinde eritme ve Sünnileştirme çabaları boşunadır. *Tarihsel gerçek değiştirilemez!*

Bu çaba yeni değil, ötedenberi vardı. Şeriatçı ve milliyetçi yazarlar bunları hep işliyordular. Vaktiyle doğruyu yazmaya eğilim göstermiş olanlardan bazıları da, sonradan yazdıklarını yalanlayıp yadsıyarak bu felsefenin temeline harç koydular. Bunun en önde gelen örneği, Yunus Emre üzerine çok sayıda makaleler yazmış ve kitaplar yayımlanmış olan Abdülbaki Gölpınarlı'dır.

Abdülbaki Gölpınarlı, 1961'de yayınlanan *Yunus Emre ve Tasavvuf*'ta şöyle yazıyordu:

"Alevi-Bektaşî şiiri bu zümrenin inançlarından bahseder..."

"Adâb ve erkândan bahsederken dört kapıdan, kırk makamdan, mürşitten, rehberden, uyanan چراغdan, tutulan elden, etekten, etken, dilin, belin bağlanmasından, eşikten, dâr-ı Mansur'dan, Sakaahum şerbetinden, demden, semâ'dan bahseder.

"Alevi-Bektaşî şiirinde dünya unutulmaz, dünya nimetleri sevilir, aşk, beşeridir, sevgi yaşayışın bir sonucudur. Sevgili Tanrı oluverir ve sevilen o'dur." (A. Gölpınarlı, *Yunus Emre ve Tasavvuf*, 1961, s.234)

Güzel anlatıyor, eksik ama doğru. Yunus Emre için söyledikleri bizi daha çok ilgilendiriyor.

"Artık Yunus'a, Yunus'umuza dönebiliriz... Kudret kandilindeki nur, Ali'nin Cebrael'e hocalığı ve Kırklar meclisi, Üveys, bir neşterle kırkından kan akması, bir üzümün ezilerek Kırklara şerbet oluşu, dört kapı, kırk makam, dünyaya bağlılık, sevgi, sevgili, zahiri emirleri intikad (şeriat kurallarının eleştirisi-İ.K.), moral düşünce... ve kınayan, güzel güzel alay eden eda! Bütün bunlar Yunus'ta var. Yunus, bütün bunlarda ilk. Her Alevi-Bektaşî bunlardan bahseder. Yalnız kıyasıya düşmanlık, Yunus'un bütün insanları kucaklayan düşüncesinde yer bulmaz bir nesnedir." (agy, s.235)

Gölpınarlı'nın son cümleyi satırların arasına sıkıştırmasının bir nedeni var. Yunus'tan sonraki Alevi-Bektaşî ozanlarının şiirlerinde kullandıkları Teberra'yı, yani Ehlibeyt düşmanlarına, Yezit ve Muaviye soyuna lânet etmeyi içine sindiremediği için, "kıyasıya düşmanlık" vurgulaması yapmış burada.

15.yüzyıldan sonra yetişen Alevi-Bek-

taşî ozanları, Alevi toplumunun sürekli kırımlarla kökünü kazımayı amaçlayan Osmanlı yönetimini ve şeriat mensuplarını Muaviye, Yezit ve Mervan'la eşleştirerek, Ehlibeyt ve oniki imam düşmanı gibi sürekli lânetlemişlerdir. Görgü cemlerinde Cem birleme, yani bitiş töreninde, toplu halde "lanet Yezid'e!" çığırışını, Osmanlı'ya karşı sürekli muhalefetin simgesi olarak değerlendirmek olasıdır.

Konuya ilişkin geniş bilgisi olmasına rağmen Alevileri hiç de sevmeyen Gölpınarlı, dili sürçmüş olacak ki, Alevi-Bektaşî edebiyatı ve Yunus'un şiirlerini, bu karşılaştırma sırasında şöyle bağlıyor:

"... Görülüyor ki Alevi-Bektaşî zümre edebiyatının kaynağı, bitmez tükenmez Yunus'tur. (...) Kaygusuz Abdal, Yunus edâsını şahsileştirmiş, onun istihzâsını, kendi psikolojisiyle daha umumi bir hale getirmiştir. (...) Alevi-Bektaşî edebiyatı... didaktik vadiye en büyük kudretini Hatayî mahlâsiyle... şiirler yazan Şah İsmail-i Safavî'de bulmuştur." (agy, s.235-236)

YUNUS, ALEVİLİĞİN SİYASETİNİ YAPMIŞTIR

Alevi-Bektaşî, yani Batını inanç ve gelenekleri, Anadolu'da kesin olarak ilk kez Yunus Emre'nin şiirleriyle - onun kendi deyimiyle - "siyaset meydanına" çıkmıştır. Hacı Bektaş Veli'ye bağlı Tapduk Emre'den el etek tutan, nasıblan Yunus, Anadolu batınlılığı Aleviliğin siyasetini yapmıştır.

Erler meydanından geçmiş olan Yunus

canını satılığa çıkarmış ve "burada yiter başlar, soran olmaz" demektedir. Alevi cemlerinde "bu meydan er meydanıdır, bu meydanda nice başlar kesilir de hiç soran olmaz" diye gülbenk çekildiğini hatırlayalım.

Aşk pazarıdır bu canlar satılır
Satarım canımı kimseler almaz
Aşk bir kişidir bu dünya malın
Ahiret korkusun bir pula saymaz
Begim aşık isen var sen yoluna
Burda başlar yiter başlar sorulmaz
Erenler meydanı arştan uludur
Salarlar çavganı topu belirmez
Yunus bu tertibe garkoldu gitti
Geri gelmekliğe aklı derilmez

diyen Yunus, yukarıdan beri yaptığımız alıntı ve açıklamaların da açıkça gösterdiği gibi, Anadolu Aleviliği inanç ve felsefesinin *ilk öncülerindendir*.

Gölpınarlı, Alevi-Bektaşî düşün ve edebiyatında bitmez tükenmez kaynağın Yunus olduğu üzerinde ispatlayıcı açıklamalar geçtiği halde, aynı kitabın bir başka yerinde "Yunus, batını inançları, telakkileri ve gelenekleri benimsemekle birlikte aşırı bir Alevi değildir" diyor. Bu çelişkisine kanıt olarak da, üç dört şiirde Ebubekir, Ömer ve Osman'ın adlarının geçmesini gösteriyor. Bir kez, bunların Yunus'a ait olup olmadığı kesin bilinmiyor. Yunus'a ait olduğu kabul edilse bile, eğer bunlar gerçekten takıyye (kendini gizleme) zorunluluğundan yazılmamış olsaydı, daha çok benzerleri bulunabilirdi.

A. Gölpınarlı Yunus'a Alevi dememek

Zübdet-üt Tevarih (16. yy.)Yunus Peygamber, karnından çıktığı balığı çiçekler arasından seyrediyor

için bu dört beyite mal bulmuş magribi gibi sarılıyor. Bununla da kalmamıştır. Ölmezden önce giderayak Yunus'a en büyük kötülüğü yapmış, onu Mevlana'ya bağlayıp Sünnileştirmeye çalışmıştır. Yukarıda sözünü ettiğimiz kitaptan on yıl sonra Altın Kitaplar Yayınevi'nden yayınlanmış olduğu *Yunus Emre* kitabında, "Yunus'da biraz melametilik ve batınlık varsa da yol, erkân, yani tarikat silsilesi Mevlana'ya çıkmaktadır" demektedir.

Bunu yaparken Gölpınarlı iki çürük destek kullanıyor: Birincisi Ebu'l Hayri Rumi adlı birinin yazmış olduğu *Saltuk-name*! İkincisi ise Yunus'un iki şiirinde Mevlana'nın, bir şiirinde de Konya'nın adlarının geçmesi! Ona bakılırsa, Yunus'un en az 12 şiirinde Tapduk Emre'nin adı geçmektedir. Onu bir server, ulu şeyh, kendisini ise kapısında bir kul görmektedir. Yunus'un aşk sultanıdır O. Yüzünü görünce esirmiş, coşmuş ve çiğken pişmiştir. Bu şiirlerden bir beyitte, Yunus'a Tapduk'tan oldu hem Barak'tan Saltuk'a Bu nasib çün cuş kıldı ben nice pinhan olam diyerek Tapduk, Barak ve Saltuk'u, dolayısıyla *Hacı Bektaş Veli'ye ulaşan yol silsilesini* belirtmiştir.

BAZI TARİHSEL GERÇEKLER

Yunus ve Tapduk Emre hakkında uzunca bilgi bulunan *Hacı Bektaş Velayetnamesi* dahil, Otman Baba ve Hacım Sultan *Velayetname*'lerinde ve *Mohaçname*'de Sarı Saltuk Dede hakkında hemen hemen aynı bilgiler verilmektedir.

Saltuk'un Hacı Bektaş Veli'nin gözde halifelerinden biri olduğu, Hacı Bektaş'ın onu önce Gürcistan'a, sonra da Kırım ve Balkanlar'a gönderdiği, büyük olağanüstülükler ve keramet sarmalı içerisinde anlatılır.

Bilinen tarihsel gerçeklere göre, Alevi Türkmen halkı, Hacı Bektaş Veli'nin yönlendirmesiyle, Küçük Asya'yı (Anadolu) baştanbaşa çiğneyerek Selçuklu ülkesini kendilerinin bir ili durumuna sokmuş Moğollara ve işbirlikçi vezir Pervane'ye karşı, İzzettin Keykavus I'ı desteklemiştir. Ancak İzzettin, 1256 ve gerekse 1261 girişimlerinde üstün savaşçı Moğol güçleri tarafından yenilir. 1262 yılında 10-12 bin kişilik Türkmen gücünün başındaki Sarı Saltuk Dede ile Konstantinopol'e (İstanbul) gelip Bizans imparatoru VIII. Mikhael Paleologos'dan yardım isterse de, bunu elde edemez.

İstanbul'u Latinlerin elinden yeni almış ve Bizans'ın restorasyonu uğraşmakta olan ve büyük sorunlarla yüzyüze bulunan imparator, Moğolları kendisine düşman etmek istememiştir. Oysa kendisinin Nikaia'da (İznik) imparatorluk tahtına oturuşunu, daha önce Anadolu'daki bağımsız Selçuklu sultanlarının dostluk ve yardımlarına borçluydu.

İzzettin tek başına Kırım'a geçer. İzzettin'in Kırım'a geçmesine aldırma-yan imparator, Sarı Saltuk Dede'nin güçlerinden yararlanmak istediğinden, onu alakoyar. Bizans tarihçilerinin, 1262 yılında İmparatorun 5 bin kişilik bir Türkmen gücünü paralı asker olarak kullanmış olduğunu yazdıklarına bakılırsa, bunlar Sarı Saltuk'un Alevi Türkmenleri olmalıdır! Velayetnamelerde Sarı Saltuk'un Kalligra kalesini fethettiği ve oradaki kerametleri uzun uzun anlatılır. Örneğin, boynuna geçirilen bir değirmen►

◀ taşıyla denize atılır, sağ çıkar. Ya da manastır keşişleriyle kaynayan kazanların içine girer, keşişler ölür, kendisi sağ çıkar...

Yunan yarımadasında kullanılan bu Türkmen güçlerinin paraları ödenmediğinden, önlerine gelen kalelere, yerleşim birimlerine saldırarak talan ettikleri ve korsanlık yaptıkları bilinmektedir. Kalligra bunlardan biri olmalıdır.

13. ve 14. yüzyıllarda, Yunus'un yaşadığı dönemde Bizans mistik (Hristiyanlık tasavvufu) akımlarından Hesykhia'nın merkezi Athos dağıydı. Buradaki manastırlarından Kutlumuş manastırının (bu manastırı 12.yüzyılın başlarında Hristiyan olmuş bir Selçuklu prensi Kutlumuş'un kurduğuna ve manastırın bulunduğu yörenin bugün bile Kariye (Köy) adını taşıdığına dikkat çekelim) arşiv belgelerinden, manastır yöneticilerine ilişkin 1313 tarihli bir akt'da "Kalligra kalesi ve manastırının, 50 yıl önce (yani 1263'de) 'karadan ve denizden dinsiz-kâfirler tarafından saldırılarak' yıkıldığından" söz edilmektedir. Yer, tarih ve olayların benzerliğini gözönünde tutulursa, bu "kâfirler" Sarı Saltuk'un erleri olmalıdır.

Bizans imparatoru aynı yıllarda, Sarı Saltuk'u, Türkmenleriyle birlikte (bugünkü Romanya'da bulunan) Dobruca bölgesine yerleştirmiştir. Nedeni var. Dobruca çevresinde Valaşlar ve Bulgarlar arasında gelişip güçlenen Bogomilizm, siyasi bir güçtü. Bizans, dinsel sapkınlık olarak nitelediği düalist (Manicheizm ve Hristiyanlık mistisizmi) Bogomilizm akımını ezmek için her türlü aracı kullanmış ve kullanmayı sürdürüyordu. İmparator, Sarı Saltuk'u oraya yerleştirerek, Selçuklu sultanlarının "Türkmenleri 'Uç'lara, yani sınırboylarına yerleştirip buraları güvenceye alma ve düşmana karşı etten kaleler kurma" siyasetini aynen uygulamıştı.

Ancak, Sarı Saltuk'un inancı da Sünni İslam açısından "sapkınlık"tı. Böylece, birbirine yakın inanç ve politik öğeler taşıyan iki akım karşılıklı etkileşim içine girdi. Romen asıllı din felsefesi tarihçisi Mircea Eliade'nin tespitlerine göre, 14.yüzyıldan sonra Bogomiller kitleler halinde İslamiyete geçmişlerdir. Bu, Saltuk Dede ile başlıyor. Ve, "Balkan Bektaşilerinin ataları bunlar olmalıdır" dersek büyük bir iddia olmaz! (Burada, Bogomil sözcüğünün "evliya, yani tanrının dostu" anlamına geldiğini ve Ortodoks Hristiyanlığa aykırı düşen bu "sapkın" dinsel ve sosyal akımın, Polikenizm olarak Anadolu'da doğduğunu ve Anadolu kültürünün bir parçası olduğunu belirtmeliyiz.)

Sarı Saltuk'un, piri Hacı Bektaş Veli'yi sık sık ziyarete geldiği ve onun buyruklarına göre hareket ettiği Velayet-namelerden bilinmektedir. (Evliya Çelebi, Dobruca'da Babadağı'nda bulunan Sarı Saltuk türbesi ve tekkesinden ve kendisinden uzun uzun söz ettiği gibi, Kanuni Süleyman'ın Sarı Saltuk dervişlerinin kovuşturulmasına ilişkin buyruktuları da vardır!)

O açıdan, Saltuk'un Hacı Bektaş halifesi olduğu gerçeğini yadsıyarak ve -Sultan Cem'in isteği üzerine ve ona yaranmak için Sünni inanç ve anlayışı içerisinde kasıtlı yazılmış olan -Saltukname'de Saltuk Dede'yi Mahmut Hayrani'nin halifesi göstererek, bu yolla Yunus'u Mevlevi ve dolayısıyla Sünni yapmak, sahtekârlıktan başka birşey değildir. ●

POSTTAN DOSTA

ALI HAYDAR CELASUN DEDE

Bender'in yolu dostluk yolu değil

“N uş ile uslan - mayanı etmeli tekdir, takdir ile uslanmaya - nın hakkı 'kötectir' ” yerine, ben, “karşılığı bir iyi cevap döşen - mektir” diyeceğim.

Bender “kariye - rini” sayıp döktükten sonra neredeyse tüm dünya kültürlerinin beşiğini “KÜRT - LER”e mal edecek. Yemek

tarifinde Kürtler, kelime zenginliğinde Kürtler, kültür beşikliğinde Kürtler... Yahu “şu atomu da Kürtler parçaladı” de, olsun bitsin.

Hani bazı şahitler vardır, öyle bir ifade verir ki, mahkemede taraf olduğu kişi beraat edeceğine hüküm giyer, bu Bender de, Kürtleri yukarı kaldırıyor derken yere batırıyor.

Türk-Kürt proletaryasını sebepsiz provokasyona getiriyor.

Türk ırkçılığının kalem - şörlerine rahmet okutuyor ve dünya ırkçılık körüğünden habire-debire hava basıyor.

Eee, kolay değil, adamda dayüsel “kariyerler”... Eski İstanbul valilerinden Ord. Prof. Dr.Fahrettin Kerim Gökay, bu efendinin yanında Çukurbostan salatalığı olur handiyse.

Neyse, sözü kısa kesip

Eskiden eskimiş ceketleri terzide tornistan yaptırınlar göğüs ceplerinin soldan sağa geçtiğini görürlerdi...

Cemşid Bender (Mehdi Halıcı)

bilim adamlığına soyunmayın! “Cehalet ehliyle hor bakma aleme, defineye malik viraneler var”.

Alevi toplumu ile karşı karşıya getiriyorsun.

Biz diyoruz ki; Alevilik bir yaşam biçimidir. Alevilik öyle Türk-Kürt polemiğine girmez, tanrısı da İN - SANDIR.

ALEVİLİK İŞÇİ SINIFININ YOL MU - SAHİBİDİR.

Alevilik sosyalizmin alfabesidir.

Alevi-Kürt meselesine biraz daha değinelim.

Hazreti Ali ve ondan sonra gelen 12 imamların hiçbir Kürt değildi. Bu bir.

Kürtlerden hiçbir tane Alevi önderi çıkmamıştır, bu da iki.

Üçüncüsü, Alevilik ve onun yüce kültürü, ne mezheptir ne de dindir. Alevilik dinini kültür, kültürünü din yapmış, bir yaşam biçimidir.

Dördüncüsü, bütün Alevi değişimleri Türkçedir, ya da Zazaca. Zazaca ise Kürtçe değildir, Farsçanın bir başka lehçesidir.

Beşincisi, Çorum, Amasya, Sivas, Yozgat, Tokat, Samsun, Ordu, Kayseri, Ankara, Eskişehir, Elmalı, Burdur, Aydın, Söke, Manisa, Balıkesir Alevileri tek kelime Kürtçe konuşmayı bilmezler. Buna Antalya-Mersin Alevilerini de katabilirsin.

Erzincan, Tunceli, Varto, Hınıs Alevileri Zazaca konuşurlar, Zazaca da Prof.Irene Melikof'un araştırma alanıdır, o da Zaza'ların Kürt olmadığını belgeler.

Malatya, Elazığ, biraz Diyarbakır'da bulunan Aleviler ve Maraş Alevileri Kürtçe konuşurlar.

Bir nokta daha: Alevi demek saz, deyiş, semah demektir. Oysa, Kürtlerde saz ulusal enstrüman değildir. Hele hele geneli Şafî mezhebinden, Hanefî mezhebinden olan Kürtler, sazla, deyişle, semahla inançlarını hayata hiç geçiremezler.

En vahim kışkırtman, provokasyonun ise, “ne kadar dernek, vakıf, dergi ve Alevi kuruluşu varsa bunlar ya MİT'tir ya da devlet yanlısıdır” diye uluorta konuşman! ÇÜNKÜ, o zaman ne yapıyorsun? Ezilen, iteklenen Kürt halkını 22 milyon

Alevilik demokrasinin, yerine göre barışın, yerine göre KAVGANIN öncü müfrezelerindendir.

Alevilik bağrında nasıl bir kültür barındırıyorsa, bunu Anadolu'dan gelmiş geçmiş bütün halklardan ve onların kültürlerinden esinlenerek, kendine özgü yepyeni bir kültür anıtı yontup yapmıştır.

Bizim PirSultan Abdal'ımız, sosyalizmin soy kütüğünde altın bir çivi gibi çakılı. Faşizmin, gericiliğin, ezenlerin azı dişlerine saziyla mengine olmuş yıllardır aslıyorsa.

Alevilik, öyle senin bildiğin gibi kaba etten kesilip çiğ köfte yapılan ve yanında viski içilen Norveç bunalımı değildir.

Bilim adamlığına soyunma, “cehalet ehliyle hor bakma aleme, defineye malik viraneler var”. ●

Çepni Dedesi Veli Çimen

Anadolu'ya boydan boya dağılmış Çepni boyu Dede - lerinden Veli Çimen Dede ile uzun bir sohbet yaptık. **Kavga** İzmir Temsilciliği'nin gerçekleştirdiği ve dergimizin Nisan sayısında yayınlayacağımız bu soh-

betle bağlı olarak, Veli Çimen Dede'nin, Eylül 1991 başlarında Alevilerle ilgili bir demeç veren ANAP'lı bakan Fahrettin Kurt'a yazdığı mektubun (5 Ekim 1991) bazı bölümlerini yayınlıyoruz

Alevilik ırk ayrımı değildir. Alevilik, dürüstlük, eşitlik, kardeşlik, güzel ahlak, güzel huy demektir.

(Ama) Aleviyim demekle Alevi olunmuyor... Benim birçok Sünni dostlarım var, çok Alevi dostuma değişmem...

Alevi toplumu bugüne kadar dışlanmış, hor görülmüştür. İbadetlerini gizli gizli sürdürmüşlerdir. Ama, tarihler boyunca biz cemle - rimizi yapmaya devam etmekteyiz. Alevilerin ibadet topluluğuna Cem denir. ... Biz bu ibadete hırsızlık yaparı, namussuzu, kadın kaçıranı, yalan söyleyeni, gıybet edeni, hudut geçeni,

adam öldüreni, ikilik yaratanı yani kötü fiilleri işleyeniyi almayız. Bunun kötülük neresindedir?

Bu konuda Pir Sultan Abdal bir dörtlüğünde şöyle diyor.

İbadet kabul olunmaz
hayı huyunan,
Mundar temiz olmaz
akan suyunan,
Kişi benlik ile kötü huyunan,
Her an yüzü kara gider
ulu mahşere

Biz bu dünyaya insanları birbirinden ayırmaya, bölmeye mi geldik? Biz insanca, birlik beraberlik içinde kardeşçe ve sevgiyle yaşamaya geldik. ●

DEVLET TERÖRÜNE TAVIR ALIN!

Türkiye'de her gün şaşırtıcı olaylar yaşanıyor. Ne var ki, olup bitenler yanyana getirildiğinde bir manzarayı tamamlıyor ve "olağanlaşıyor". Siyasi polisin İstanbul ve Adana'da yaptığı korsan gösteriler ile "ölü ele geçirmeler"(!), gözaltında kaybolmalar(!) çok açık bir biçimde birbirlerini tamamlayan unsurlar oluyor.

"Kahrolsun komünistler", "kanımız aksa da zafer İslamın" sloganı atan korsan gösterici polislerin devrimcilere "şefkatle" davranmasını istemek doğrusu komik olur.

"Kahrolsun insan hakları!"

Korsan gösterici polisler İnsan Hakları Derneği binalarını taşıyorlar. "Kahrolsun insan hakları", "suçlu insan hakları" türünden sloganlar atıyorlar. Yine yasadışı olarak dağıttıkları "Türk polisi" imzalı bildirilerde intikam yemini vererek, kanın yerde kalmayacağını yazıyorlar. Evet hedef açıktır: Demokratlar, sosyalistler, temel hak ve özgürlükleri savunanlar...

Hedef polisin keyfi, kendi hukukunu tanımaz tutumunu eleştirenler, devlet terörüne tepki gösterip teşhir edenlerdir. İstenilen ise "sessiz kalm, sinin!". Bu duyarlı, mücadele içerisindeki demokrat bireylere söyleniyor. Gözdağının muhatabı *sıradan insandır*. Yoksa siyasi yapılara karşı tavırları ortada.

İntikam yemini gözdağıdır. Özgürlük savunucularına tehdittir. Siyasi polisi, devleti kendi çitlerinin arkasına çekme, kendi hukuklarına uygun davranmaya zorlama tutumu, mücadelesi, polis gibi bazı yargıçları da son derece rahatsız ediyor olacak ki, onlar da polisler gibi yasadışı bildiri yayınlayarak insan haklarını suçlamaktan geri durmuyorlar.

Şimdi burjuvazinin polisiyle, yargıcıyla, çürümüşlüğü'nün boyutunu tesbit edebiliriz. Devrimcileri, demokratları düşman ilan eden bir anlayış karşısında, elbette kişi dokunulmazlığı ve kişi güvenliği tehdit altındadır. Elbette bu türden yargıçların verdiği kararların hiçbir değeri yoktur, olmaz. Bu, burjuva devletin hiçbir demokratik yönünün olamayacağını, baskı ve şiddetin devletin temel niteliği olduğunu, çok açık gösterir.

Hukuk Demirel'e de gereklidir!

Valiliğe atanan İstanbul Emniyet Müdürü, geçtiğimiz ay içerisinde giderayak bir "sicil düzeltme operasyonu" düzenledi. İki genç insan bu kez ölü geçirilmeyip yakalandı. Yakalananlar gerçekten de ölüm makinası olacaklardı ki(!) ne kadar faili

Av. Ali Yıldırım, devletin "yakala, öldür, yok et" politikasına karşı yurttaşların vereceği mücadelenin önemini vurguluyor

meçhul olay varsa sorgu sırasında bunları kendilerinin yaptıklarını söylediler. 12 olay.

Emniyet müdürü bu operasyon ile olumlu bir referans sağlıyor, sicilini düzeltiyor, dönem sonu itibarıyla bilançosu eşitlemek için naylon fatura kesiyor. Fakat teröristlerle (!) birlikte tek bir silah dahi bulunamamıştı. Ama önemli değil, bütün olayların faili kuşkusuz onlardı.

Türkiye'de, klasik burjuva ceza hukukunun bazı normları bile lüks geliyor. O nedenle hukuk-guguk bir

ihtiyat payı bırakmadan yayınlayan basının adı gazete değil, olsa olsa polis bültenidir. Bu yüzden de basın itibarsızdır.

Siyasi polis, keyfiliklerinin, hukukdışılığının duyulmasını, bilinmesini istememektedir. Kendi hukukunu çiğneyen bir çizgiyi temel karakter edinen polisin basına direktifi de susması, kendi yalana dayalı açıklamalarını yayması yolundadır.

Şöyle ki, polis "basın altı ay susarsa terör biter" demektir. Bu anlayış "bana yetki verilsin, Kürdis-

Her demokrat, her namuslu insan suçun mağduru olabilir. Ve bu nedendir ki, gözaltına alınmak bile şans olarak görülebilir.

Ölü ele geçirmelerde suçlayan da, yargılayan da, infaz eden de polistir. Bunun adı imhadır, cinayettir. Polis, anayasayı, polis yasasını, silah kullanmaya, kişi temel hak ve özgürlüklerine ilişkin düzenlemeleri bir yana bırakıp, kendi görevini "adam temizlemek" olarak seçmektedir.

"Kuyumcuyu soyanlarla çatıştık ve öldürdük". Polis kamuoyuna şöyle bir mesaj vermektedir: "Buna hakkımız var." Sıradan insanın gözünde "teröristse ölümleri vaciptir" anlayışı hakim kılınacaktır.

Kuyumcuyu onlar soyduysa ölümü hak etmişlerdir(!) Hayır! Eğer ortada bir suç şüphesi varsa, kişi yakalanır, yargı önüne çıkartılır, yasadışı suç için öngörülen ceza ne ise o verilir. Kişinin suçlu olduğu bütün açıklığıyla ortada olsa bile bu böyledir.

İnsanlar öldürülmesin sözü bu noktada bırakıldığı zaman tehlikelidir. İnsanların öldürülmesine, polisin keyfiliklerine dur demek, duyarlılık göstermek zorunludur.

Ölümün bile bir anlamı var

Devlet terörü o boyutlarda seyretnmektedir ki, ölmek bile, bir militanın ölüsünün varlığı bile rahatlatıcı(!) gelebilmektedir. Çünkü insanlar birdenbire *ortalıktan yokolmakta*, kendilerinden bir daha haber alınmamaktadır. Devlet terörü "yakala, öldür ve yoket"e dönüşmüştür.

Latin Amerika'nın askeri diktatörlüklerini bile geride bırakan bu uygulamalar tüyler ürperticidir... Son bir yıl içindeki KAYIPLAR, 12 Eylül dönemini bile aşmıştır. Sözgelimi, gözaltında "kaybolan" Yusuf Erişti ve Hüseyin Toraman'dan hâlâ bir haber yoktur.

Tavir almak zorunludur

Devlet terörüne karşı tavir geliştirmek, siyasi polisin keyfiliklerini ve yasadışılığını teşhir etmek, varolmak için, mücadele için zorunludur. Ertelemez görevdir. Korkmak, sinmek ancak devlet terörünü azdırır.

Her olanağı kullanarak, "ölü ele geçirmeler", "gözaltında kaybolmalar" konusunda *en geniş kitleleri* duyarlı kılmak, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinin bir parçasıdır.

Temel hak ve özgürlükler, mücadelelerle yasalarda vücut bulmuş haklar, başta *işçi sınıfı* olmak üzere geniş kitlelerce SAVUNULMALIDIR. ●

yana, yakalanan terörist önemli oluyor. Peki ceza hukukundaki masumluk karinesi?... Kimin umurunda.

Evet, demokrat yüzü Demirel dahi, rolünü unutup hemen polisini kutluyor. Ta Amerika'dan "iki terörist yakalandı" diye polise başarı dileyen başbakanın masumluk karinesinden haberi yok gözüküyor. Hani mahkeme kararı ile suçluluğu sabit oluncaya kadar kişi masum sayılacaktır... Savunmaya, hukuka Demirel'in de ihtiyacı olacaktır.

Masumiyet karinesinin ihlalinde, Demirel siyasi polisin ve yardımcısı İnönü de polisin hizmetinde görünüyor.

Polisin itaatkar, baş hizmetkârı ise basındır. Basın da polisin karnesine geçer not yazmak için, naylon veda operasyonunu manşete çıkarmaktadır. Polisin verdiği bilgileri gerçekmiş gibi yazan gazetelerin basın namusundan söz etmek olanaklı değildir. Polisin her açıklamasını, tek bir noktasını dahi sorgulamadan, kuşku duymadan,

tan'da ot dahi bitirmem" anlayışıdır. Yakma, yıkma, yoketme isteği, eğilimidir. Polisin tavır devleti kendi hukukuna uygun ise, neden basının yazması, olayların duyulması istenilmesin? Neden kamuoyu olup bitenleri öğrenmesin?

Çünkü, tavir keyfilik tavrıdır. Yoketmeye, ölü ele geçirmeye varmaktadır.

Ölü ele geçirilen cesettir...

Toplam yaşları 60'ı bile bulmayan üç genç insan İstanbul'da ölü ele geçirildi... Ayaklarında eşofmanları, kahvaltı masası ve yeni demlenmiş çay... Sözde polisle çatışmaya giriyor ve ölü ele geçiriliyorlar.

"Teröristlerin ölü ele geçirilmeleri" adı altında sunulan bu olaylar, tam da Türk Ceza Kanunu'nun tanımladığı anlamda (TCK 450.md.) taammüden adam öldürmedir. Öldürme kastı, artı plan ve program. Bunlar siyasi polisin planlı programlı, seri cinayetleridir.

Oktay Bozdağ,
kapitalist
reformların
bugün vardığı
noktada,
Rusya'nın
kanlı sınıf
kavgalarına
gebe olduğunu
anlatıyor

Kızılların nefesi enselerinde

Sovyetler Birliği'nin ortadan kaldırılması, karşı-devrimde yeni bir aşama oldu. Yeltsin'in Rusya parlamentosundan aldığı kararname ile yönetme yetkisi altında, şimdi karşı-devrimin ekonomik planı adım adım uygulanıyor. Rusya Özelleştirme Bakanı Anatoli Çabais'in açıklamasına göre, devlet mülkiyetindeki dağıtım ve perakende ticaretin yüzde 75'i ve tüm devlet mülkiyetinin yüzde 25'i bir yıl içinde özelleştirilecek.

Çabais'in konuyla ilgili şu açıklaması, bazı çarpıcı gerçekleri göz önüne seriyor:

"Son iki yıl boyunca süren 'çığgın' özelleştirme sonucunda devletin mal varlıkları büyük ölçüde eski devlet şirketlerinin yöneticilerinin eline geçti. Bugün bunlara karşı dava açmak çok zor, çünkü bu konu üzerine çıkmış bir kanun yok." (abç)

Dün, sözde kamu adına üretim araçları üzerinde denetim sahibi olan bürokratların, şimdi bunları kendi özel mülkleri haline getirmede hızlı davrandıkları belli.

Bu "özelleştirme"de, işletme hisselerinin yüzde 25'inin işçilere "dağıtılması" ve böylece yağmaya sessiz kalmaları sağlanmaya çalışılıyor. Ancak, aynı bakan açıkça şunu da söylüyor:

"Biz işletmelerin denetiminin işçilere bırakılmasına karşıyız."

Geri kalan hisseler, teklif alma ya da açık artırma yöntemi ile satılacak. Ama, haraçmezat da satılsa, eski Sovyetler Birliği'nin malvarlığının satın alınması devasa bir sermayeyi gerektirir. Ülkede bu büyüklükte sermaye biriktirmiş burjuvazinin olmadığı da açık.

Yine de, bu burjuvazi, pazarını yabancı sermayeye kapıtmamaya kararlı görünüyor. "Ruble-dolar değişim kurunun aşırı dalgalanması nedeniyle, yabancı sermayenin hisse satın alması doğru olmaz, çünkü hisseleri bizden ucuza kapatır" diyorlar. Yabancı sermayenin özelleştirmeden yararlanmasına sınırlama getirmeye çalışıyorlar.

Öneriye göre, yabancı sermaye ancak kapalı, terk edilmiş, çökmekte ya da zarar etmekte olan işletmeleri satın alabilecek. Yeni kurulacak işletmelerde ancak azınlık hisse sahibi olabilecek. Bankacılık ve sigortacılık alanlarında ve büyük firmalarda hisse alması ise hükümet iznine bağlı olacak. Bunların anlamı, "ben pazarımı kaptırmam" diyen Rus burjuvazisinin korumacılığıdır.

Karşı-devrimin ekonomide attığı bir diğer adım, işçi sınıfının yaşam standardına saldırıdır. Ocak ayı başında fiyatların büyük ölçüde serbest bırakılması ile fiyatlar

yüzde 350'den fazla artarken, aylık 626 Ruble olması hesaplanan asgari ücret, 340 Ruble'de kaldı.

Fiyat artışlarının bu kadar hızla ilerlemesi bile yeterli görülüyor. Burjuva örgütler, petrol ve petrol ürünlerine devlet denetimi altında yüzde 500 zam yapılmış olmasını yeterli görmüyor, bu alanda da "serbest piyasaya" geçilmesini istiyorlar.

Serbest piyasa savunucuları, "fiyatlar serbest kalırsa piyasa malla dolar, çekilen darlık ortadan kalkar" diyorlardı. Ama, iki ay geçmesine rağmen, halkın en temel gereksinimlerinde darlık ve yokluk artarak sürüyor. "Reformlar", karaborsacılarla spekülörleri zengin etti.

Karşı-devrim, devlet ve toplumsal örgütlenmede öyle bir kargaşa ortamı yarattı ki, Avrupa Topluluğu'nun gıda yardımı temsilcilerinin açıklamasına göre, St.Petersburg'da (eski Leningrad) ve Moskova'da, yardımın dağıtımını örgütleyecek bir eşgüdüm yetkilisi bulunamıyor.

Dahası, karşı-devrim, halka gıda maddesi alınması için açılan (1,25 milyar ECU tutarındaki) uluslararası krediyi bile kullanmıyor. Nedeni, Rusya'nın "mali olarak tatminkar bir temsilci banka" gösterememesi.

Bütün bu gidişatın bir sonucu, Ruble'nin hızla değerini kaybetmesi ve hızla artan enflasyon oldu. Bu enflasyon, onmilyonlarca işçi ve köylünün küçük tasarruflarını hızla eritip yok etti. Bu pahalılıkta, asgari ücretle insanca yaşamının olanağı da ortadan kalktı.

Bütün bu önlemler, halkın gereksinimlerine yanıt getirmeyi değil, burjuvaziyi devlet arpalığında biraz daha güçlendirmeyi amaçlayan önlemlerdir. Rusya'nın işçi ve köylülerinin yaşam düzeyinin düşürülmesi, bu doğrultuda yapılan bilinçli bir tercihin sonucudur.

Yeni bütçede dolaylı vergilerin artırılması ve KDV'nin yüzde 28 oranında belirlenmesi bu çizgide atılmış bir adımdır. Dev bütçe açığının kapatılması amacıyla yapılan kısıntıların bir diğer sonucu da, şimdiden 5 milyon dolayına ulaşmış olan işsizlere birkaç milyon daha katılması olacak.

Karşı-devrimin bu uygulamaları karşısında işçi sınıfının tepkisi hızla yükseliyor. Kuzbas madencileri, fiyat artışlarına ve mal darlıklarına karşı grev hazırlığındalar. Yerel bazı grevler başladı bile.

Ocak ayı içinde Moskova ve St. Petersburg'da yapılan bir dizi gösteri, işçi sınıfının bu tepkilerine sözcü olmak üzere komünistlerin öne atıl-

makta olduğunu gösterdi. 9 Şubat'ta Moskova'da yapılan ve yetmiş bin kişinin katıldığı büyük yürüyüşte taşınan Lenin resimleri, kırmızı bayraklar ve Sovyetler'i savunan sloganlar işçi sınıfının yerini ve eğilimini gösterdi.

Ordu Günü olarak kutlanan 23 Şubat'taki eylem, emperyalizmden aldığı tüm açık desteğe karşı Sovyetler'deki karşı-devrimin başının hiç de rahat olmadığını yeni bir anlatımı oldu.

The Times'in bile en az 10 bin kişilik dediği gösteride, kırmızı bayraklar ve Lenin-Stalin resimleri taşıyan binlerce gösterici, Yeltsin'in resmigeçit için bulunduğu alana doğru izinsiz yürüyüşe geçtiler. Kendilerini engellemek isteyen OMON (çevik kuvvet) birlikleriyle çatıştılar. Polis engellerini "faşistler" haykırılarıyla yarararak ilerleyen göstericiler, komünist partisi ve Lenin lehine sloganlar atarken, Kızıl-ordu'nun birliğini savundular ve Yeltsin'den hesap sorulacağını duyurdular.

Son eylemler işçi sınıfının tepkisinin sadece ucunu gösteriyor. Yeltsin'in ağzından çıkan şu sözler, yakın gelecekte kanlı sınıf kavgaları yaşanacağını ipuçlarını veriyor: "Daha şimdiden kırmızı gömlekliilerin sıcak nefesini ensemizde duyuyoruz." ●

Dünya işçi sınıfına insanlığı kurtuluşa götürmenin bilimini veren Karl Marks, bundan 109 yıl önce, 14 Mart 1883'de öldü.

Marks, insan eyleminin binlerce yıldır süregelen devriminin gittiği yönün, yine bu binlerce yıllık düşünce birikimine dayanarak dahiyane bir açıklamasını yaptı. *Tarihin hareket yasasını* buldu.

Marksizmin, tarihin hareket yasasıyla insana söylediği, bilinçli insan eylemi *olmadıkça* bu yasanın işleyişinin ayaklar üstüne dikilemeyeceğidir. Bu yasanın gürül gürül işleyebilmesi için "pratik materyalist yani komünist açıdan sorun, varolan dünyayı devrimcileştirmek, varolan şeylere pratikte saldırmak ve değiştirmektir." (Marks, *Alman İdeolojisi*)

Marks, kavga yoldaşı Engels'le birlikte, 1848 Şubat'ında Londra'da Almanca olarak basılan *Komünist Partisi Manifestosu*'nda dünyayı değiştirme görevini programatik olarak işlemiştir.

Manifesto'nun düşünce yapısı beş ana başlık altında toplanabilir.

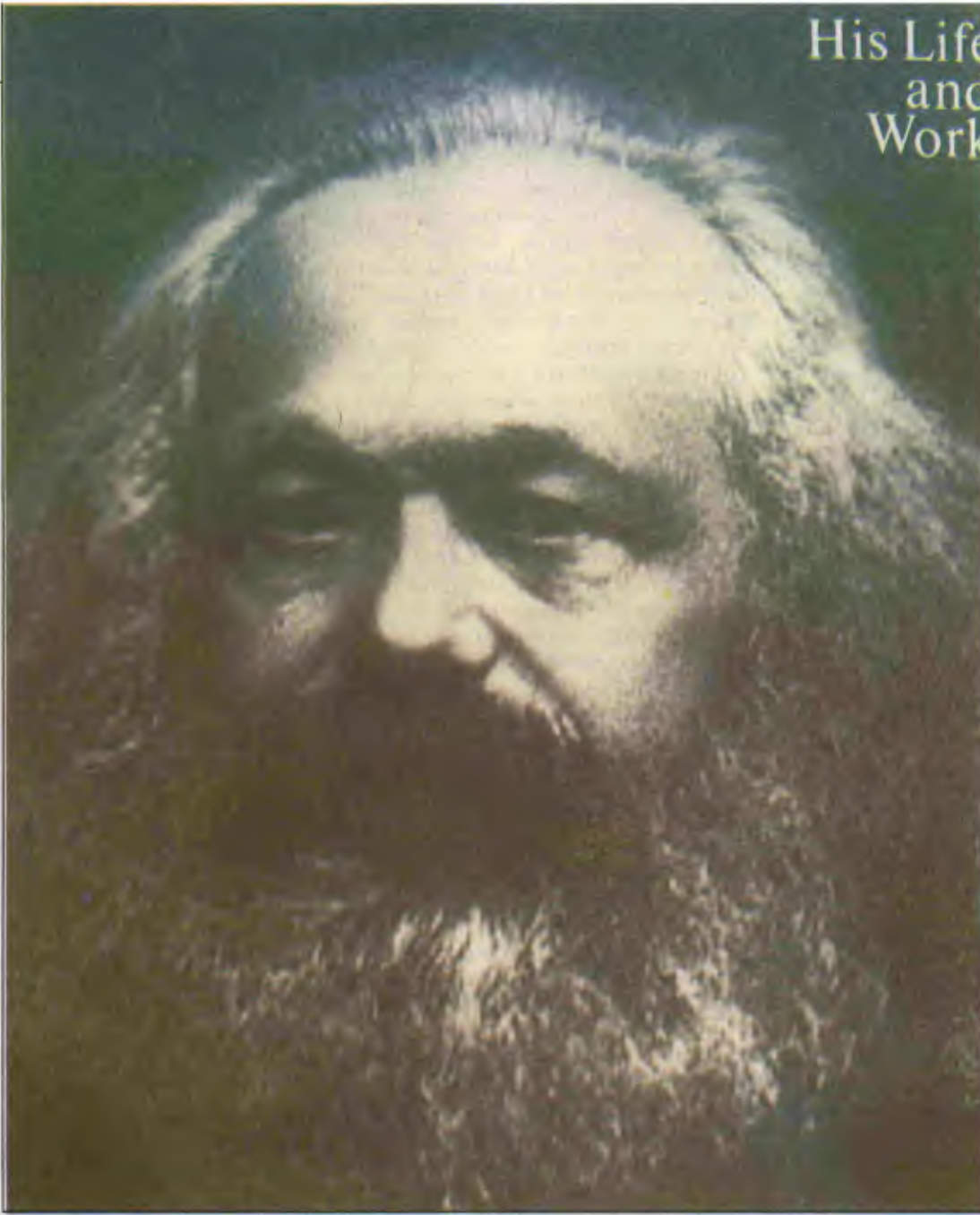
1. Sınıf mücadelesi teorisi:

Engels'in 1888 tarihli İngilizce baskının önsözünde belirttiği gibi, *Manifesto*'nun çekirdeğini oluşturan temel önerme, sınıf mücadelesi teorisidir:

"Her tarihsel çağda, egemen ekonomik üretim ve değişim biçimi ile bundan zorunlu olarak doğan toplumsal örgütlenme, o çağın siyasal ve düşünsel tarihinin üstüne kurulu olduğu temeli oluşturur. Bu çağın düşünsel ve siyasal tarihi ancak bu temele dayanarak açıklanabilir. Dolayısıyla, tüm insanlık tarihi (ortak toprak mülkiyetine dayanan ilkel kabile toplumunun dağılmasından bu yana) sınıf savaşımının, sömürenlerle sömürülenler, yöneten sınıflarla ezilen sınıflar arasındaki savaşımın tarihi olmuştur. Bu sınıf savaşımları... bugün öyle bir aşamaya varmıştır ki, sömürülen ve ezilen sınıfın -proletaryanın- kendisini, sömüren ve egemen sınıfın -burjuvazinin- boyunduruğundan kurtarabilmesi için, aynı zamanda, toplumun bütününü, sonul olarak, her türlü sömürü, baskı, sınıf ayrılıkları ve sınıf savaşımından kurtarması gereklidir."

2. Kapitalist toplumun gelişmesi:

Kendinden önceki üretim tarzıyla karşılaştırılırsa, kapita-

İşçinin pırıl pırıl silahı MARKSİZM

Yusuf Vurgun, 109.ölüm yıldönümünde Karl Marks'ın düşüncesinin esaslarını özetliyor.

lizm büyük bir tarihsel ilerlemedir. Kapitalizm, acımasız sömürüye dayanarak, kısa bir zaman içinde üretici güçlerin muazzam gelişmesini sağlamış ve bir dünya pazarı yaratmıştır.

Ancak, burjuva üretim ilişkileri, belli bir aşamadan sonra, üretici güçlerin devrimini engellemeye başlar. Bu, üretimin toplumsal niteliğinin giderek artışı ile

üretim araçları üstündeki kapitalist mülkiyet arasındaki uzlaşmaz çelişkidir.

Kapitalizm, üretici güçlerin

"Dünyaya doktriner biçimde dönüp 'gerçek budur, burada diz çökün' demiyoruz. Dünyaya, 'savaşımınızı kesin, aptalcadır, biz size savaşımın gerçek parolasını vereceğiz' demiyoruz. Bizim yaptığımız yalnızca dünyaya gerçekte neden savaştığını göstermektir. Ve bilinç, dünyanın istemese de kazanmak zorunda olduğu birşeydir." (K.Marks, *A.Ruge'ye Mektup*, Eylül 1843)

tüm toplumu yararına en rasyonel kullanımını sağlayamaz. Üretici güçlerin korkunç israfı, üretim anarşisi, işsizlik,

açlık-sefalet kapitalizmin yapısal özellikleridir.

3. Proletaryanın gelişmesi:

Kapitalizm öncesi toplumsal sistemlerdeki ezilen sınıflar, üretici güçlerin yetersiz gelişiminden ötürü, yeni bir toplumsal sistemin kuruculuğunu yapma yeteneğinden yoksundular.

Örneğin, tarihte köylü ayaklanmaları başarıya ulaştığında, bu ancak kısa dönemli olabiliyor ve bir süre sonra toplum yine aslına dönüyordu. Oysa, proletaryanın ortaya çıkışıyla birlikte, tarihte

ilk kez, ezilen sınıf ile yeni bir toplum kurucusu olma yeteneği aynı sınıfta birleşmiştir. Proletaryayı tarihin gelmiş geçmiş *en devrimci sınıfı* yapan budur.

Spartaküs'lerin, Babek'lerin, Pugaçef'lerin özgürlük isyanı, Babai ayaklanmaları, Hacı Bektaş'ın, Simavnalı Şeyh Bedreddin'in çağının çok ötesine uzanan ortakçı-eşitçi-toplumcu çizgisi, işçi sınıfının tarih sahnesine çıkışıyla ilk kez hedeflerini gerçekleştirebilmenin nesnel koşullarına kavuşmuştur.

4. Proletarya devletinden sınıfsız topluma:

"Proletarya siyasal üstünlüğünü, bütün sermayeyi burjuvazinin elinden dilim dilim koparıp almak, bütün üretim araçlarını devletin, yani egemen sınıf olarak örgütlenmiş proletaryanın elinde toplamak ve mümkün olan en hızlı biçimde üretici güçlerin miktarını artırmak için kullanacaktır."

Manifesto, burada, sosyalist kuruculuktaki toplumsallaştırmanın bir süreç içinde gerçekleşeceğini ve yeni düzenin başarısında ekonomideki hızlı gelişmenin ne denli önemli olduğunu anlatır.

Proletarya, toplumu, "her bir bireyin özgür gelişmesinin bütün herkesin özgür gelişmesinin koşulu olacağı birlik"e taşıyacaktır.

5. Komünist partisinin amaçları:

Komünistlerin işçi sınıfından ayrı hiçbir çıkarı yoktur. Komünistler, kısa erimli ve kesimsel çıkarlar için süregelen mevcut kavganın içinde *kalıcı ve bütünsel çıkarları* temsil ederler.

"Komünistlerin acil amacı, ... proletaryanın bir sınıf olarak örgütlenmesi, burjuva egemenliğinin devrilmesi ve proletaryanın siyasal iktidarı fethetmesidir."

Marks 109 yıl önce öldü. Günümüzde sosyalist sistemin çöküşüyle tüm dünyayı etkileyen bir karşı-devrim ve gerici-lik dönemi yaşıyoruz. Ama Marksizm ölmedi, yüzyıl öncesinden daha canlı, daha güncel! Yaşanan her yeni gelişme Marksizmin gücünü, yaşamla bağını kanıtıyor.

Varsın burjuvazi "Marksizm öldü" diye çılgınlıklar atsın. Varsın Yalçın Küçük gibi küçük burjuva sahte solcular zaten iğreti tuttukları Marksizmden yüz çevirsinler! ●

KIZILDERE

Kavgamızda yaşıyorlar

1960-70'lerde komünist hareketin sağ hatalarının belirginleştiği bir ortamda, özellikle Latin Amerika kökenli mücadele biçimleri Türkiye'ni birçok devrimciye ilham kaynağı oldu. Türkiye'nin özgül koşullarının etkisiyle, teorisi yetersiz, inancı, mücadele azmi ve kararlılığı yüksek, savaştan devrimci hareketler oluşmaya başladı.

Deniz'ler, Sinan'lar, Mahir'ler, Kaypakaya'lar bu koşulların ürünüdür. Onlar, küçük burjuva bir sınıfsal temele ve ideolojiye sahip olmalarına karşın, *Türkiye devrimci hareketine kattıkları mücadelecilik ruhla, özveri ve direngenlikle Türkiye işçi sınıfına örnek olmuşlardır.*

Burjuvazi, idam talebiyle yargılanan Deniz Gezmiş'leri kurtarmak üzere eyleme geçen Mahir Çayan, Cihan Alptekin, Ömer Ayna ve öteki 7 devrimciyi, 30 Mart 1972'de Niksar'ın Kızıldere köyünde kıstırdı. "Teslim ol" çağrıları göstermelikti, "katli vaciptir" diye saldırdılar ve katlettiler.

Çayan'ların yolu doğru değildi. Ama onların kahraman maceracılıklarını, kavgı kaçını enteller değil ancak komünistler eleştirebilir. "Devrimci bir akımın maceracılığı ile cezalandırılmayı gerektiren bir suç işlediğini çok iyi bilen sahtekarların maceracılığı birbirine karıştırılmamalıdır." (Lenin)

Yanlış doğrusuyla devrimci hareketin kahramanları olan Kızıldere 10'u günümüzün emek hareketinde de önde yürüyorlar. Yiğitlik ve özverileriyle işçi sınıfımızın devrim ve sosyalizm mücadelesine güç katıyorlar. Kızıldere'nin 20.yıldönümünde yiğitlerimiz kavgamızda yaşıyor.

PARİS KOMÜNÜ

İlk işçi devleti

Paris Komünü, emekçilerin ilğini kurutan sömürüye ve savaşıla "yeter artık!" diyen Paris proletaryasının ayaklanması ve erki ele geçirmesiyle kurulan, *tarihin ilk proleter devletiydi.*

Komün, 18 Mart 1871'den 28 Mayıs 1871'e kadar 72 gün boyunca Paris'i yönetti. Uygulamaya geçtiği programla tüm Avrupa burjuvazisini dehşet içine soktu.

Patronsuz kalan fabrikaları işçiler, işçi kooperatifleri kurarak işlettiler. Devlet aygıtının örgütlenmesinde, yargıçların ve öteki kamu görevlilerinin seçimi işbaşına getirilmesini ve seçilenlerin seçenlerce görevden geri alınabilmesini, sürekli ordunun kaldırılıp yerine silahlı halkın geçirilmesini, beledi-

yesel özerkliği hem önerdiler, hem de uyguladılar.

Komüncü, "Komün'ün bayrağı dünya cumhuriyetinin bayrağıdır" diyor, "köylüye toprak, işçiye alet, herkese iş" sloganıyla köylülere sesleniyordu. Ama kır proleterleriyle kır küçük burjuvazisinin desteğini kazanamadı. Bir de çok önemli eksiği vardı: Proletarya partisi!

Fransa burjuvazisi, Prusya ordularının serbest bıraktığı esir Fransız askerleriyle örgütlenerek Paris'e saldırınca, son ana kadar çarpışan Paris Komünü 29 Mayıs 1871'de düştü. 35 bin komüncü işçi ve emekçi, burjuvazi tarafından sorgusuz sualsiz, ya da "yargılanarak" idam edildi.

Komün yenildi ama, *işçi devleti* düşüncesi-nin burjuvaziye saldırdığı terör, derin oldu. Öyle ki, burjuvazi, Kilise, Komüncülerin kanıyla yıkanan Paris'in Monmartre tepesine bir kilise dikerek, "ruhunu temizleme" gereksinimi duydu. Ünlü *Sacré-Coeur*'u kurdu. Sacré-Coeur Bazilikası'nın girişindeki kitabelerden aktaracağımız şu sözler burjuvazinin duyduğu korkunun derinliğini güzel anlatır:

"Fransa'ya zarar veren kaza-belaların ve belki hâlâ onu tehdit eden daha büyük felaketlerin varlığından, Kilise ve Papalık yasalarına ve İsa'nın vekili kutsal kişiye (Papa'ya) karşı yapılan saygısızca saldırılardan (dolayı) Tanrının önünde utançtan titriyoruz! Kilise ile vatanımız sevgimizde birleşiyor.

"Suçlu insanlar olduğumuzu ve özellikle cezalandırılmış olduğumuzu kabul ve itiraf ediyoruz!.. Fransa'yı belalardan esirgemek için, İsa'nın kutsal kalbine adanmış bir tapınağın Paris'te yaptırılmasını desteklemeye söz veriyoruz."

Bu sözler bize, 13.yüzyıldan bu yana Alevi ayaklanmalarının saldırdığı dehşetle uykusu kaçan Osmanlı egemen sınıfının Amasya gibi bir Alevi yatağına 18 medrese yaptırmasını, Hacı Bektaş Dergahına cami diktirmesini vb. vb. anımsattı.

Paris Komünü'nün burjuvaziye saldırdığı dehşet de, dünya işçi sınıfına verdiği coşku da "enternasyonal"di. *Enternasyonal* marşımızın sözlerini yazan Eugène Pottier'in bir Komüncü olması tesadüf değildi.

KOMİTERN

Bugün dünden daha gerekli

Proletarya enternasyonalizminin somut örgütlenmesi olan Komünist Enternasyonal (Komintern), ya da III.Enternasyonal, kapitalizmin genel bunalımının doğurduğu 1. Dünya Savaşı'nın ardından ve Büyük Ekim Devrimi'nin etkileri altında kuruldu.

Komintern'in kuruluşuyla oportünist II.Enternasyonal'in partileri koşu koşu dünya partisi işlevi gören Komintern'e katılmaya başladılar. 4-7 Mart 1919'da Birinci Kongre'sini toplayan Komintern, uzlaşmacı partilerin Komintern'i de II. Enternasyonal'e benzetmelerine engel olmak amacıyla "Komünist Enternasyonale Giriş Koşulları" başlıklı bir kurallar dizisini kabul etti.

Komintern, dünya işçi sınıfı mücadelesine ortak bir strateji çizerken, komünist partiler arasında ideolojik ve siyasal birliğin sağlandığı platform oldu. Varlığını 1935'e kadar militan bir çizgide sürdürdü. Ancak, 1930'lu 40'lı yıllarda devrimci harekette yaşanan gerilemeyle birlikte giderek sağa kaydı, Yedinci Kongre'nin ardından kapatıldı.

Enternasyonalizm, dünya işçi sınıfının kapitalizme karşı yürüttüğü savaşta mücadele kardeşliğidir. *Nesnel bir zorunluluktur.* Kapitalizmin ulusal sınır tanımayan ekonomik ve toplumsal süreçleri altında sınıf mücadelesi, birleşmiş sermayeye birleşmiş bir işçi sınıfıyla karşı durmayı dayatıyor.

Proletarya enternasyonalizminin bir yanı işçi sınıfının ortak bir strateji çizmesi, bir yanı da ulusal çıkarların uluslararası çıkarların önüne *koyulmaması* gerekliliğidir.

Dünyanın her yerinde ve de Türkiye'de milliyetçilik borazanının öttürüldüğü günümüzde, bu ikinci yönün vurgulanması, dünden daha da önemlidir.

STALİN

Jo amca'yı sevgiyle anıyoruz

Yirmibir Aralık 1879'da Gürcistan'ın Gori kasabasında doğan Josef Stalin, Ortodoks manastır okulunda okudu. 15 yaşında devrimci kavgaya girdi. 1896-97'de okuldaki Marksist eğitim gruplarını yönetti. 1898'de Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Tiflis örgütüne katıldı.

Stalin, daha baştan RSDİP içinde devrimci görüşleri savundu. 1900'de Lenin'in safında yerini aldı. Lenin'in getirdiği ve *Ne Yapmalı*'da planını çizdiği devrimci örgütlenme için çalıştı, onunla beraber olgunlaştı ve gelişti.

Lenin'in 1924'de şanssız ölümünün ardından parti lideri olan Stalin, dünya komünist hareketinin bir döneme damgasını vurmuş, büyük bir lideriydi.

Bugünkü karşı-devrim ve gerici döneminde, gökkubbenin altında ne kadar oportünist, ortacı, döneke, anti-komünist varsa hepsi Stalin'e saldırıyor, onu tarihten silmeye çalışıyorlar. Neredeyse "kötülükler Stalin'den, iyilikler allah'tan" diyorlar. Bugün Sovyetler'de yükselen militan işçi muhalefatinin Lenin'in ve Stalin'in resimlerini taşıyarak yürümesi de tesadüf değildir.

Stalin komünist hareketin büyük bir lideriydi, ama teorik-pratik çok ciddi yanlışları da oldu. Stalin'den sonraki SBKP liderleri, onun doğrularına saldırırken, siyaseti ideolojinin önüne koyan yanlışlarını yineleyip "ilerlettiler". Böylece onun doğrularını ezdiler.

Emperyalist kuşatma altında tek ülkede sosyalizmin kurulup ayakları üstüne dikilmesinde, Hitler faşizmine karşı dünyanın tek sosyalist ülkesinin kahramanca savunulmasında ve faşizmin ezilmesinde onun inatçı, kararlı tutumunun, tüm halkı ayağa kaldıran liderliğinin canalcı rolü oldu. Sovyetler Birliği Stalin yönetiminde emperyalizme kafa tutan bir dünya gücü oldu.

Bugün kafamızı çevirip eskiden Sovyetler Birliği olan ve emperyalizmin dişleri altında lime lime edilmeye çalışılan topluluğa baktığımız zaman, Stalin'in büyüklüğünü bir kez daha teslim etmemek elde değil.

Jo amca'yı sevgiyle anıyoruz. ●

KÜLTÜRÜMÜZÜN
DEVLERİNDEN

Muhsin Ertuğrul

Nazlı İskender doğumunun

100.yıldönümünde Türk tiyatrosunun
devi Muhsin Ertuğrul'u anlatıyor

Büyük tiyatro ustası Muhsin Ertuğrul, modern Türk tiyatrosunun gerçek anlamda kurucusudur.

Muhsin Ertuğrul, 1892'de İstanbul'da doğmuş, tiyatro sevgisi okulla birlikte başlamıştı. Gedikpaşa'daki Tefeyüz Mektebi'nde tiyatroyu çok seven iki arkadaşıyla küçük bir odayı ikiye bölerek tiyatro sahnesi yaptı ve ilk oyunlarını orada oynadı.

İlk rolünü, eğitimini yurt dışında yapmış olan Burhanettin Bey'den alan, Conan Doyle'un Sherlock Holmes oyununda Bob rolünü oynayan Muhsin Ertuğrul bundan sonrasını şöyle anlatıyor:

"O gün bugün, sahne benim için bir meslek değil, bir ihtiras

oldu. Hiç kuramayacak olan bir heyecan kaynağı."

1911'de Paris'e eğitime gitmesinde en büyük etken, İstanbul'da oynamaya gelmiş olan Armand Tallier ile kurulan dostluktu.

Paris'e ikinci gidişinde Comedie-Française'de Paul Gravollet'den kısa bir süre ders aldı. İstanbul'a dönüşte birkaç arkadaşıyla birlikte "Ertuğrul Muhsin ve Arkadaşları" adlı bir tiyatro topluluğu kurdu.

Darülbeyazıt'ta ilk oyununu 20 Ocak 1916'da oynadıktan sonra, yeniden Almanya'ya gitti. Berlin'de çeşitli tiyatroların provalarına katıldı. Alman sinemasında roller aldı.

1916 yılı sonunda İstanbul'a dönüp Darülbeyazıt'taki

görevine yeniden başladı. Sonra askerlik yılları... Yeniden Berlin, yeniden tiyatro ve sinema. 1918'de İstanbul'a döndü. Ama artık Darülbeyazıt'ta değildi.

1919 yılının sonlarında yine Almanya'ya gitti. Bir arkadaşıyla ortak "İstanbul Film" şirketini kurdu. İlk filmi "Samson, Kendi Kendinin Katili" idi. Bu filmde

M.Ertuğrul ilk kez bir filmin hem yönetmeni, hem senaristi, hem de başrol oyuncusuydu. İlk film ise "İstanbul'da bir Facia-i Aşk" oldu.

Sonraki yıllarda Danimarka ve İsveç sinema-tiyatrosu. Mauritz Stiller ve Greta Garbo'yla dostluk. İlk kez Sovyet tiyatrosuyla, Stanislavski, Meyerhold gibi ustalarla tanışma. Anılar kitabında Sovyet

tiyatrosuna her yönüyle övgülerini dile getiren M.Ertuğrul Sovyet sinemasında da büyük ustalarla çalışmıştır. Bunların en önemlisi, "dünya sinemasında devrim yapan yönetmen" Ayzenştayn'dır (Eisenstein). 1926-1927'de SSCB'de yönetmen olarak film çevirmiştir.

Devlet Tiyatrosu'nun kurucusu ve ilk genel müdürü olan Muhsin Ertuğrul, ülke çapında çok sayıda tiyatronun açılmasına öncülük etmiştir. Tiyatroculuğunun yanında 1953'e kadar çok sayıda film çevirmiştir. Shakespeare, İbsen, Tolstoy, Strindberg gibi klasikleri çevirileriyle tanıtarak tiyatro yazınına güç katmış, eğitici yönüyle de sayısız tiyatro ve sinema sanatçısının yetişmesinde büyük rol oynamıştır. Binin üzerinde inceleme ve eleştiri yazısı yazmıştır.

Muhsin Ertuğrul, "toplumların küçükleri için okul ne ise, büyükleri için de tiyatro odur" der:

"Bir toplumun kültür ölçüsü tiyatrodur. İnsanlığı onunla ölçülür..."

"Tiyatro öyle bir ayna ki, orada insan kendi yazgısını, yani insanı görür..."

Türk tiyatrosunun devi Muhsin Ertuğrul'u doğumunun 100.yıldönümünde saygıyla anıyoruz. ●

DÜNYAYI SAZI-SÖZÜYLE GÖREN BÜYÜK OZAN

Aşık Veysel

Aliye Göksun

Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünden Gülizar Ana, 1894 yılının bir güz günü koyun sağmaya giderken yol üstünde bir çocuk doğurdu. Göbeğini kendi eliyle kestiği bebesini bir çaputa sarıp köye getirdi. Adını Veysel koydular.

Veysel 7 yaşına geldiğinde Sivas'ta başgösteren çiçek hastalığı salgınında bir gözünü yitirdi. Babası, öteki gözünü de bir kaza sonucu yitiren Veysel'i avutmak için ona halk ozanlarının şiirlerini okuyup ezberletmeye başladı.

İlk saz derslerini, babasının arkadaşı Çamşıhlı Ali Ağa'dan alan Veysel, kendini iyice saza verdi, ünlü halk ozanlarının şiirlerini çalıp söyledi. 1928'de köy köy dolaşmaya başladı. 1931'de Sivas'ta düzenlenen Halk Şairleri Bayramı'nda adını duyurdu. Cumhuriyet'in 10.yıldönümünde üç ay yol yürüyerek

Ankara'ya gitti ve orada şiirlerini okudu.

Şiirleri 1941-44 döneminde, Ahmet Kutsi Tecer'in ilgiyle *Ülkü* dergisinde yayınlanan Aşık Veysel, Arifiye, Hasanoglan ve Eskişehir Çifteler Köy Enstitülerinde halk türküsü usta öğreticisi olarak çalıştı. Kastamonu, Yıldızeli, Akpınar köy enstitülerinde bulundu.

21 Mart 1973'de köyünde ölen ve anısına Sivrialan'a bir anıt dikilen Aşık Veysel Şatıroğlu, yaşamı boyunca birçok şanssızlıkla karşılaşmış, ancak yaşam sevincini hiç

yitirmemiştir. Veysel'in insanlığın doğa sevgisini işleyen deyişlerinde Aleviliğin pırıl pırıl aydınlık, gelecekte umutlu düşüncesi yansır.

Alevi ozanı Aşık Veysel, çağdaş halk edebiyatımızın zenginliğini gösteren bir yüksek tepedir.

HACI BEKTAŞ

Medet müret deyip kapına geldim
İsteğim dileğim ver Hacı Bektaş
İndim eşliğine yüzümü sürdüm
Kusurum günahım var Hacı Bektaş

Kul olanın elbet olur kusuru
Nesli peygambersin cihanın nuru
Alisin Velisin Pirlerin Piri
Galma kusurlara Pir Hacı Bektaş

Horasandan ayak bastın Uruma
Mucizeler şahit oldu pirime
Bak şu vaziyete bak şu duruma
Eşin yok cihanda bir Hacı Bektaş

Geçmem dedin duvarımda sinekten
Yalan sadır olmaz ervahı pekten
Sana inanmışım ervahtan kökten
Sana inanan kör Hacı Bektaş

Sana yalvarıyor VEYSEL biçare
Yine senden olur her derde çare
Bir arzuhal sundum gani Hünkare
Keremin ihsanını bol Hacı Bektaş

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası başladı

Dergimizin ocak sayısında yayınladığımız "Şeyh Bedreddin'i kurtaralım" çağrısı Türkiye ve Avrupa'da geniş kesimlerde yankı yaptı. Bu kampanyanın örgütlenmesi amacıyla ilişkiye geçtiğimiz işçi ve Alevi çevrelerden coşkulu destek aldık. Bu destek hızla büyüyor. Dolayısıyla,

KAVGA'nın başlattığı kampanya artık iki musahib, işçi ve Alevi kesimlerin kampanyasıdır. Şubat ayı içinde sürdürülen çalışmalar sonucunda, *Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi* kuruldu. Komitede şu kişiler yer alıyor: *Nejat Birdoğan, Selahattin Özel, Battal Pehlivan, Cemal Şener,*

Bedir Yöle ve Rıza Zelyut. Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi, 15 Şubat tarihinde yaptığı ilk toplantıda başkanlığa *Rıza Zelyut*'u, komite raportörlüğüne *Bedir Yöle*'yi getirdi. Anıtmezar kampanyasına yapılacak bağışların toplanacağı bir banka hesabı açtırmakla *Cemal Şener ve Bedir*

Yöle'yi görevlendirdi. *Kavga* dergisi olarak, Alevi kuruluşlarına, Dedelere, tüm Alevilere, Türkiye işçi sınıfının tüm sendikalarına ve öteki kuruluşlarına, tüm demokratik meslek kuruluşlarına, derneklere, demokrat, ilerici ve devrimcilere, tüm aydınlarımıza sesleniyoruz: "Eşitlik, sevgi, dostluk

için" belgisiyle yükselttiği savaşımla egemen sınıfı tirtir titretmiş olan büyük halk düşünürü, Anadolu emekçilerinin toplumcu lideri, hak ve halk savaşçısı Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası'na KATILIN, DESTEK VERİN! ŞEYH BEDREDDİN'İ KURTARALIM! KAVGA

ŞEYH BEDREDDİN'E ANITMEZAR YAPTIRMA KOMİTESİ BAŞKANI RIZA ZELYUTUN BASINA ÇAĞRISI

Türk kültürünün en önemli adlarından birisi Simavna kadısı oğlu diye bilinen Şeyh Bedreddin'dir.

Şeyh Bedreddin, yazdığı kitaplarda çağının ötesine uzanan evrensel konuları işlemiş bir yazar ve yöneticidir. O, maddecî felsefeyi ve toplumcu dünya görüşünü açıklayan, savunan ve bizzat yaşayan bir kişilik olarak dünya ve Türkiye tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Onun düşüncesinden yola çıkan yandaşları isyan ettiği için Şeyh Bedreddin 1420 yılında asılmıştır.

Osmanlı'nın bozuk yönetimini eleştiren ve eşitlikçi bir düzen için savaşım veren Şeyh Bedreddin halkımızın gönlünde yüzyıllardır yaşamıştır, yaşayacaktır. Kendisini, büyük ozanımız Nazım Hikmet yazdığı destanla bir başka açıdan ölümsüzleştirmiştir.

Şeyh Bedreddin'in kemikleri, mübadeleden sonra yandaşlarınca Türkiye'ye getirilmiş ve vakıflara bırakılmıştır. Çuval içinde otuz yıl tutulan kemikler, 1960'dan sonra, Çağaloğlu'nda bulunan Sultan II.Mahmut türbesinde bir duvarın dibine gömülmüştür. Daha sonra kitabesi de sökülen mezar bugün belli belirsiz bir haldedir.

Bu büyük düşünürü, adına yaraşır bir anıtmezarla yeniden canlandırmak istiyoruz. Bu amaçla bir yürütme komitesi oluşturulmuş bulunuyor.

Dünya çapında bir kişilik olan Şeyh Bedreddin'i tanıtacak ve ona anıtmezar yaptıracak olan kampanyaya değerli basınımızın destek olacağından eminiz. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyor, saygılar sunuyoruz.

*Yürütme Komitesi adına Başkan,
Rıza Zelyut*

NOT: 28.02.1992 tarihinde geniş kapsamlı bir toplantı yapılacaktır. Kurumunuzun temsil edilmesinden mutluluk duyacağız.

ŞEYH BEDREDDİN'E ANITMEZAR YAPTIRMA KOMİTESİ'NİN KAMUOYUNA ÇAĞRI MEKTUBU

Kültürümüzün en önemli isimlerinden biri 15.yüzyılda yaşamış olan Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin'dir. Osmanlı'daki haksızlıklara karşı çıktığı için 1417 (1420) yılında asılan büyük bilgin Şeyh Bedreddin'in kemikleri Çağaloğlu-Divanyolu'nda Sultan II.Mahmut türbesindeki duvar dibine sıkıştırılmıştır.

Onbeşinci yüzyılın başında, Aleviliğin ilkelerini bayrak edinin, "yarın yanağından gayri herşeyi paylaşacağımız bir düzen" kurmak için Türkü, Kürdü, Ermenisi, Rumu, Yahudisiyle Anadolu'nun ezilen halk yığınlarını ayağa kaldıran Şeyh Bedreddin'i Osmanlı egemen sınıfı, "malı haram, kanı helaldir" diyerek 1417'de (1420) Serez'in çarşısında astı. Kurtuluş savaşının ardından Yunanistan'la Türkiye arasında karşılıklı göç başlayınca Serez'deki müridleri, Şeyhin kemiklerini Türkiye'ye getirdiler.

Bedreddin'in kemikleri 18 yıl çinko kutu içinde Sultanahmet Camii'nde gizli tutuldu. Sonra Topkapı sarayına devredilen kemiklerini 20 yıl da orada tuttular. 1961 ihtilalinin ardından kamu vicdanının birçok şeyi sorguladığı bir ortamda Şeyh Bedreddin'in kemikleri, Sultan Mahmut türbesinin dışduvarının dibine gömüldü, 31 yıl da böyle geçti.

Dünya çapındaki bir kişilik olan Şeyh Bedreddin'i adına yaraşır bir anıtmezarla yeniden yaşatmak için geniş kapsamlı bir kampanya başlatmış bulunuyoruz. Bu kampanya tüm Türkiye'yi ve yurtdışını kapsayacaktır. Kampanyanın ciddi bir biçimde yürütülmesi için toplumumuzun bütün katmanlarının katkısına gereksinim vardır. Bu nedenle sizin de içinde bulunmanızı istediğimiz bir Danışma Kurulu oluşturmak istiyoruz.

Kampanyanın yürütülmesinde görüşlerinizden yararlanmak için sizin 28.2.1992 tarihinde aşağıdaki adresteki toplantıya katılmanızı rica ediyoruz. Büyük

bilgin ve toplumcu Şeyh Bedreddin'i yeniden canlandıracak olan bu kampanya için desteklerinizi bekliyoruz.

Saygılarımızla.

Şeyh Bedreddin'e Anıt Mezar Yaptırma Komitesi *Nejat Birdoğan* (Araştırmacı- yazar)

Selahattin Özel (Hacı Bektaş-ı Veli dernekleri temsilcisi)

Battal Pehlivan (Gazeteci)

Cemal Şener (Cem dergisi)

Bedir Yöle (Kavga dergisi)

Rıza Zelyut (Araştırmacı-yazar)

TOPLANTI YERİ: Gazeteciler Cemiyeti Lokali (İran Konsolosluğu karşısı)

TARİH: 28 Şubat 1992 Saat: 18.30

TOPKAPI MÜZESİ'NE MEKTUP

Topkapı Müzesi Müdürlüğü'ne - İstanbul

1417 yılında Serez'de idam edilip oraya gömülen Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin'in bir anıtmezarını yaptırma düşüncesindeyiz.

Ancak yaptığımız araştırmalar sonucu 1924 yılında Türkiye'ye getirilen Şeyh'in kemiklerinin, 1941-61 yılları arasında müzenizde saklandığını öğrendik. 1961 yılından beri II.Mahmut Türbesi'nin bahçesinde gömülü bulunan bu kemiklerle ilgili herhangi bir belge, teslim, tesellüm kağıtları ya da bir eşya olup olmadığına ilişkin bilginin dosyamıza konmak üzere verilmesini arz ederim.

21 Şubat 1992

Şeyh Bedreddin Komitesi raportörü Bedir Yöle

Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Yaptırma Komitesi İRTİBAT BÜROSU: Piyerloti Caddesi 17/4 Çemberlitaş-İstanbul

TELEFON/FAX: (1) 516 84 63

BANKA HESAP NO: Yapı ve Kredi Bankası, Çemberlitaş Şubesi, 0090596-8

"Eşitlik, sevgi, dostluk için" belgisiyle yükselttiği savaşımla egemen sınıfı tirtir titretmiş olan büyük halk düşünürü, Anadolu halkının toplumcu lideri, hak ve halk savaşçısı Şeyh Bedreddin'e Anıtmezar Kampanyası'na KATILIN, DESTEK VERİN!